

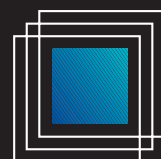
עיצוב השער: יורש / עיצוב ביצוע והפקה: עיצובים בע"מ

פעילות תרבות בירושלים:

מוזיאונים, פסטיבלים ואמנויות הבמה

משרד המדע, התרבות והספורט
מינהל התרבות
עיריית ירושלים – האגף לתרבות

המרכז למידע
ולמחקר תרבות

אברהם כרמלי / זהר שביט

פברואר 2002 אדר תשס"ב

פעילות תרבות בירושלים

המרכז למידע ולמחקר תרבות
מופעל ע"י פילת בע"מ
דרך פתח תקווה 114, תל אביב 67012
טל: 03-5688238 פקס: 03-5621239

פעילות תרבות בירושלים:

מוזיאונים, פסטיבלים ואמנויות הבמה

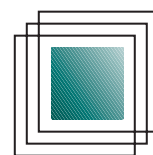
פברואר 2002 אדר תשס"ב

אברהם כרמלי / זהר שביט

משרד המדע, התרבות והספורט
מינהל התרבות

עיריית ירושלים – האגף לתרבות

המרכז למידע
ולמחקרי תרבות

הסקר נערך על ידי המרכז למידע ולמחקרי תרבות

מנהל המרכז: ד"ר אברהם כרמלי

מנהלת המחקר: פרופ' זהר שביט

צוות המחקר: אורית וייג, לימור גבאי, שרה בלומנפלד, רעות בן-יעקב, לירון סיוה

עריכה לשונית: ענת צ'רנובילסקי

עיצוב השער: יורש

עיצוב ביצוע והפקה: עיצובים בע"מ

המרכז למידע ולמחקרי תרבות

מיסודו של משרד המדע התרבות והספורט

מופעל על ידי פילת

דרך פתח-תקווה 114

תל-אביב 67012

טל: 5688238 – 03

פקס: 5621239 – 03

E-mail: tarbut@pilat.co.il

ניתן להשיג את הדו"ח בפילת – המרכז למידע ולמחקרי תרבות

זכויות היוצרים בפרסום זה שייכות ל"מרכז למידע ולמחקרי תרבות".

הרוצה לצטט רשאי לעשות כן בתנאי שיציין את המקור.

פתח דבר

הדו"ח "פעילות תרבות בירושלים: מוזיאונים, פסטיבלים ואמנויות הבמה" הופך, אולי בלי שהתכוון לכך, לקרב על הבכורה בין שני מרכזי תרבות: ירושלים ותל אביב.

כבן אוהב לירושלים, שמחתי לראות שעל פי נתוני הדו"ח הפכה ירושלים לבירה תרבותית בשלושה תחומים: תערוכות במוזיאונים, הצגות תיאטרון וקונצרטים.

מן הדו"ח עולה תמונה מרשימה על חיי התרבות העשירים של ירושלים, הבאים לביטוי במספר הרב של מוסדות התרבות – 180. 19 מהם מוזיאונים ועוד 161 גופים שהעלו מופעים בתחום אמנויות הבמה. 73 ממוסדות התרבות הם ירושלמיים ו-107 התארחו בה בסדרות למנויים ובמופעים חד פעמיים. ירושלים היא גם בירת הפסטיבלים של מדינת ישראל. היא מארחת את פסטיבל ישראל, את פסטיבל הסרטים הבינלאומי היוקרתי של סינמטק ירושלים ואת יריד הספרים הבינלאומי.

180 הגופים הנסקרים בדו"ח אינם מוקדי הפעילות התרבותית והאמנותית היחידים בעיר. בנוסף יש בעיר בתי ספר לאמנות, בתי ספר לקולנוע, מוקדי עשייה של אמנות פלסטית, מוסדות ספרות ותרבות, מקהלות ולהקות חובבים.

כל השפע הרב הזה לא יכול להתקיים בירושלים בלא מימון ציבורי של חיי התרבות. ממשלת ישראל הכירה בשעתו בצורך במתן תמיכה מיוחדת לירושלים כאשר קבעה את "תקנת ירושלים", שעל פיה הועברה בשנים 1999–2000 תוספת תקציבית מיוחדת מתקציב משרד החינוך, התרבות והספורט למוסדות התרבות בירושלים.

מתוך הכרה בחשיבות הצורך לחזק את התרבות בבירה, בכל עת – ועל אחת כמה וכמה עכשיו, העביר משרד המדע, התרבות והספורט מיוזמתו בשנת 2001, כאשר כבר לא היה מחויב בתקנת ירושלים – סכום של 18 מיליון ש"ח למוסדות התרבות בבירה. זאת, מעבר לכספי התמיכה השוטפת, שאותה קיבלו מוסדות התרבות במסגרת תקציבו הרגיל של המשרד.

עתידם של מוסדות התרבות בירושלים חשוב מכדי שיעמוד בסימן שאלה מדי שנה. יש לקוות שהממשלה, שהכירה בהכרח לתמוך תמיכה כספית מיוחדת במוסדות התרבות בירושלים, תמצא הדרך למסד, כפי שכבר הוצע, תקנה תקציבית מיוחדת למוסדות התרבות בירושלים.

וזאת כדי שירושלים תוכל להמשיך ולהיות בירת התרבות של מדינת ישראל.

בברכה,
מתן וילנאי
שר המדע, התרבות והספורט

תודתנו נתונה למינהל התרבות ולעיריית ירושלים על העזרה שהגישו,
וכן לכל מנהלי ועובדי גופי התרבות אשר סייעו באיסוף הנתונים.

תוכן עניינים

מבוא I

תקציר הדו"ח III

1 ניתוח הנתונים

1. סיכום פעילות התרבות בעיר 2

1.1. היקף פעילות התרבות בעיר 2

1.2. היקף פעילות התרבות: השוואה בין 1999 ל- 2000 3

1.3. האולמות 4

2. היצע, "ייצור" ו"יבוא" התרבות 6

2.1. היצע התרבות ביחס למספר התושבים 6

2.2. היקף ביקורי הקהל במופעים של גופים ירושלמיים ולא ירושלמיים 9

3. פעילות המוזיאונים 11

3.1. התערוכות 11

3.2. היקף הביקורים 13

3.3. פעילות חינוכית 15

3.4. האוסף 17

3.5. מאפייני רקע של המוזיאונים 18

3.5.1. שנת פתיחה 18

3.5.2. שטח 19

3.5.3. שעות פתיחה, דמי כניסה, ספרייה וארכיון 20

4. פסטיבלים וירידים 22

4.1. פסטיבלים ואירועים בין-תחומיים 24

4.2. פסטיבלי מוסיקה 25

4.3. פסטיבלי תיאטרון 26

4.4. פסטיבלי קולנוע 27

4.5. ספרות ואמנות 29

4.6. פסטיבלי מוזיאון ישראל 30

5. פעילות הסינמטק 32

5.1. הקרנות שוטפות 32

5.2. פעילות חינוכית 33

5.2.1. תלמידים 33

5.2.2 קהל המבוגרים 33

6. תיאטרון 34

6.1 היקף הפעילות 34

6.1.1 התיאטרונים הציבוריים הירושלמיים 34

6.1.2 התיאטרונים הציבוריים הלא-ירושלמיים 35

6.1.3 תיאטרונים לא ממוסדים וקבוצות אמנים 37

6.1.4 תיאטרונים מחו"ל 37

6.2 ניתוח הרפרטואר 38

6.2.1 ההצגות החדשות 38

6.2.2 המחזות המקוריים והמתורגמים 39

6.2.3 ההצגות המצליחות 41

6.2.4 מחזאים 42

7. מוסיקה 43

7.1 היקף הפעילות 43

7.2 ההעדפות הרפרטואריות של מרכזי המוסיקה ושל הגופים המוסיקליים 46

7.2.1 יצירות קלאסיות מערביות 46

7.2.2 יצירות בסגנונות אחרים 49

7.3 יצירות ישראליות 51

7.4 המלחינים שהגופים הרבו לנגן את יצירותיהם 53

8. מחול 54

8.1 היקף הפעילות 54

8.1.1 הלהקות הירושלמיות 54

8.1.2 הלהקות הלא-ירושלמיות 54

8.2 ניתוח הרפרטואר 56

8.2.1 סגנון 56

8.2.2 יצירות חדשות 56

8.2.3 גודל ההפקה 57

8.3 היצירות המצליחות ביותר 59

8.4 הכוריאוגרפים 60

הערות 61

נספח: רשימת הגופים הירושלמיים שנסקרו 62

רשימת לוחות ותרשימים

- לוח מס' 1: היקף הפעילות לפי תחומים 2
- לוח מס' 2: גופי תרבות בחלוקה לפי תחומים (לפי גופים ירושלמיים ולא ירושלמיים) 3
- תרשים מס' 1: היקף הפעילות בירושלים: השוואה בין 1999 ל- 2000 לפי רבעונים 3
- לוח מס' 3: רשימת האולמות שנערכו בהם למעלה מ- 10 הופעות 5
- לוח מס' 3א: מספר מופעי תרבות במחוז ירושלים, בהשוואה לאזורים אחרים 6
- תרשים מס' 2: היצע התערוכות לכל 10,000 תושבים באזור ירושלים לעומת האזורים האחרים 7
- תרשים מס' 3: היצע הצגות התיאטרון לכל 10,000 תושבים באזור ירושלים לעומת האזורים האחרים 8
- תרשים מס' 4: היצע הקונצרטים לכל 10,000 תושבים באזור ירושלים לעומת האזורים האחרים 8
- תרשים מס' 5: היצע הופעות המחול לכל 10,000 תושבים באזור ירושלים לעומת האזורים האחרים 9
- לוח מס' 4: צריכה של מופעי תרבות מקומיים ומופעים מערים אחרות בארבע הערים הגדולות 10
- לוח מס' 5: סוגי תערוכות והשנה שנפתחו בה 11
- לוח מס' 6: סוגי תערוכות והשנה שנפתחו בה לפי מוזיאונים 12
- לוח מס' 7: פירוט סוגי המבקרים 13
- לוח מס' 8: פירוט סוגי המבקרים לפי מוזיאונים 14
- לוח מס' 9: מספר המבקרים ומספר שעות הפעילות לפי קבוצות גיל 15
- לוח מס' 10: מספר המשתתפים בפעילויות החינוכיות לפי מוזיאונים 15
- לוח מס' 11: השתלמויות מורים לפי מוזיאונים 16
- לוח מס' 12: סיווג הפריטים לתחומים לפי מוזיאונים 17
- תרשים מס' 6: סיווג פריטי האוסף של המוזיאונים לתחומים (באחוזים) 17
- לוח מס' 13: מאפייני רקע של המוזיאונים 20
- לוח מס' 14: הפסטיבלים והירידים: משכם ומועדי קיומם 23
- לוח מס' 15: ההצגות בפסטיבל תספיס 26
- לוח מס' 16: קטגוריות התחרות בפסטיבל הקולנוע ירושלים והסרטים הזוכים 27
- לוח מס' 17: הסרטים שהוקרנו בהקרנת בכורה בפסטיבל הקולנוע היהודי 27
- לוח מס' 18: הפסטיבלים והירידים: היקף וסוג פעילות 31
- לוח מס' 19: מספר הסרטים וההקרנות לפי סרטים ישראליים ולא ישראליים 32
- לוח מס' 20: מספר המבקרים וסוג המבקרים בסרטים ישראליים ובסרטים לא ישראליים 32
- לוח מס' 21: היקף הפעילות החינוכית בסינמטק 33
- לוח מס' 22: היקף פעילות התיאטרון בירושלים 34
- לוח מס' 23: פעילות התיאטרונים הירושלמיים 35
- לוח מס' 24: פעילות התיאטרונים הציבוריים הגדולים 35
- לוח מס' 25: פעילות התיאטרונים הציבוריים הקטנים 35
- לוח מס' 26: פעילות התיאטרונים הציבוריים לילדים 36
- לוח מס' 27: שיעורי ההצגות החדשות של התיאטרונים הציבוריים לפי גופים 38
- לוח מס' 28: שיעור ההצגות החדשות שהועלו בירושלים ופערי הזמן בין העלתן בירושלים ובתל אביב 39
- לוח מס' 29: שיעור המחזות המקוריים והמתורגמים שהציגו התיאטרונים הירושלמיים 39
- לוח מס' 30: עשר ההצגות המצליחות בירושלים 41
- לוח מס' 31: עשר ההצגות המצליחות ביותר בארץ 41
- לוח מס' 32: רשימת המחזאים לפי מספר המבקרים במחזותיהם 42
- לוח מס' 33: היקף פעילות המוסיקה בירושלים 43
- לוח מס' 34: היקף הפעילות לפי גופים 44
- לוח מס' 35: תקופת היצירות שנוגנו 46
- לוח מס' 35א: היצירות הקלאסיות המערביות בחלוקה לתקופות ולגוף מבצע 47
- לוח מס' 36: התכניות למוסיקה שאינה קלאסית מערבית, לפי סגנון 49
- לוח מס' 37: מספר תכניות בחלוקה לפי סגנון 50
- לוח מס' 38: היצירות הישראליות שנוגנו: מספר היצירות ומספר המלחינים 51

- תרשים מס' 7: שיעור היצירות הישראליות 51
- לוח מס' 39: נגינת יצירות ישראליות לפי גופים 52
- לוח מס' 40: המלחינים שהגופים הרבו לבצע את יצירותיהם, לפי תקופה 53
- לוח מס' 41: היקף פעילות המחול 54
- לוח מס' 42: פעילות הלהקות הירושלמיות 54
- לוח מס' 43: פעילות הלהקות הלא ירושלמיות 55
- לוח מס' 44: סגנון יצירות המחול שהוצגו לפי להקות 56
- לוח מס' 45: יצירות חדשות לפי להקות 57
- לוח מס' 46: התפלגות מספר רקדנים ביצירה 57
- לוח מס' 47: חמש היצירות המצליחות ביותר אצל הקהל בירושלים 59
- לוח מס' 48: חמש היצירות המצליחות ביותר אצל הקהל בארץ 59
- לוח מס' 49: ארבעת הכוריאוגרפים שאת יצירותיהם הרבו הלהקות להציג 60

מבוא

דו"ח זה משרטט את מפת הפעילות של חיי התרבות בירושלים ומתמקד בפעילותם של גופים בתחום התרבות הרשמית הנתמכת בעיר: המוזיאונים, הפסטיבלים והירידים, הסינמטק ותחומי אמנויות הבמה – תיאטרון, מוסיקה ומחול. מסיבות שאינן תלויות בנו, אין הדו"ח סוקר את כל הפעילות התרבותית הנתמכת בעיר – האמנות הפלסטית, בתי-הספר לאמנות, מוסדות ספרות ותרבות, פעילות פרה-אקדמית – שהיקפה בירושלים ככל הנראה נרחב ביותר, פולקלור, מקהלות ופעילות חובבים. כמו כן, אין הדו"ח סוקר את הפעילות התרבותית הייחודית של האוכלוסייה החרדית ושל האוכלוסייה הערבית בעיר.

בשל העובדה שהדו"ח סוקר אך ורק גופים הזוכים לתמיכה ציבורית ממנהל התרבות ובחלק מהמקרים מעיריית ירושלים, חלק ניכר מן הפעילות הלא נתמכת איננה נסקרת בו, וזאת למרות רבגוניותה ועושרה (לדוגמה, הפאבים והדיסקוטקים בירושלים, הפעילות ב"האומן 17" ועוד). אולם, גם בלי שייסקרו תחומים אלה, עולה מן הדו"ח תמונה של חיי תרבות עשירים ביותר, חלקם ייחודיים לפעילות התרבותית בירושלים. הייחודיות מתבטאת בשני הקצוות של הפעילות התרבותית: מצד אחד, מדובר בפסטיבלים וירידים יוקרתיים, המתקיימים רק בירושלים (למשל, פסטיבל הסרטים הבינלאומי, יריד הספרים הבינלאומי או פסטיבל ישראל); מצד אחר, מדובר בפעילות אינטנסיבית מאוד של גופים לא ממוסדים. באופן מפתיע למדי עולה, שירושלים היא אבן שואבת למופעים של גופים לא ממוסדים, שלא אחת זכו למאות צופים, ואף למעלה מזה. בהיעדר מחקר מקביל על התרבות בעיר תל-אביב, לא ברור האם רק ירושלים משמשת אבן שואבת לגופים כאלה, או שהיא מרכז יצירה של גופים לא ממוסדים בנוסף לתל-אביב. בכל מקרה, מן הדו"ח ברור שירושלים הפכה למרכז חשוב של העשייה הלא ממסדית, וכך גם של העשייה של הרכבים מוסיקליים קטנים, ובדרך כלל חדשניים.

לעניין זה יש משמעות רבה במיוחד לאור האופי הדמוגרפי של ירושלים. אמנם, על-פי דיווחי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ירושלים היא העיר בעלת מספר התושבים הגבוה ביותר – 645,700 בשנת 1999, אולם לא כל תושבי העיר עשויים פוטנציאלית להיות בעלי עניין בפעילות התרבותית המופיעה בדו"ח. בצד אוכלוסייה גדולה בעלת העדפות ברורות בתחום התרבות, קיים ציבור גדול, שבאופן עקרוני אינו שותף לרוב הפעילות התרבותית או לכולה. הכוונה, בעיקר, לציבור החרדי ולציבור הלא יהודי, המהווים כמחצית מתושבי העיר.

מן הדו"ח עולה, שבצד ייחודה הדמוגרפי-תרבותי, ירושלים מספקת לתושביה ולתושבים בישובים הסמוכים לעיר מגוון גדול של פעילויות תרבות, וכמו כן היא מספקת גם שירותי תרבות למבקרים הבאים אליה, כולל תיירים. בכלל אירועי התרבות ביקרו בירושלים בשנת 1999 3.57 מיליון מבקרים בקירוב.

אין לנו נתונים לגבי שיעור המבקרים שאינם תושבי ירושלים, שצרכו את הפעילות התרבותית, בעיקר במוזיאונים ובסינמטק, אך יש להניח שמדובר בשיעור משמעותי של מבקרים. שיעור כזה של מבקרים הופך את ירושלים לעיר מרכזית מבחינת הפעילות התרבותית במדינת ישראל, לעיר שכוח המשיכה שלה טמון לא רק בעברה אלא גם בהווה תוסס ודינמי.

דו"ח נסקרת הפעילות של 180 גופי תרבות: 19 מוזיאונים והיתר בתחום אמנויות הבמה – 161 במספר. 73 מן הגופים ממוקמים בירושלים (ראו רשימה מלאה בנספח 1), ועוד 107 גופים הממוקמים מחוץ לירושלים והתארחו באולמות בירושלים בסדרות למנויים ובמופעים חד-פעמיים.

הדו"ח מבוסס על נתונים שהתקבלו מגופי התרבות אודות פעילותם בשנת 1999. במקרים שבהם נדרשנו להרחבות, להשלמות ולמעקב, שולבו דו"ח גם נתונים מהשנים 1998 ו-2000.

הפרק הראשון בדו"ח מתאר את ההיקף של הפעילות בכל אחד מן התחומים על-פי כמה פרמטרים: מספר התערוכות, מספר המופעים (הצגות, קונצרטים, סרטים), מספר ההופעות ומספר המבקרים. הפרק השני עוסק בהשוואה בין ההיצע של פעילות התרבות בירושלים ובסביבתה לבין ההיצע בשלושה אזורים אחרים: תל-אביב וסביבתה, חיפה וסביבתה ובאר-שבע.

ששת הפרקים הנוספים מתארים בפירוט את היקף הפעילות ואת מאפייני הפעילות בתחומים האלו: מוזיאונים, פסטיבלים וירידים, הסינמטק, תיאטרונים, מוסיקה ומחול.

תקציר הדו"ח

מנ הדו"ח הסוקר את הפעילות של גופי התרבות בירושלים עולה, שבניגוד לדימוי המקובל, יש בירושלים חיי תרבות עשירים ביותר, ובחלקם אף ייחודיים לעיר. הייחודיות מתבטאת בשני הקצוות של הפעילות התרבותית: מצד אחד מדובר בפסטיבלים ובירידים יוקרתיים, הנערכים רק בירושלים (דוגמת פסטיבל הסרטים הבינלאומי, יריד הספרים הבינלאומי או פסטיבל ישראל), ומצד שני מדובר בפעילות אינטנסיבית ביותר של גופים לא ממוסדים.

הדו"ח מתמקד בפעילותם של גופים בתחום התרבות הרשמית הנתמכת בעיר: המוזיאונים, הפסטיבלים והירידים, הסינמטק ותחומי אמנויות הבמה – תיאטרון, מוסיקה ומחול. הדו"ח סוקר את פעילותם של 180 גופי תרבות: 19 מוזיאונים ו-161 גופים שונים בתחום אמנויות הבמה – 73 מהם שוכנים בירושלים ועוד 107 התארחו בירושלים בסדרות למנויים ובמופעים חד-פעמיים.

מסיבות שאינן תלויות בנו אין הדו"ח סוקר את כל הפעילות התרבותית הנתמכת בעיר – האמנות הפלסטית, בתי-הספר לאמנות, מוסדות ספרות ותרבות, פעילות פרה-אקדמית (שהיקפה בירושלים ככל הנראה נרחב), פולקלור, מקהלות ופעילות חובבים. כמו כן אין הדו"ח סוקר את הפעילות התרבותית הייחודית של האוכלוסייה החרדית ושל האוכלוסייה הערבית בעיר. בשל העובדה שהדו"ח סוקר אך ורק גופים הזוכים לתמיכה ציבורית של מינהל התרבות, או של עיריית ירושלים, הפעילות הלא נתמכת אינה נסקרת בו, וזאת למרות רבגוניותה ועושרה (לדוגמה, הפאבים והדיסקוטקים בירושלים והפעילות ב"האומן").¹⁷

אולם, גם בלי שייסקרו הגופים האלה, שאחדים מהם ידועים בפעילות האוונגרדיסטית שלהם, עולה שירושלים היא אבן שואבת למופעים של גופים לא ממוסדים, שלא אחת זכו למאות צופים ואף למעלה מזה. בהיעדר מחקר מקביל על התרבות בתל-אביב, לא ברור האם רק ירושלים משמשת אבן שואבת לגופים כאלה, או שירושלים הפכה למרכז יצירה של גופים לא ממוסדים בנוסף לתל-אביב. בכל מקרה, מן הדו"ח ברור שירושלים הפכה למרכז חשוב של העשייה הלא ממוסדת, וכן גם למרכז העשייה של הרכבים מוסיקליים קטנים, ובדרך-כלל חדשניים.

בשנת 1999 נערכו בעיר 4,000 מופעים ואירועי תרבות בקירוב: 19 המוזיאונים הציגו 145 תערוכות, ו-161 גופי תרבות בתחום אמנויות הבמה הציגו 2,275 מופעי תרבות.

מספר גופי התיאטרון, שהופיעו בירושלים, הסתכם במספר שיא של 91 גופים, בעיקר בשל 54 תיאטרונים לא ממוסדים וקבוצות אמנים צעירים, שטרם זכו לתמיכה ממסדית מסודרת. זאת, בנוסף להופעותיהם של 27 תיאטרונים רפרטוריים (שמונה ירושלמיים ו-19 לא ירושלמיים) ו-10 קבוצות של תיאטרון מחול. גופי התיאטרון הציגו 260 הצגות, שהועלו 1,284 פעמים. התיאטרונים הרפרטוריים הירושלמיים הציגו 64 מן ההצגות (25%), תיאטרונים רפרטוריים מערים אחרות (בעיקר מתל-אביב) הציגו 106 הצגות (41%), תיאטרונים לא ממוסדים וקבוצות אמנים הציגו 78 הצגות (30%), ותיאטרונים מחול הציגו 12 הצגות (4%).

חיי המוסיקה העשירים של ירושלים התאפשרו בעיקר בזכות הגופים הירושלמיים, שניגנו את רוב רובם של הקונצרטים (84% מתכניות המוסיקה ו-85% מן הקונצרטים), למרות שגופים לא ירושלמיים הרבו יחסית להופיע בירושלים. בנוסף לתשעה גופים שניגנו מוסיקה קלאסית ולעוד ארבעה הרכבים, שהתמחו בביצוע מוסיקה אתנית, פעלו בירושלים בשנת 1999 גם חמישה מרכזי מוסיקה: המרכז למוסיקה ירושלים – משכנות שאננים, המרכז למוסיקה עין כרם – מרכז טארג, בית הקונפדרציה, הצוללת הצהובה ובית שמואל. בנוסף להם פעלו בירושלים גם עשרות הרכבים של אמנים עצמאיים. אלה ועוד 13 גופים מוסיקליים, שהתארחו בירושלים (10 תזמורות, שני הרכבים והאופרה הישראלית החדשה), ניגנו בירושלים בשנת 1999 512 קונצרטים ב-361 תכניות. בממוצע נוגן בירושלים כל יום יותר מקונצרט אחד.

בסינמטק הוקרנו במהלך השנה 1,080 סרטים ב-1,600 הקרנות (לא כולל הפסטיבלים). כלומר, כל יום הוקרנו בממוצע – 4 – 5 סרטים. 120 מן הסרטים היו סרטים ישראליים, שהוקרנו 160 פעמים (11% מן הסרטים ו-10% מההקרנות), ו-960 היו סרטים לא ישראליים, שהוקרנו 1,440 פעמים (89% מהסרטים ו-90% מההקרנות).

במשך 153 ימים (80 מהם בקיץ, מקצתם חופפים) נערכו בירושלים 17 פסטיבלים, אירועים וירידים. 58 מתוך 85 הופעות מחול (68%) הועלו על-ידי שמונה להקות ירושלמיות, ו-27 הופעות מחול (32%) הועלו על ידי-תשע להקות לא ירושלמיות. הלהקות העלו 76 יצירות – 48 יצירות (63%) היו יצירות של להקות ירושלמיות ו-28 יצירות (37%) היו של להקות לא ירושלמיות.

במכלול אירועי התרבות נערכו קרוב ל- 3.57 מיליון ביקורים (83% מהם בתשלום). 3,978 הופעות של מופעי התרבות הוצגו לפני למעלה מ- 1.32 מיליון מבקרים (37% מכלל המבקרים באירועי התרבות). בתערוכות ביקרו 2.24 מיליון איש (63% מכלל המבקרים באירועי התרבות). מקצת התערוכות זכו להצלחה חסרת תקדים. בתערוכת צ'יהולי של מוזיאון מגדל דוד נערכו כ- 1.15 מיליון ביקורים – 600 אלף מתוכם בין יולי לדצמבר 1999, ועוד 550 אלף ב- 2000 (עד סוף אוקטובר, מועד סגירת התערוכה). בתערוכת **אוסף מרצבך: שרון חושים** במוזיאון ישראל נערכו ב- 1999 250 אלף ביקורים (שהתווספו ל- 251 אלף ביקורים ב- 1998).

למספר הגבוה ביותר של ביקורים במוסד אחד בתחום אמנויות הבמה זכה הסינמטק. באירועים השוטפים בסינמטק נערכו 441,220 ביקורים (12% מסך כל המבקרים בפעילויות התרבות): 392,000 מן המבקרים צפו ב- 1,600 הקרנות של 1,080 סרטים שונים ו- 49,220 השתתפו בפעילויות החינוכיות של הסינמטק. בנוסף נערכו 57,075 ביקורים בשני הפסטיבלים של הסינמטק: פסטיבל הסרטים הבינלאומי ופסטיבל הקולנוע היהודי.

ב- 1,284 הצגות תיאטרון, שהוצגו בהן 260 מחזות, נערכו 370,898 ביקורים (10% מסך כל המבקרים בפעילויות התרבות): 354,564 מהם (96%) בתשלום ו- 16,334 (4%) לא בתשלום. מחצית הביקורים – 184,536 – נערכו בהצגות של התיאטרונים הציבוריים הלא ירושלמיים, 103,578 (28%) בהצגות של קבוצות אמנים ושל תיאטרונים לא ממוסדים, 75,073 (20%) בהצגות של התיאטרונים הציבוריים הירושלמיים, ו- 7,711 (2%) בהצגות של התיאטרונים מחו"ל.

312,903 ביקורים (9% מסך כל הביקורים בפעילויות התרבות) נערכו ב- 17 פסטיבלים וירידים שונים (100 אלף מתוך המבקרים הללו ביקרו גם במוזיאונים, שכן שלושה פסטיבלים התקיימו במסגרת מוזיאון ישראל).

לעומת זאת, שיעור המבקרים במופעי המוסיקה היה נמוך באופן ניכר: 166,356 ביקורים (5% מסך כל המבקרים בפעילויות התרבות) נערכו ב- 512 קונצרטים, שנוגנו בהם 361 תכניות שונות, בביצוע של 31 תזמורות והרכבים, כולל מספר רב של הרכבים לא ממוסדים (ובדרך-כלל קטנים), שהופיעו במסגרת חמישה מרכזי מוסיקה.

לשיעור הנמוך ביותר של הביקורים זכו מופעי המחול: 36,015 ביקורים (1% מסך כל הביקורים בפעילויות התרבות) ב- 85 הופעות מחול, בביצוע 17 להקות מחול שהציגו 76 יצירות. 31,700 (88%) מהביקורים היו בתשלום ו- 4,315 (12%) לא בתשלום.

בכל תחומי אמנויות הבמה – תיאטרון, מוסיקה ומחול – ניכרת העדפה ברורה של הקהל את הגופים הלא-ירושלמיים. התנהגות הקהל הירושלמי דומה בכך להתנהגות הקהל בחיפה ובבאר-שבע, ולא להתנהגות הקהל התל-אביבי, המעדיף גופים תל-אביביים. 67% מן הביקורים באירועי התרבות (278,137 מבקרים) נערכו במופעים של גופים לא ירושלמיים, ורק 33% מן הביקורים (139,999 מבקרים) נערכו במופעים של גופים ירושלמיים.

ההעדפה של גופים לא ירושלמיים בולטת במיוחד בתחום התיאטרון (73% לעומת 27%) והמחול (71% לעומת 29%) ופחות בתחום המוסיקה (53% לעומת 47%).

ההעדפות של הקהל בירושלים בתחומי המחול והתיאטרון אינן זהות להעדפות הקהל בכל הארץ. ההצגה שהצליחה ביותר בקרב הקהל הירושלמי ב- 1999 הייתה **מלאכת החיים** לחנוך לוין בתיאטרון בית ליסין, שב- 18 הופעותיה בירושלים צפו 15,917 מבקרים. חמש מן ההצגות שזכו להצלחה בירושלים לא נמנו עם עשר ההצגות המצליחות בכל הארץ: **הדיבוק** של שלמה אנסקי בהבימה, **האשה מן הים** של הנריק איבסן בתיאטרון החאן, **משחקים בחצר האחורית** של עדנה מז"א בתיאטרון חיפה ו**עולמה של איימי** של דיוויד הר שבקאמרי. חמש הצגות, שנמנו עם ההצגות המצליחות בכל הארץ, לא זכו להצלחה דומה בירושלים: **הקונצרט** של גורן אגמון וז'קו של אילן חצור בבית ליסין, **מדריך למטייל בוורשה** של הלל מיטלפונקט ו**מעגל הגיר הקווקזי** של ברטולד ברכט בהבימה, ו**התאומים מוונציה** של קרלו גולדוני בקו-פרודוקציה של בית ליסין ותיאטרון באר-שבע.

בתחום המחול תואמת העדפת הקהל בירושלים את התמונה הארצית רק ביחס ליצירה אחת **טנגוניאון** של אנטוניו גומז בביצוע הבלט הישראלי. ארבע היצירות האחרות, שהקהל בירושלים העדיף, לא נכללו בהעדפות של הקהל בכל הארץ.¹

המספר המוחלט הגבוה ביותר של אירועי תרבות היה בתל אביב ובגוש דן, אך ירושלים הצטיינה בהיצע תרבותי עשיר ביחס למספר התושבים המהווים קהל יעד בפועל לאירועים אלה: בשלושה תחומים – תערוכות במוזיאונים, הצגות תיאטרון וקונצרטים – היה ההיצע של אירועי התרבות בירושלים², ביחס לגודל קהל היעד הפוטנציאלי בירושלים, הגבוה ביותר. רק בתחום אחד – המחול היה ההיצע בירושלים נמוך מההיצע בתל אביב, אך גבוה מן ההיצע בערים האחרות ומן הממוצע הארצי. ההיצע של אירועי התרבות בירושלים ביחס לכל התושבים היה הגבוה ביותר בארץ בתחום תערוכות במוזיאונים וקונצרטים. בתחום התיאטרון, היה ההיצע בירושלים נמוך מההיצע בתל אביב, דומה להיצע בחיפה והקריות, וגבוה מההיצע בבאר שבע ובכל הארץ. בתחום המחול היה ההיצע בירושלים הנמוך ביותר בארץ, למעט ההיצע בבאר שבע.

היצע התערוכות בירושלים היה הגבוה ביותר בארץ, גם ביחס לכל התושבים (1.96 תערוכות לכל 10,000 תושבים) וגם ביחס לקהל היעד בפועל (3.75 תערוכות לכל 10,000 תושבים). היצע התערוכות בירושלים לפי המדד של קהל היעד בפועל היה גבוה יותר מפי שניים וחצי מן ההיצע בתל-אביב (שם עמד היצע התערוכות על 1.06 לכל 10,000 תושבים במחוז תל אביב), ויותר מפי שנים מאשר בחיפה (1.29 תערוכות לכל 10,000 תושבים). בבאר-שבע כלל לא פעלו מוזיאונים ציבוריים בתמיכת מינהל התרבות. היצע התערוכות בארץ כולה היה 0.93 תערוכות בשנה לכל 10,000 תושבים.

ההיצע של הצגות התיאטרון בירושלים לפי המדד של קהל היעד בפועל היה הגבוה ביותר בארץ (36.89 הופעות תאטרון בשנה לכל 10,000 תושבים), לעומת בתל-אביב, 19.35 בחיפה, 17.23 בבאר שבע ו-15.87 בארץ כולה. היצע ההצגות בירושלים לפי המדד של כל התושבים, 19.29 הופעות לכל 10,000 תושבים, היה נמוך מן ההיצע בתל אביב, דומה להיצע בחיפה והקריות וגבוה מן ההיצע בבאר שבע ומסה"כ הארצי.

היצע הקונצרטים בירושלים היה הגבוה ביותר בארץ – לפי המדד של קהל היעד בפועל (14.72 קונצרטים בשנה לכל 10,000 תושבים) וגם לפי המדד של כל התושבים (7.70 קונצרטים בשנה לכל 10,000 תושבים), לעומת 4.75 קונצרטים בתל-אביב, 2.99 בחיפה, 2.9 בבאר שבע ו-3 בארץ כולה.

היצע הופעות המחול בירושלים לפי המדד של קהל היעד בפועל היה נמוך מההיצע של הופעות המחול בתל אביב, 2.22 הופעות מחול לכל 10,000 תושבים לעומת 4.22 בהתאמה, אך היה גבוה יותר מאשר בכל האזורים האחרים: 1.23 בחיפה, 0.83 בבאר שבע ו-1.55 בארץ כולה. ההיצע לפי המדד של כל התושבים (1.16) היה נמוך מן ההיצע בחיפה והקריות ומסה"כ הארצי אך גבוה מההיצע בבאר שבע.

באירועי התרבות ביקרו, כמובן, בנוסף לתושבי ירושלים גם תיירים ומבקרים שלא היו תושבי ירושלים. אין לנו נתונים לגבי שיעור המבקרים שאינם תושבי ירושלים, שצרכו את הפעילות התרבותית, בעיקר במוזיאונים ובסינמטק, אך יש להניח שמדובר בשיעור משמעותי של מבקרים.

השיעור הגבוה של המבקרים באירועי התרבות הופך את ירושלים לעיר מרכזית מבחינת הפעילות התרבותית במדינה ישראל, לעיר שכוח המשיכה שלה טמון לא רק בעברה אלא גם בהווה תוסס ודינמי.

1. עם זאת, יש לציין, שארבע יצירות שהעדיף הקהל בארץ ושלא נכללו בהעדפות הקהל בירושלים, הן יצירות המיועדות בעיקר לציבור הילדים ולבני נוער: (זאצ'צ'ה של אוהד נהרין בביצוע אנסמבל בת-שבע, קרנבל החיות ופטר והזאב של רמי באר בביצוע להקת המחול הקיבוצית הצעירה ובראשית היה קסם של דורית שמרון בביצוע תנועתרון - התיאטרון למחול.

2. המסקנות לגבי ההיצע של מופעי התרבות בירושלים ובסביבתה ביחס למספר התושבים מותנות בשתי הסתייגויות:
 א. אמנם, על-פי דיווחי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ירושלים היא העיר בעלת מספר התושבים הגבוה ביותר – 645,700 בשנת 1999. אולם לא כל תושבי העיר עשויים פוטנציאלית להיות בעלי עניין בפעילות התרבותית הנסקרת בדו"ח. בצד אוכלוסייה גדולה בעלת העדפות ברורות בתחום התרבות, קיים ציבור גדול שבאופן עקרוני אינו שותף לרוב הפעילות התרבותית או לכולה. הכוונה בעיקר לציבור החרדי ולציבור הערבי המהווים יחד כמחצית מתושבי העיר. לכן, הדו"ח מציג שני מדדים לחישוב השיעור של אירועי התרבות בירושלים ביחס למספר התושבים: המדד הראשון מחושב ביחס לכל תושבי מחוז ירושלים (739,200) והשני ביחס לקהל היעד בפועל (386,600).
 ב. רק בירושלים נסקרו גם מוסדות תרבות שאינם זוכים לתמיכת מינהל התרבות במשרד המדע, התרבות והספורט. לדוגמה, הסקירה של מוסדות התרבות בירושלים מתייחסת גם לאירועים שנערכו במרכזי תרבות כמו תיאטרון ירושלים או מרכז זראר בכר. מוסדות מקבילים בערים אחרות, דוגמת תיאטרון הצפון בקריות או מרכז עינב בתל אביב, אינם נכללים עדיין בדו"חות.
 ניתן לשער שבירושלים מדובר בתוספת בשיעור של כ-10%-15% של פעולות תרבות שאינן נתמכות על-ידי מינהל התרבות. (אין בידינו נתונים מקבילים בערים האחרות על התוספת לפעילות התרבותית בגין תמיכות עירוניות).

ניתוח הנתונים

1. סיכום פעילות התרבות בעיר

1.1. היקף פעילות התרבות בעיר

19 המוזיאונים הציגו בירושלים בשנת 1999 145 תערוכות, שביקרו בהן 2.24 מיליון איש (63% מכלל המבקרים באירועי התרבות). 157 גופי תרבות בתחום אמנויות הבמה הציגו 2,275 מופעי תרבות ב- 3,978 הופעות לפני למעלה מ- 1.32 מיליון מבקרים (37% מכלל המבקרים באירועי התרבות).

לוח מס' 1: היקף הפעילות לפי תחומים						
תחום פעילות	מספר גופים	במספרים			באחוזים	
		מופעים	הופעות	מבקרים	מופעים	הופעות
תיאטרון	91	261	1,284	370,989	11%	32%
מוסיקה	31	361	512	166,356	15%	13%
מחול	17	76	85	36,015	3%	2%
סינמטק	1					12%
– סרטים		1,080 (סרטים)	1,600 (הקרנות)	392,000	45%	40%
– פעילות חינוכית		–	–	49,220	–	–
פסטיבלים וירידים	17	497	497	312,903	20%	13%
סה"כ אמנויות הבמה	157	2,275	3,978	1,327,483	94%	100%
מוזיאונים *	19	145 (תערוכות)	–	2,241,867	6%	–
סה"כ	176	2,420	3,978	3,569,350	100%	100%

* 100 אלף המבקרים בשלושת הפסטיבלים שאורגנו ע"י מוזיאון ישראל מופעים בתחום הפסטיבלים.

למספר הגבוה ביותר של ביקורים במוסד אחד בתחום אמנויות הבמה זכה הסינמטק. באירועים השוטפים בסינמטק נערכו 441,220 ביקורים (12% מסך כל המבקרים בפעילויות התרבות). 392,000 מן המבקרים צפו ב- 1,600 הקרנות של 1,080 סרטים שונים, ו- 49,220 השתתפו בפעילויות החינוכיות של הסינמטק. בנוסף, נערכו 57,075 ביקורים בשני הפסטיבלים שערך הסינמטק: פסטיבל הסרטים הבינלאומי ופסטיבל הקולנוע היהודי.

ב- 1,284 הצגות תיאטרון של 261 מחזות שהעלו 91 גופים (תיאטרונים ציבוריים, תיאטרונים לא ממוסדים וקבוצות אמנים) ביקרו 370,989 מבקרים (10% מסך כל המבקרים בפעילויות התרבות).
ב- 17 פסטיבלים וירידים שונים ביקרו 312,903 מבקרים (9% מסך כל המבקרים בפעילויות התרבות).

לעומת זאת, שיעור המבקרים במופעי המוסיקה היה נמוך באופן ניכר: 166,356 מבקרים (5% מסך כל המבקרים בפעילויות התרבות) ביקרו ב- 512 קונצרטים, שנוגנו בהם 361 תכניות שונות, בביצוע של 31 תזמורות והרכבים, כולל מספר רב של הרכבים לא ממוסדים (ובדרך-כלל קטנים), שהופיעו במסגרת חמישה מרכזי מוסיקה.

לשיעור הנמוך ביותר של ביקורים זכו מופעי המחול, שביקרו בהם 36,015 מבקרים (1% מסך כל המבקרים בפעילויות התרבות), ב- 85 הופעות, שהעלו 17 להקות, ב- 76 מופעי מחול.

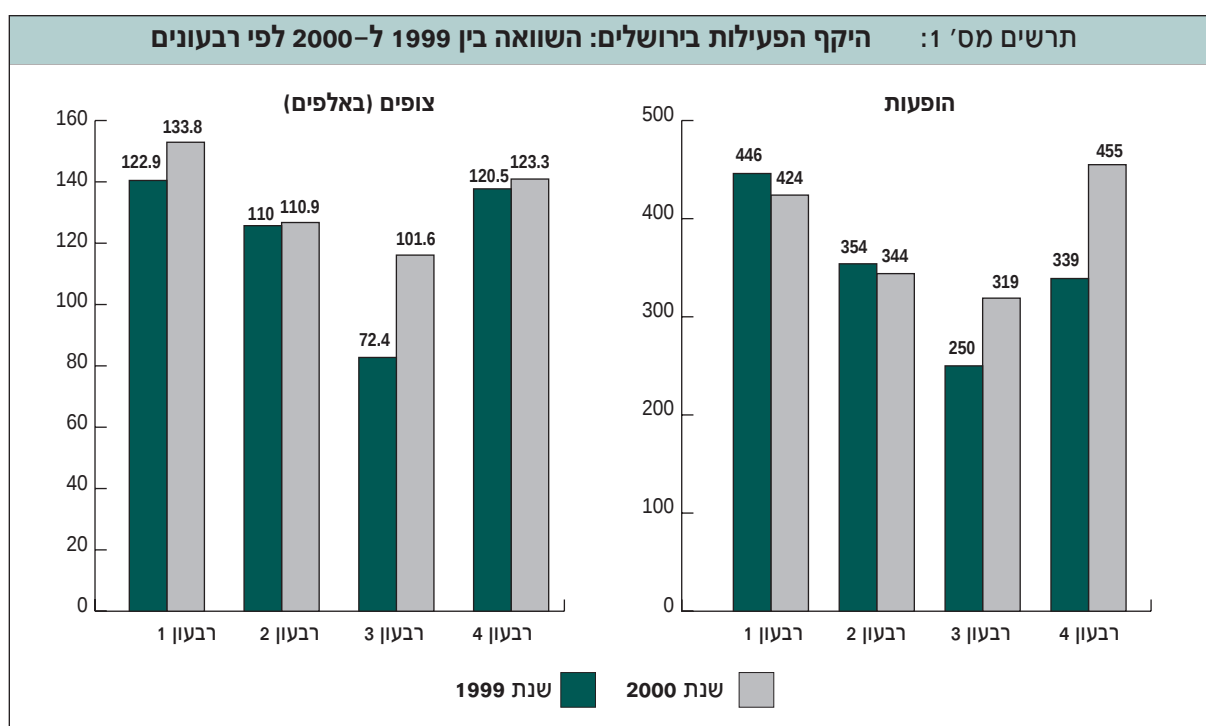
83% מן הביקורים במופעי התרבות (2.92 מיליון) היו ביקורים בתשלום ו- 17% (598 אלף) היו ביקורים בלא תשלום, ברובם ביקורים של ילדים ובני נוער ירושלמיים (הזכאים לביקור חנם במוזיאונים בעיר) והשאר, מוזמנים של הגופים השונים, וביניהם עיתונאים, חברי ועדות רפרטואר וחיילים.

לוח מס' 2: גופי תרבות בחלוקה לפי תחומים (לפי גופים ירושלמיים ולא ירושלמיים)			
תחום	מס' גופים ירושלמיים	מס' גופים לא ירושלמיים	סה"כ
תיאטרון	8	83	91
מוסיקה	18	13	31
מחול	8	9	17
מוזיאונים	19	0	19
סינמטק	1	0	1
פסטיבלים וירידים	15	2	17
מרכזים לאמנויות הבמה	4	0	4
סה"כ	73	107	180

מקום מושבם של 73 מתוך 180 גופים הנסקרים בדו"ח (41%) בירושלים והשאר - 107 (59%) מחוץ לירושלים.

1.2 היקף פעילות התרבות: השוואה בין 1999 ל- 2000

נבדקה הסברה כי היקף פעילות התרבות בירושלים (ואולי גם בכל הארץ) נפגע לאחר אוקטובר 2000 כתוצאה מן המתיחות הביטחונית. היקף הפעילות בתחומי אמנויות הבמה (הצגות תיאטרון, קונצרטים ומופעי מחול) נותח, לכן, גם על בסיס רבעוני ונערכה השוואה בין היקף הפעילות בכל רבעון בשנת 1999 לבין היקף הפעילות ברבעון המקביל בשנת 2000. (בהשוואה זו לא נכללו כמה גופים שלא היו ברשותנו נתונים על פעילותם בשנת 2000)

מן ההשוואה עולה שלא ניכרת השפעה של המתיחות הבטחונית על היקף הפעילות בתחום אמנויות הבמה. היקף הפעילות בתחומי אמנויות הבמה בשנת 2000 אף היה גבוה במקצת מהיקף הפעילות בשנת 1999 – 1,542 הופעות לעומת 1,389; הדבר נכון גם לגבי שיעור המבקרים: 469 אלף מבקרים בהופעות לעומת 426 אלף. מן ההשוואה הרבעונית עולה כי מספר ההופעות ברבעון האחרון של שנת 2000 (אוקטובר–דצמבר) היה גבוה יותר ממספר ההופעות ברבעון המקביל ב-1999 (455 לעומת 339). מספר המבקרים היה דומה בשתי התקופות – 123 אלף ב-2000 ו-121 אלף ב-1999.

לעומת זאת, חלה ירידה בשיעור המבקרים במוזיאונים בשנת 2000 לעומת 1999. מספר המבקרים בשבעת המוזיאונים הגדולים בעיר (מוזיאון ישראל, מוזיאון אמנות האיסלאם, מוזיאון ארצות המקרא, מגדל דוד, חצר הישוב הישן, מוזיאון יהדות איטליה ומוזיאון בלומפילד למדע) ירד בשנת 2000 בכ-17% לעומת 1999 (1.62 מיליון לעומת 1.95 מיליון). אולם, כיוון שכמעט כל הירידה נובעת מירידה במספר המבקרים בשני מוזיאונים: מוזיאון ישראל ומגדל דוד, נראה שניתן ליחס אותה דווקא למספרי שיא של מבקרים במוזיאונים אלה ב-1999 עקב תערוכות מושכות קהל שהוצגו בהם: צ'הולי במגדל דוד ושכרון חושים במוזיאון ישראל, ולא למתיחות הביטחונית.

1.3 האולמות

3,978 ההופעות נערכו ב-75 אולמות מופעים: אחדים באולמות הנמצאים בבעלות הגופים עצמם כמו האולמות של תיאטרון החאן או של תיאטרון הקרון, אחדים בבעלות עיריית ירושלים ואחדים בבעלות ציבורית או פרטית. במרכזי התרבות השונים, דוגמת תיאטרון ירושלים ומרכז ז'ראר בכר, נערכים מופעי תרבות במשך כל השנה, לרבות סדרות מנויים בתחומים שונים (בעיקר תיאטרון ומוסיקה). אירועי תרבות נוספים נערכים במרכזים המתמחים בתחומים שונים, כמו המרכז למוסיקה במשכנות שאננים, מרכז למוסיקה בעין כרם – מרכז טארג, בית הקונפדרציה, הצוללת הצהובה.

בריכת הסולטן, מנהל: ברוך גולדמן. צילום: צבי פישמן

בלוח שלהלן מוצגת רשימת האולמות שנערכו בהם יותר מ- 10 הופעות.

לוח מס' 3: רשימת האולמות שנערכו בהם למעלה מ- 10 הופעות			
שם האולם	מס' הופעות בשנה	מס' צופים בתשלום	מס' מקומות באולם
1. תיאטרון הקרון	304	8,910	80
תיאטרון ירושלים			
2. שרובר	266	225,650	950
3. הנרי קראון	159	111,264	765
4. רבקה קראון	150	67,620	468
5. תיאטרון קטן	16	1,893	117
מרכז ז'ראר בכר			
6. ז'ראר בכר	261	123,850	656
7. ליאו מודל	24	5,100	200
תיאטרון החאן			
8. אולם החאן	224	29,084	243
9. מועדון החאן – במה 2	38	1,093	100
10. צוללת צהובה	139	13,220	250
11. בנייני האומה/אולם אוסישקין	61	135,500	3,104
12. הבמה	59	2,953	100
13. מרכז למוסיקה – טארג	47	2,455	150
14. בית הקונפדרציה	33	2,786	130
15. מרכז המוסיקה	28	2,505	–
בית שמואל			
16. אולם 1	22	2,553	150
17. אולם 3	10	1,730	250
18. גן הפעמון	22	3,000	–
19. בריכת הסולטן	15	101,500	7,000
20. מוזיאון ישראל	15	7,962	345
21. בי"ס בויאר	11	2,836	500
22. יד ושם – אודיטוריום	11	1,800	200
23. אולם ויז	10	2,610	566
24. י.מ.ק.א	10	1,315	600

2.1 היצע התרבות ביחס למספר התושבים

לוח מס' 3א': מספר מופעי תרבות במחוז ירושלים, בהשוואה לאזורים אחרים				
אזור	הצגות תיאטרון	קונצרטים	הופעות מחול	תערוכות
מחוז ירושלים	1,426	569	86	145
מחוז תל אביב	3,662	543	483	121
חיפה והקריות	1,004	155	64	67
באר שבע	291	49	14	0

כמעט בכל תחומי הפעילות היה מספר מופעי התרבות במחוז תל אביב (העיר תל אביב וערי גוש דן) גדול בהרבה מההיקף של מופעי התרבות במחוז ירושלים (העיר ירושלים והערים והיישובים בסביבותיה), בחיפה והקריות ובבאר שבע. פער מספרי זה בולט במיוחד בתחום הצגות תיאטרון – 3,662 הופעות במחוז תל אביב לעומת 1,462 הופעות במחוז ירושלים, 1,004 בחיפה והקריות ו- 291 בבאר שבע.

השוואת ההיקף של היצע התרבות במחוז ירושלים להיצע התרבות באזורים אחרים ביחס למספר התושבים באזור מראה תמונה שונה, אם כי השוואה זו כרוכה בשתי בעיות מתודולוגיות.

* על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (נתוני 1999) מתוך 739,200 תושבי מחוז ירושלים (שהם קהל היעד הפוטנציאלי לפעילות התרבות בירושלים) 208,300 היו תושבים לא יהודיים ממזרח העיר (28%), ו- 144,300 (20%) (על פי הערכות מכון ירושלים) היו תושבים חרדים.

שתי הקבוצות האלה אינן מבקרות ברוב רובם של אירועי התרבות הנסקרים בדו"ח; ובנוסף, אירועי התרבות הייחודיים להם לא נסקרו בדו"ח. אם כך, שיעור קהל היעד של אירועי התרבות עולה רק במקצת על מחצית התושבים במחוז ירושלים – 386,600 (52%).

לאור זאת, מציג הדו"ח שני מדדים לחישוב שיעור אירועי תרבות בירושלים: הממד הראשון מחושב ביחס לכל תושבי מחוז ירושלים (739,200) והשני ביחס לקהל היעד בפועל (386,600). (מצב דומה קיים גם באזורים אחרים, למשל במחוז תל אביב ובחיפה והקריות, אך שיעורם של חרדים ושל אזרחים לא יהודיים באזורים אלה קטן בהרבה משיעורם בירושלים. בנוסף לכך, האזרחים הלא יהודיים באזורים אלה מעורים בחיי החברה והתרבות הרבה יותר מאשר באזור ירושלים). * קושי נוסף נובע מהרכבם של גופי התרבות שנסקרו. רק בירושלים נסקרו גם מוסדות התרבות שאינם זוכים לתמיכתו של מינהל התרבות. לדוגמה, הסקירה של מוסדות התרבות בירושלים מתייחסת לאירועים שנערכו במרכזי תרבות כמו תיאטרון ירושלים, או מרכז ז'ראר בכר ולהופעות של גופים ירושלמיים קטנים שרק העירייה תומכת בהם. לגבי ערים אחרות יש בידינו נתונים רק על פעילותם של מוסדות תרבות שמינהל התרבות תומך בהם, ואין בידינו נתונים על התוספת לפעילות התרבותית כתוצאה מן התמיכות העירוניות. לכן, לדוגמה, אין לנו נתונים על מוסדות מקבילים בערים אחרות, כמו תיאטרון הצפון בקריות, או מרכז עינב בתל אביב.

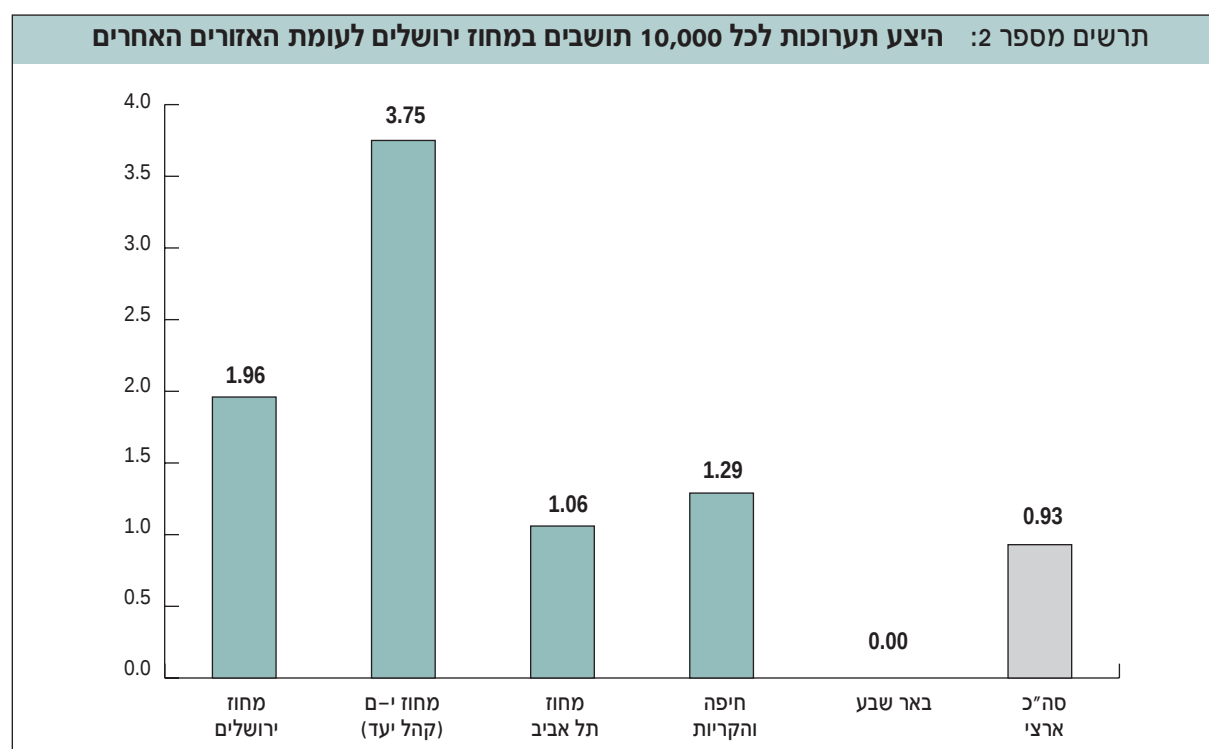
התוספת בירושלים בגין פעילות הגופים שאינם נתמכים על ידי מינהל התרבות היא בשיעור של כ-10%-15%.

ההשוואות נערכו בין המדדים הבאים:

1. מחוז ירושלים – העיר ירושלים והיישובים באזור ירושלים כגון: בית שמש, אבו-גוש, מבשרת ציון. סה"כ – 739,200 תושבים.
2. מחוז ירושלים, קהל היעד בפועל (ללא תושבים חרדים ותושבים לא יהודים בירושלים) – 386,600 תושבים.
3. מחוז תל אביב – העיר תל אביב-יפו וערים נוספות כגון: רמת גן, גבעתיים, בת ים, קרית אונו, הרצליה, כפר שמריהו. סה"כ – 1,143,400 תושבים.
4. חיפה והקריות – 518,800 תושבים.
5. באר שבע – 168,900 תושבים.
6. סה"כ ארצי – 6,209,100 תושבים.

תערוכות

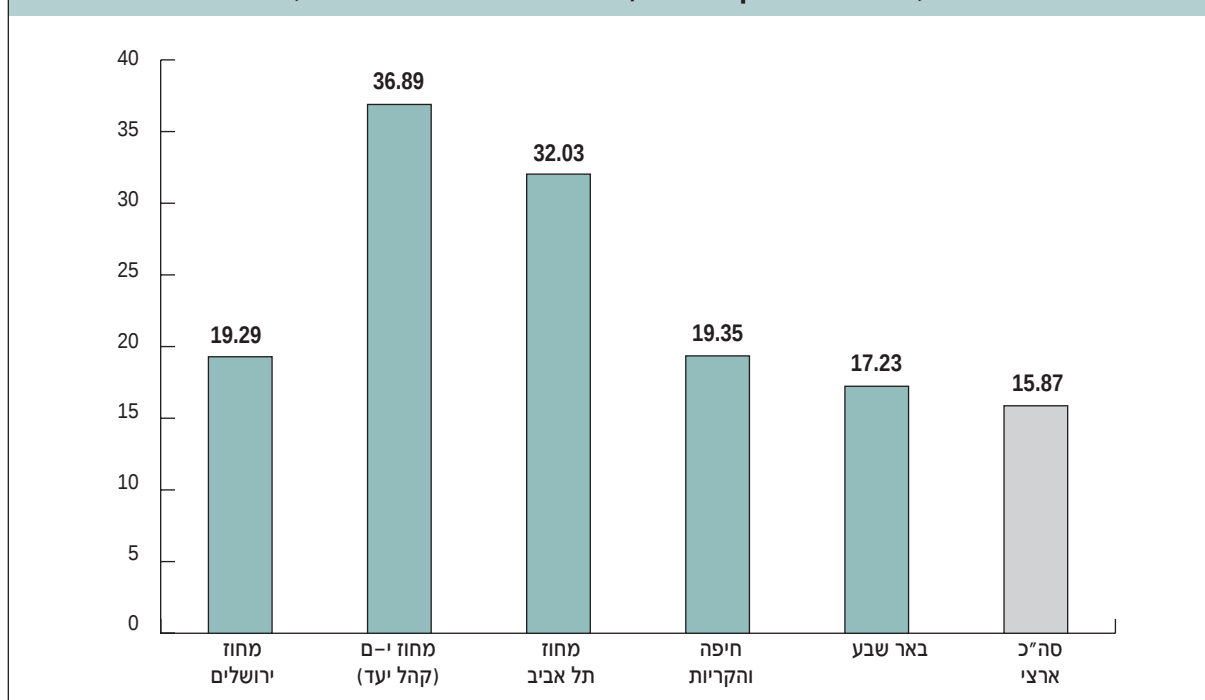
היצע התערוכות בירושלים ביחס למספר התושבים היה הגבוה ביותר בארץ, גם לפי המדד של מחוז ירושלים (1.96 תערוכות לכל 10,000 תושבים) וגם לפי המדד של קהל היעד בפועל (3.75 תערוכות לכל 10,000 תושבים). היצע התערוכות בירושלים לפי המדד של קהל היעד בפועל היה גבוה יותר מפי שניים וחצי מן ההיצע בתל-אביב (שם עמד היצע התערוכות על 1.06 לכל 10,000 תושבים במחוז תל אביב), ויותר מפי שנים מאשר בחיפה (1.29 תערוכות לכל 10,000 תושבים). בבאר-שבע כלל לא פעלו מוזיאונים ציבוריים בתמיכת מינהל התרבות. היצע התערוכות בארץ כולה היה 0.93 תערוכות בשנה לכל 10,000 תושבים.

הצגות תיאטרון

ההיצע של הצגות התיאטרון בירושלים לפי המדד של קהל היעד בפועל היה הגבוה ביותר בארץ – 36.89 הופעות תיאטרון בשנה לכל 10,000 תושבים, לעומת 32.03 בתל אביב, 19.35 בחיפה, 17.23 בבאר שבע ו-15.87 בארץ כולה. היצע ההצגות בירושלים לפי המדד של מחוז ירושלים, 19.29 לכל 10,000 תושבים, היה נמוך מן ההיצע בתל אביב, דומה להיצע בחיפה והקריות וגבוה מן ההיצע בבאר שבע ומסה"כ הארצי.

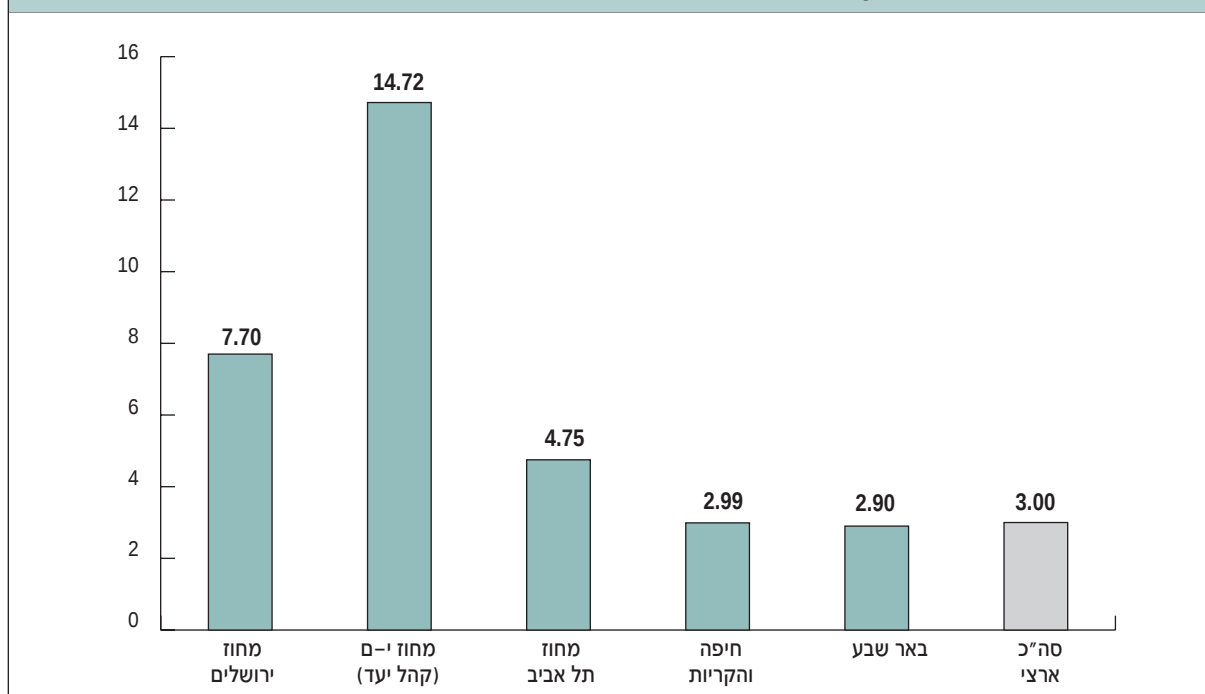
תרשים מספר 3: היצע הצגות תיאטרון לכל 10,000 תושבים במחוז ירושלים לעומת האזורים האחרים

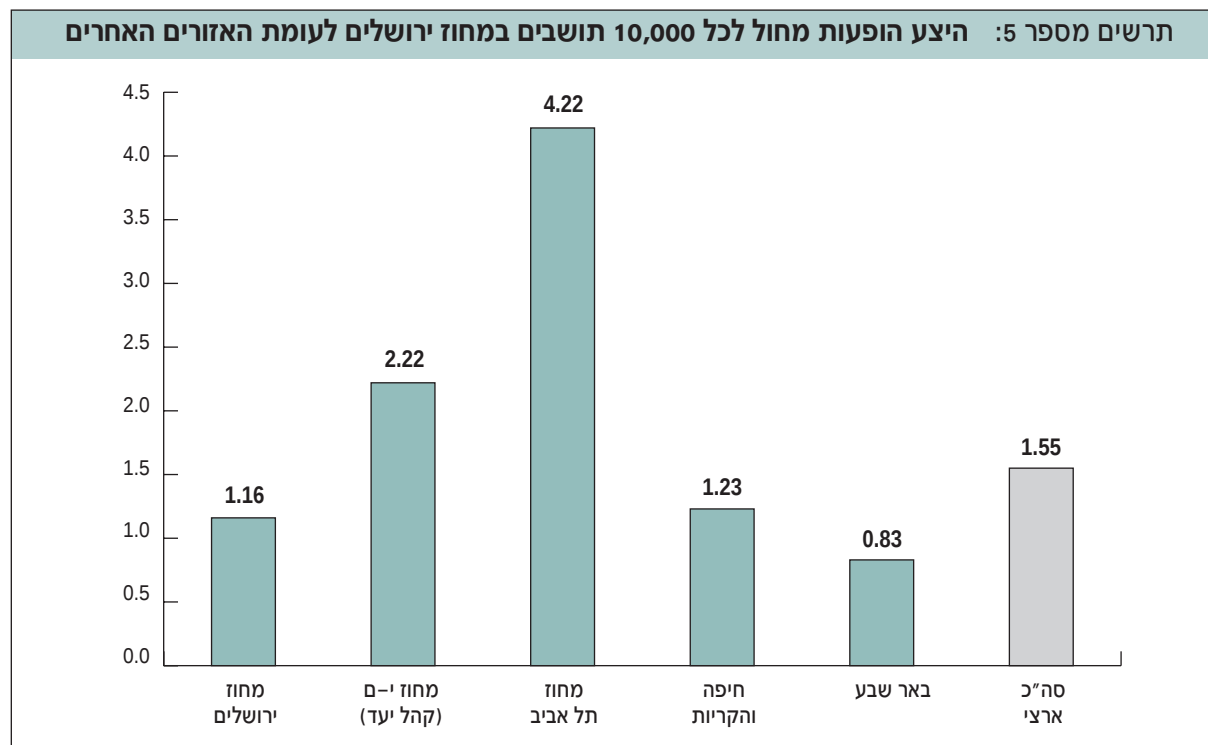
קונצרטים

היצע הקונצרטים בירושלים היה הגבוה ביותר בארץ לפי המדד של קהל היעד בפועל (14.72) קונצרטים בשנה לכל 10,000 תושבים) וגם לפי המדד של מחוז ירושלים (7.70 קונצרטים בשנה לכל 10,000 תושבים), לעומת 4.75 קונצרטים בתל-אביב, 2.99 בחיפה, 2.9 בבאר שבע ו-3 בארץ כולה.

תרשים מספר 4: היצע קונצרטים לכל 10,000 תושבים במחוז ירושלים לעומת האזורים האחרים

היצע הופעות המחול בירושלים לפי המדד של קהל היעד בפועל היה נמוך מההיצע של הופעות המחול בתל אביב, 2.22 הופעות מחול לכל 10,000 תושבים לעומת 4.22, בהתאמה. אך היה גבוה יותר מאשר בכל האזורים האחרים: 1.23 בחיפה, 0.83 בבאר שבע ו-1.55 בארץ כולה. ההיצע לפי המדד של מחוז ירושלים (1.16) היה נמוך מן ההיצע בחיפה והקריות ומסה"כ הארצי אך גבוה מההיצע בבאר שבע.

מנתונים אלה עולה, כי בשלושה תחומים – תערוכות במוזיאונים, הצגות תיאטרון וקונצרטים – היה ההיצע של אירועי התרבות בירושלים הגבוה ביותר, לפי המדד של קהל היעד. רק בתחום אחד – המחול – היה ההיצע בירושלים נמוך מההיצע בתל אביב, אך גבוה מן ההיצע בערים האחרות ומן הממוצע הארצי. ההיצע של אירועי התרבות בירושלים לפי המדד של מחוז ירושלים היה הגבוה ביותר בארץ בשני תחומים – תערוכות במוזיאונים וקונצרטים. בתחום התיאטרון, היה ההיצע בירושלים נמוך מההיצע בתל אביב, דומה להיצע בחיפה והקריות, וגבוה מההיצע בבאר שבע ובכל הארץ. בתחום המחול היה ההיצע בירושלים הנמוך ביותר בארץ, למעט ההיצע בבאר שבע.

2.2 היקף ביקורי הקהל במופעים של גופים ירושלמיים ולא ירושלמיים

בכל התחומים של אמנויות הבמה – תיאטרון, מוסיקה ומחול – ניכרת העדפה ברורה של הקהל את הגופים הלא-ירושלמיים. התנהגות הקהל הירושלמי דומה בכך להתנהגות הקהל בחיפה ובבאר-שבע, ולא להתנהגות הקהל בתל-אביב, המעדיף את הגופים התל-אביביים. 67% (418,036 מבקרים) מן הביקורים באירועי התרבות נערכו במופעים של גופים לא ירושלמיים, ורק 33% מן הביקורים (139,988 מבקרים) נערכו במופעים של גופים ירושלמיים. זאת, בעוד ש-64% מן ההופעות היו של גופים ירושלמיים, ורק 36% היו של גופים לא ירושלמיים. ההעדפה של גופים לא ירושלמיים בולטת במיוחד בתחום התיאטרון (73% לעומת 27%) והמחול (71% לעומת 29%), ופחות בתחום המוסיקה (53% לעומת 47%).

המצב בירושלים דומה יותר למצב בבאר-שבע ובחיפה:

57% מן הביקורים באירועי תרבות בחיפה נערכו במופעים של גופים שאינם מחיפה, ורק 43% נערכו במופעים של גופים מחיפה; בבאר-שבע נערכו 52% מן הביקורים במופעים של גופים שאינם מבאר-שבע ו-48% מן הביקורים נערכו במופעים של גופים מבאר-שבע.

בתל-אביב, לעומת זאת, 85% מן הביקורים נערכו במופעים של גופים מתל-אביב, ורק 15% מן הביקורים נערכו במופעים של גופים שאינם מתל-אביב. הקהל בתל-אביב נאמן בייחוד לתיאטרון שלו: 97% מן הביקורים נערכו במופעים של גופים מתל-אביב, ורק 3% מן הביקורים נערכו במופעים של גופים שאינם מתל-אביב.

לוח מס' 4: צריכת מופעי תרבות מקומיים ומופעים מערים אחרות בארבע הערים הגדולות					
העיר והתחום	מספרי מבקרים		אחוזי מבקרים		
	ייצור מקומי	יבוא	סה"כ	ייצור מקומי	יבוא
ירושלים					
תיאטרון	67,344	184,276	251,620	27%	73%
מוסיקה	62,795	70,387	133,182	47%	53%
מחול	9,760	23,474	33,234	29%	71%
סה"כ	139,999	278,137	418,036	33%	67%
תל אביב					
תיאטרון	1,253,986	42,139	1,296,125	97%	3%
מוסיקה	311,770	219,526	531,296	59%	41%
מחול	96,118	40,215	136,333	71%	29%
סה"כ	1,661,874	301,880	1,970,754	85%	15%
חיפה					
תיאטרון	97,453	184,403	281,856	35%	65%
מוסיקה	85,113	39,427	124,540	68%	32%
מחול	6,581	21,276	27,857	24%	76%
סה"כ	189,147	245,106	434,253	43%	57%
באר שבע					
תיאטרון	36,346	42,444	78,790	46%	54%
מוסיקה	12,702	3,488	16,190	78%	22%
מחול	0	6,641	6,641	0%	100%
סה"כ	49,048	52,573	101,621	48%	52%

מרכז הקונגרסים הבינלאומי
ירושלים. מנכ"לית: עדנה רמות

3.1. התערוכות

המוזיאונים בירושלים הציגו 145 תערוכות – 65 מהן (45%) תערוכות קבע ו- 80 תערוכות (55%) מתחלפות. 73 מתוכן (51%) היו תערוכות חדשות, שנפתחו לראשונה ב- 1999, ו- 72 (49%) נפתחו בשנים קודמות.

לוח מס' 5: סוגי תערוכות והשנה שנפתחו בה			
סוג התערוכה	שנת פתיחה		סה"כ
	1999	לפני 1999	
קבע	12	53	65 (45%)
מתחלפות	61	19	80 (55%)
סה"כ	73 (51%)	72 (49%)	145 (100%)

מוזיאון ישראל הציג 71 תערוכות (49%), ובנוסף להן שש תערוכות בשתי שלוחותיו: שתי תערוכות במוזיאון רוקפלר וארבע תערוכות בבית טיכו. 26 מתוך 71 התערוכות של מוזיאון ישראל (37%) היו תערוכות קבע ו- 45 (63%) היו תערוכות מתחלפות. 43 היו תערוכות חדשות (61%) ו- 28 (39%) היו תערוכות, שנפתחו לראשונה לפני 1999. מקצת התערוכות של מוזיאון ישראל בתחומי האמנות הפלסטית, הארכיאולוגיה והאתנוגרפיה זכו לתשומת לב רבה: אוסף מרצבכר – שכרון חושים; תערוכת עבודות של וסילי קנדינסקי – צבעי המוסיקה; יגאל תומרקין – לצבוע שפם לזמיר: עבודות חדשות; הילולי הגפן והילולת השיכר – יין ובירה בימי קדם; סימון מסלול נוצרי – דרך הנוצרים במוזיאון ישראל וכלולות – מנהגי נישואין בתפוצות ישראל.

15 תערוכות הוצגו במוזיאון הטבע, שלוש מהן תערוכות אורחות מתחלפות – מזון למחשבה, לטבע נולד ולגעת באור. 14 תערוכות הוצגו במוזיאון המדע על שם בלומפילד, שש מהן מתחלפות וביניהן: למה בניינים לא נופלים?; פינת מראות נודדת וכאן בונים. במוזיאון יהדות איטליה הוצגו 13 תערוכות, 10 מהן מתחלפות וביניהן: אוצרות הקהילה, מנורה וחנוכה וקמעות עתיקים מאיטליה. במוזיאון ארצות המקרא הוצגו תשע תערוכות, שבע מהן מתחלפות וביניהן: ילדי העולם מציירים את התנ"ך באלף לשון ולשון, הירמוכים – אמנות ניאוליתית משער גולן וחדר פרסקו מהתקופה הרומית. במוזיאון מגדל דוד הוצגו, בנוסף לתערוכת הקבע על תולדות ירושלים, שתי תערוכות מתחלפות: חקל דמא – סיפורה המדהים של מערת חקל דמא שבנחל חדרין וצ'הולי לאור ירושלים.

שניים מן המוזיאונים הם אתרים ארכיאולוגיים: הגן הארכיאולוגי "העופל", הממוקם בסמוך לכותל, מציג את שרידי ירושלים מימי בית שני, מבנים מהתקופה החשמונאית והביזנטית, ושרידי ארמונות אומיים מראשית האיסלאם. באתר "הכיכר הרומית" בשער שכם מוצגים שרידי השער הרומי, שהוקם בימי הקיסר אדריאנוס. התצוגה בכיכר מתארת את תולדות שער שכם במפות, בצילומים ובאיורים.

לוח מס' 6: סוגי תערוכות והשנה שנפתחו בה לפי מוזיאונים					
שם הגוף	סה"כ תערוכות	קבע		מתחלפות	
		לפני '99	'99	לפני '99	'99
1. מוזיאון ישראל	71	6	20	37	8
2. מוזיאון רוקפלר	2	1	0	0	1
3. בית טיכו	4	0	1	2	1
4. חצר הישוב הישן	3	1	2	0	0
5. מוזיאון אמנות האיסלאם	2	1	0	1	0
6. מגדל דוד – מוזיאון לתולדות ירושלים	3	0	1	2	0
7. מוזיאון ארצות המקרא	9	1	1	6	1
8. מוזיאון יהדות איטליה	13	0	3	9	1
9. דגם בית ראשון	2	0	1	0	1
10. הארכיון והמוזיאון לתיאטרון	1	0	1	0	0
11. מוזיאון היכל שלמה	1	1	0	0	0
12. מוזיאון מסיים	1	0	1	0	0
13. מוזיאון טבע ירושלים	15	0	12	3	0
14. מוזיאון בלומפילד למדע	14	1	7	0	6
15. מוזיאון סקירבל לארכיאולוגיה מקראית	1	0	1	0	0
16. מוזיאון גבעת התחמושת	2	0	1	1	0
17. מוזיאון העפל – גן ארכיאולוגי	-	-	-	-	-
18. אתר הכיכר הרומית	-	-	-	-	-
19. מוזיאון רכבל	1	-	1	0	0
סה"כ	145	12	53	61	19

- לא נמסרו נתונים

מוזיאון ישראל.
בתמונה: גב' ראומה וייצמן,
אשת נשיא המדינה
לשעבר, מבקרת במוזיאון
ישראל בתערוכה **מרצבכר**
– **שכרון צבעים** עם ג'יימס
סניידר, מנכ"ל המוזיאון
(משמאל), וסטפני רחום,
אוצרת בכירה לאמנות
מודרנית

3.2. היקף הביקורים

מקצת התערוכות זכו להצלחה חסרת תקדים כמעט. בתערוכת צ'יהולי של מוזיאון מגדל דוד ביקרו כ- 1.15 מיליון מבקרים: 600 אלף מתוכם בין יולי לדצמבר 1999, ועוד 550 אלף ב- 2000 (עד סוף אוקטובר, מועד סגירת התערוכה). בתערוכת אוסף מרצבקר: שכרון חושים שבמוזיאון ישראל ביקרו ב- 1999 250 אלף מבקרים (שהתווספו ל- 251 אלף מבקרים ב- 1998).

מספר הביקורים הכולל במוזיאונים הסתכם ביותר מ- 2.2 מיליון (2,241,867). מעל 1.4 מיליון מהם ביקורים רגילים בתשלום (63%), 477,337 ביקורים בלא תשלום (21%), 270,800 ביקורים מודרכים של תלמידים (12%), 47,419 ביקורים של מנויים (2%), 28,463 ביקורים במסגרת חוגים וסדנאות (1%) ו- 12,637 ביקורים של תלמידים בקייטנות (1%).

לוח מס' 7: פירוט סוגי המבקרים		
סוג ביקור	מספר מבקרים	אחוז מבקרים
ביקורים רגילים		
1. ביקורים בתשלום	1,405,211	63%
2. ביקורים ללא תשלום	477,337	21%
3. ביקורי מנויים	47,419	2%
ביקורי תלמידים		
4. ביקורי תלמידים מודרכים	270,800	12%
5. תלמידים בחוגים ובסדנאות	28,463	1%
5. תלמידים בקייטנות	12,637	1%
סה"כ	2,241,867	100%

כשני שלישים מסך כל הביקורים נערכו בשני מוזיאונים: מוזיאון ישראל – 773,989 ביקורים, 34% ומוזיאון מגדל דוד – 721,355 ביקורים, 32% (בנוסף על אלה ביקרו במוזיאון ישראל עוד 100,000 מבקרים במסגרת שלושה פסטיבלים שהופקו ע"י המוזיאון כמפורט בפרק הפסטיבלים). בשני מוזיאונים נוספים הסתכם שיעור הביקורים ביותר מ- 100 אלף כל אחד: מוזיאון ארצות המקרא (145,871) ומוזיאון בלומפילד (135,407). בשלושה מוזיאונים נע שיעור הביקורים בין 82,000 ל- 100,000 כל אחד: מוזיאון הרכבל (100,000), אתר הנצחה בגבעת התחמושת (93,224), והעופל – גן ארכיאולוגי (82,142)¹. בארבעה מוזיאונים אחרים נע מספר הביקורים בין 20,000 ל- 50,000 ביקורים (מוזיאון יהדות איטליה, דגם בית ראשון, בית טיכו ומוזיאון אמנות האיסלאם), ובשמונה מוזיאונים הסתכם מספר המבקרים בפחות מ- 20 אלף בשנה (מוזיאון רוקפלר, חצר היישוב הישן, הארכיון והמוזיאון לתיאטרון, מוזיאון היכל שלמה, מוזיאון מסים, מוזיאון הטבע בירושלים, מוזיאון סקירבל ואתר הכיכר הרומית).

יד לא. מאיר – מוזיאון לאמנות האיסלאם.
בתמונה: ילדים בסיור מודרך באחת הגלריות

לוח מס' 8: פירוט סוגי המבקרים לפי מוזיאונים										
שם הגוף		סה"כ ביקורים	ביקורים רגילים				ביקורי תלמידים			
			בתשלום	ללא תשלום	מנויים	סה"כ	תלמידים מוזרכים	קייטנות	חוגים וסדנאות	סה"כ
1.	מוזיאון ישראל	773,989	446,972	233,694	40,000	720,666	39,405	627	13,291	53,323
2.	רוקפלר	14,400	10,000	4,400	0	14,400	0	0	0	0
3.	בית טיכו	33,100	0	30,000	0	30,000	1,600	1,500	0	3,100
4.	חצר הישוב הישן	10,945	5,069	978	0	6,047	4,898	0	0	4,898
5.	מוזיאון אמנות האיסלאם	23,805	13,916	4,101	0	18,017	5,258	530	0	5,788
6.	מגדל דוד – מוזיאון לתולדות ירושלים	721,355	688,355	3,000	0	691,355	30,000	0	0	30,000
7.	מוזיאון ארצות המקרא	145,871	38,787	91,641	2,949	133,377	6,085	1,992	4,417	12,494
8.	מוזיאון יהדות איטליה	38,504	16,654	8,500	2,000	27,154	6,040	0	5,310	11,350
9.	דגם בית ראשון	29,779	14,556	843	0	15,399	14,080	300	0	14,380
10.	הארכיון והמוזיאון לתיאטרון	7,800	0	7,800	0	7,800	0	0	0	0
11.	מוזיאון היכל שלמה**	4,437	150	40	0	190	4,247	0	0	4,247
12.	מוזיאון מסים	1,000	0	1,000	0	1,000	0	0	0	0
13.	מוזיאון טבע ירושלים	17,208	5,000	500	400	5,900	9,908	200	1,200	11,308
14.	מוזיאון בלומפילד למדע	135,407	64,895	2,300	2,070	69,265	59,689	6,068	385	66,142
15.	מוזיאון סקירבל לארכיאולוגיה מקראית	5,000	0	5,000	0	5,000	0	0	0	0
16.	מוזיאון גבעת התחמושת	93,224	43,224	0	0	43,224	50,000	0	0	50,000
17.	מוזיאון העפל – גן ארכיאולוגי	82,142	–	–	–	–	–	–	–	–
18.	אתר הכיכר הרומית	3,901	–	–	–	–	–	–	–	–
19.	מוזיאון הרכבל	100,000	–	–	–	–	–	–	–	–
סה"כ		2,241,867	1,405,211	477,337	47,419	1,929,967	270,800	12,637	28,463	311,900
- נתון חסר ** נמסרו מספר המבקרים רק עבור שלושה חודשים (אוקטובר-דצמבר 1999)										

3.3. פעילות חינוכית

בפעילות חינוכית במוזיאונים השתתפו 311,900 תלמידים: 270,800 מהם (87%) בביקורים מודרכים, 28,463 (9%) בחוגים ובסדנאות ו- 12,637 (4%) בקייטנות. בפעילות החינוכית בלטו בייחוד ארבעה מוזיאונים: מוזיאון המדע (66,142), מוזיאון ישראל (53,323), אתר ההנצחה בגבעת התחמושת (50,000) ומוזיאון מגדל דוד (30,000). התלמידים ביקרו במוזיאונים גם באופן פרטי, וחלקם נכנסו בלא תשלום, במסגרת ההסדרים שבין המוזיאונים לעיריית ירושלים.

לוח מס' 9: מספר המבקרים ומספר שעות הפעילות לפי קבוצות גיל		
סוגי תלמידים	ביקורי תלמידים	
	מספר	אחוזים
תלמידים מודרכים		
גן	11,047	3.5%
כיתות א-ו	71,174	23%
כיתות ז-יב	46,364	15%
תלמידי חו"ל	1,995	0.5%
תלמידים לא מסווגים	140,220	45%
סיכום ביניים	270,800	87%
קייטנות	12,637	4%
חוגים וסדנאות	28,463	9%
סה"כ תלמידים	311,900	100%

לוח מס' 10: מספר המשתתפים בפעילויות החינוכיות לפי מוזיאונים*	
שם הגוף	מספר תלמידים
1. מוזיאון ישראל	53,323
2. מוזיאון רוקפלר	0
3. בית טיכו	3,100
4. חצר הישוב הישן	4,898
5. מוזיאון אמנות האיסלאם	5,788
6. מגדל דוד – מוזיאון לתולדות ירושלים	30,000
7. מוזיאון ארצות המקרא	12,494
8. מוזיאון יהדות איטליה	11,350
9. דגם בית ראשון	14,380
10. הארכיון והמוזיאון לתיאטרון	0
11. מוזיאון היכל שלמה	4,247
12. מוזיאון טבע ירושלים	11,308
13. מוזיאון בלומפילד למדע	66,142
14. מוזיאון גבעת התחמושת	50,000
סה"כ	311,900

* מחמישה מוסדות לא התקבלו נתונים על שיעור ביקורי תלמידים: מוזיאון מסיס, העפל – גן ארכיאולוגי, אתר הכיכר הרומית, מוזיאון הרכבל ומוזיאון סקריבל לארכיאולוגיה מקראית.

למעלה מ- 11 אלף מורים השתתפו בהשתלמויות למורים שערכו המוזיאונים.

לוח מס' 11: השתלמויות מורים לפי מוזיאונים*	
שם הגוף	מס' מורים
1. מוזיאון ישראל	2,220
2. מוזיאון רוקפלר	150
3. בית טיכו	120
4. חצר הישוב הישן	30
5. מוזיאון אמנות האיסלאם	340
6. מגדל דוד – מוזיאון לתולדות ירושלים	3,411
7. מוזיאון ארצות המקרא	560
8. מוזיאון יהדות איטליה	580
9. הארכיון והמוזיאון לתיאטרון	0
10. מוזיאון היכל שלמה	0
11. מוזיאון מסים	100
12. מוזיאון טבע ירושלים	60
13. מוזיאון בלומפילד למדע	3,509
סה"כ	11,080

* משישה מוסדות לא התקבלו נתונים על השתלמויות מורים: דגם בית ראשון, העפל, הכיכר הרומית, מוזיאון סקריבל לארכיאולוגיה מקראית, מוזיאון גבעת התחמושת ומוזיאון הרכבל.

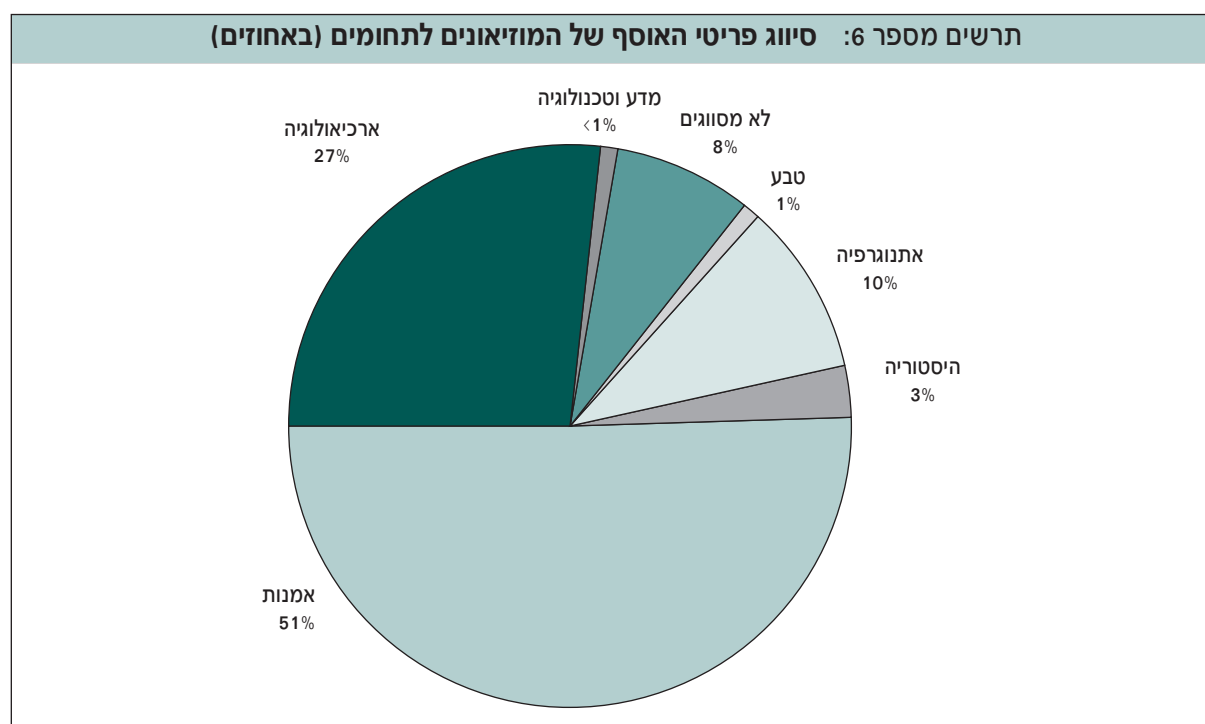
מוזיאון יהדות איטליה ע"ש א.ש. נכון.
בתמונה: מפעילות חנוכה לילדים במוזיאון, ילד מדליק את מנורת החנוכה של קאזלה-מונפרטו. המנורה מאיטליה, 1830. צילום: אילן שטולמן

3.4. האוסף

ברשותנו נתונים חלקיים לגבי מספר הפריטים באוספים של המוזיאונים בירושלים². מספר הפריטים באוספים של 13 מוזיאונים בירושלים הסתכם ב- 275,665. 83% מהפריטים (229,807) היו בבעלות המוזיאונים ו- 17% מהם (45,855) הושאלו למוזיאונים בידי תורמים מוסדיים ופרטיים בארץ ובחו"ל בשאלית קבע. מרבית הפריטים – 229,906 (83%) – נמצאים ברשות מוזיאון ישראל, ועוד 13,204 בשתי שלוחותיו: כ- 10,000 פריטים במוזיאון רוקפלר ו- 3,204 בבית טיכו. מספר הפריטים באוספים של שאר המוזיאונים נע בין כמה מאות לכמה אלפים.

לוח מס' 12: סיווג הפריטים לתחומים לפי מוזיאונים								
שם הגוף	סה"כ פריטים	אמנות	ארכיאולוגיה	אתנוגרפיה	היסטוריה	טבע	מדע וטכנולוגיה	פריטים לא מסווגים
1. מוזיאון ישראל	229,906	132,137	71,975	25,794	0	0	0	0
2. מוזיאון רוקפלר	10,000	-	-	-	-	-	-	10,000
3. בית טיכו	3,204	-	-	-	-	-	-	3,204
4. חצר הישוב הישן	7,072	2,313	0	513	4,246	0	0	0
5. מוזיאון אמנות האיסלאם	5,693	5,693	0	0	0	0	0	0
6. מגדל דוד	157	0	0	30	127	0	0	0
7. מוזיאון ארצות המקרא	3,432	0	3,432	0	0	0	0	0
8. מוזיאון יהדות איטליה	4,825	215	96	965	3,549	0	0	0
9. דגם בית ראשון	12	-	-	-	-	-	-	12
10. מוזיאון טבע ירושלים	3,010	0	0	0	0	3,000	10	0
11. מוזיאון בלומפילד למדע	304	0	0	0	0	94	210	0
12. מוזיאון גבעת התחמושת	8,050	-	-	-	-	-	-	8,050
13. מוזיאון הרכבל	-	-	-	-	-	-	-	0
סה"כ	275,665	140,358	75,503	27,302	7,922	3,094	220	21,266

51% מן הפריטים הם, על-פי סיווג המוזיאונים, פריטי אמנות, 27% פריטי ארכיאולוגיה, 10% פריטי אתנוגרפיה, 3% – פריטי היסטוריה, 1% פריטי טבע ופחות מאחוז – פריטי מדע וטכנולוגיה.

3.5.1 שנת פתיחה

הוותיק מבין המוזיאונים בירושלים, מוזיאון רוקפלר, הוקם כבר ב-1938, אולם רוב המוזיאונים הוקמו מאוחר בהרבה, ורק ארבעה מהם, בנוסף למוזיאון רוקפלר, הוקמו ב-1965 או קודם לכן: מוזיאון היכל שלמה (1958), מוזיאון הטבע (1962), המוזיאון למסים (1964) ומוזיאון ישראל (1965). מוזיאון ארצות המקרא ומוזיאון המדע הוקמו ב-1992.

מימין:

חצר הישוב הישן.

בתמונה: פעילות מודרכת במוזיאון בנושא "הזכות לכבוד והחובה לכבד"

למעלה:

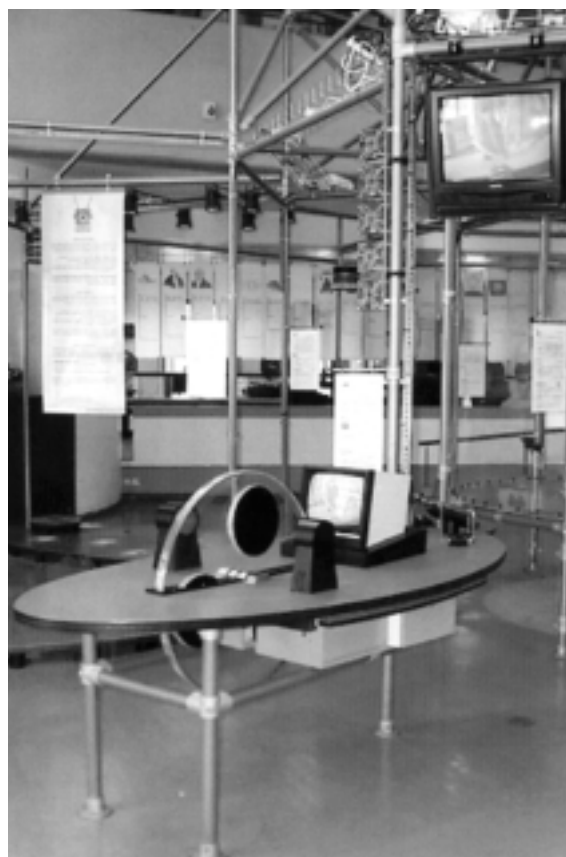
בית טיכו.

בתמונה: ראש אישה עשוי אבן מזיכוי וילהלם מוזס שפירא, מתוך התערוכה: זיוף אמיתי, חייו וזמנו של זיפן העתיקות וילהלם מוזס שפירא, קיץ תש"ס

3.5.2 שטח

שטחם של כל המוזיאונים הוא 234,423 מ"ר: 76,234 מ"ר מתוכם שטח בנוי (33% מכל השטח), לרבות 36,613 מ"ר שטח בנוי לתצוגה (16% מסך כל השטח ו- 48% מהשטח הבנוי). שטחו של מוזיאון ישראל הוא הגדול ביותר – 130,000 מ"ר: 50,000 מ"ר מתוכו שטח בנוי, לרבות 20,000 מ"ר שטח לתצוגה. שטחו של מוזיאון הרכבל הוא הקטן ביותר – 50 מ"ר, כולו שטח בנוי לתצוגה.

למעלה מימין:

מוזיאון המדע ע"ש בלומפילד. בתמונה: "כאילו רנטגן", מוצג מתוך התערוכה **חישה וחיישנים.** בעזרת מצלמה שרואה אור אינפרה-אדום ומסך טלוויזיה נחשפים לעיני המבקר חפצים "המוסתרים" בתאים שחורים (חלק מהגלגל שבתמונה). במוצג זה יכולים המבקרים לראות "לתוך" חפצים שונים, לראות את האור היוצא ממכשיר השלט הרחוק, כיצד פועל כרטיס ה"בזקכרט" ולהשוות יעילות נורות שונות

למעלה משמאל:

מגדל דוד המוזיאון לתולדות ירושלים. בתמונה: מתוך תערוכת פסלי הזכוכית **צ'יהולי לאור ירושלים 2000** של האמן דייל צ'יהולי במוזיאון

משמאל:

מוזיאון סקירבל של ההיברו יוניון קולג' – מכון למדעי היהדות. בתמונה: פני אשה מחרס, חפירות תל דן, התקופה הכנענית המאוחרת, מאה ט"ו לפני הספירה. הפריט מוצג בתצוגת הקבע של המוזיאון. צילום: זאב רדובן

3.5.3 שעות פתיחה, דמי כניסה, ספרייה וארכיון

רק במוזיאונים אחדים ניתן לבקר גם בשבתות וגם במשך מרבית שעות היום. שמונה מבין המוזיאונים פתוחים בשבתות, שלושה מוזיאונים (מוזיאון ישראל, בית טיכו ובלומפילד למדע) פתוחים לפחות אחת לשבוע גם בערב. שישה מוזיאונים פתוחים לקהל 43 שעות בשבוע או יותר (אתר ההנצחה בגבעת התחמושת – 56 שעות, מוזיאון ארצות המקרא – 52.5 שעות, בית טיכו – 48 שעות, מוזיאון בלומפילד למדע – 47 שעות, מוזיאון ישראל – 44 שעות ומוזיאון רוקפלר – 43 שעות). שלושה מוזיאונים פתוחים לקהל 25 שעות בשבוע או פחות מזה (מוזיאון היכל שלמה – 24 שעות, חצר היישוב הישן – 25 שעות והארכיון והמוזיאון לתיאטרון – 25 שעות).

כמעט כל המוזיאונים גובים דמי כניסה, למעט חמישה: בית טיכו, המוזיאון למסים, מוזיאון סקירבל, הארכיון והמוזיאון לתיאטרון ומוזיאון הרכבל.

לרשות תשעה מוזיאונים עומדת ספרייה, ובחמישה מהם היא פתוחה לקהל. לשבעה מוזיאונים יש ארכיון.

לוח מס' 13: מאפייני רקע של המוזיאונים										
שם המוסד	שנת פתיחה	שטח במ"ר			מוצג שעות פתיחה שבועיות	מועדי פתיחה		כניסה בתשלום	קיימת ספרייה	קיים ארכיון
		סה"כ	בנוי	בנוי לתצוגה		שבתות אחה"צ וחגים	מבוגר ילד			
1. מוזיאון ישראל	1965	130,000	50,000	20,000	44	כן	כן	כן	כן	כן
2. מוזיאון רוקפלר	1938	7,000	7,000	7,000	43	כן	לא	כן	לא	לא
3. בית טיכו	1984	1,000	750	350	48	לא	כן	לא	לא	לא
4. חצר היישוב הישן	1976	521	456	238	25	לא	לא	כן	כן*	כן
5. מוזיאון אמנות האיסלאם	1974	2,000	1,500	1,000	36	כן	לא	כן	כן	כן
6. מגדל דוד – מוזיאון לתולדות ירושלים	1989	3,640	2,140	1,500	38	כן	לא	כן	כן*	כן
7. מוזיאון ארצות המקרא	1992	5,500	5,000	2,200	52.5	כן	לא	כן	כן*	כן
8. מוזיאון יהדות איטליה	1982	550	550	300	38	לא	לא	כן	כן	כן
9. דגם בית ראשון	1987	100	100	85	39	לא	לא	כן	לא	לא
10. הארכיון והמוזיאון לתיאטרון	1972	400	400	100	25	לא	לא	לא	לא	לא
11. מוזיאון היכל שלמה	1958	642	642	461	24	לא	לא	כן	כן*	כן
12. מוזיאון מסים	1964	100	100	100	30	לא	לא	לא	לא	לא
13. מוזיאון טבע ירושלים	1962	7,000	2,152	660	38	כן	לא	כן	כן	לא
14. מוזיאון בלומפילד למדע	1992	10,920	2,394	999	47	כן	כן	כן	כן	לא
15. מוזיאון סקירבל לארכיאולוגיה מקראית	1986	–	–	270	37	כן	לא	לא	לא	לא
16. מוזיאון גבעת התחמושת	1975	65,000	3,000	1,300	56	לא	לא	כן	כן	לא
17. מוזיאון העפל – גן ארכיאולוגי	–	–	–	–	–	–	–	כן	לא	לא
18. אתר הככר הרומית	–	–	–	–	–	–	–	כן	לא	לא
19. מוזיאון הרכבל	–	50	50	50	–	–	–	לא	לא	לא

– נתון חסר
* הספרייה לא פתוחה לקהל הרחב

למעלה מימין: היכל שלמה המוזיאון לאמנות יהודית ע"ש סר אייזיק וליידי וולפסון. בתמונה: ידיים לספר תורה, מאוסף המוזיאון

למעלה משמאל: מוזיאון ארצות המקרא בירושלים. בתמונה: "הפסל" - צלמית ירמוכית משער הגולן. פריט מהתקופה הניאוליתית 5500-6000 לפנה"ס, בקירוב. הופיע במוזיאון כחלק מהתערוכה המיוחדת: הירמוכים, אמנות ניאוליתית משער הגולן בהשאלת רשות העתיקות. צילום: דוד חריס

למטה: מוזיאון הטבע בירושלים. בתמונה: פעילות במרכז הכוורת במוזיאון

ירושלים היא עיר עתירת פסטיבלים. בשנת 1999 נערכו בה במשך 153 ימים (מהם 80 ימים בקיץ, מקצתם ימים חופפים) 17 פסטיבלים, אירועים וירידים. רוב הפסטיבלים נערכו רק בירושלים, ומיעוטם נערכו בירושלים וביישובים נוספים: פסטיבל ישראל, פסטיבל באך ופסטיבל תיאטרונטו ודו אמן.

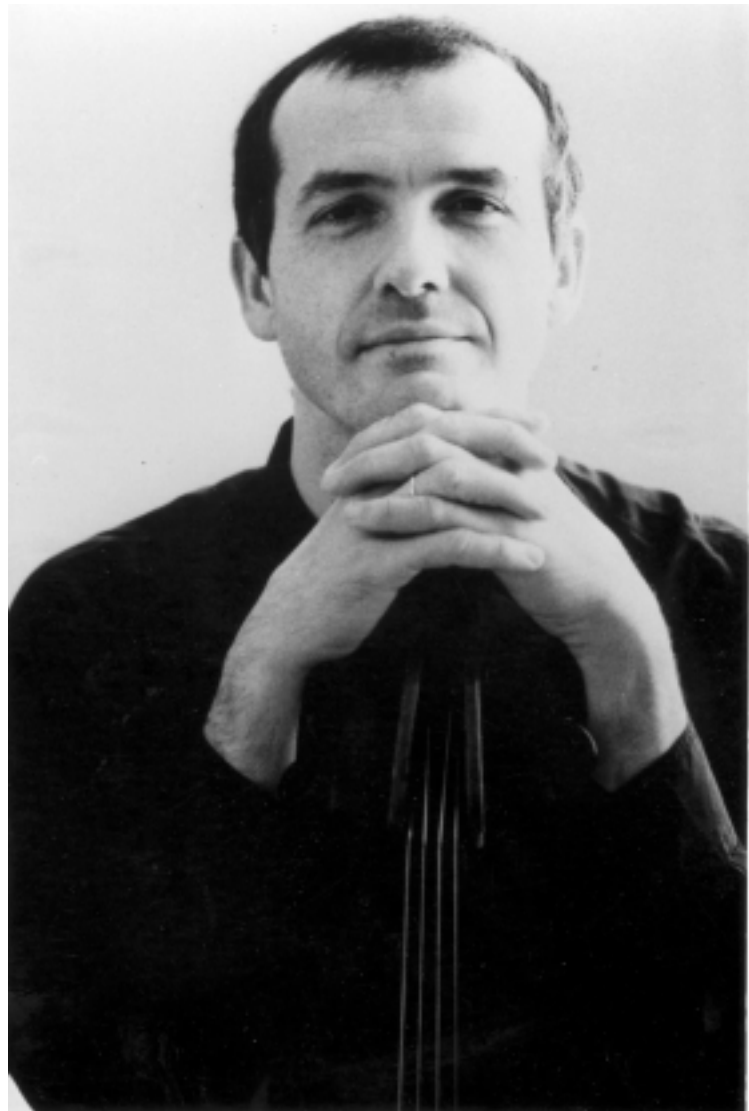
שניים מן הפסטיבלים היו בין-תחומיים: פסטיבל ישראל (נערך בירושלים במשך 20 ימים ועוד יום אחד בתל-אביב) ויריד חוצות היוצר (10 ימים). שאר הפסטיבלים, הירידים והאירועים התמקדו בתחומי האמנות השונים: מוסיקה, תיאטרון, קולנוע, ספרות ואמנות.

בתחום המוסיקה נערכו שלושה פסטיבלים: פסטיבל הליטורגיקה (17 ימים), הפסטיבל הבינלאומי למוסיקה קאמרית (10 ימים) ופסטיבל באך (יום אחד בירושלים, שלושה ימים בתל-אביב ויום אחד בחיפה ובראשון לציון).

בתחום התיאטרון נערכו שלושה פסטיבלים: תספס - פסטיבל תיאטרון סטודנטיאלי (שישה ימים), פסטיבל תיאטרונטו ופסטיבל דו אמן, שהופקו על-ידי תיאטרון הבימה בתל-אביב, אך העלו הצגות גם בירושלים (תיאטרונטו - יומיים ודו אמן שלושה ימים).

בתחום הקולנוע נערכו שני פסטיבלים: הפסטיבל הבינלאומי לקולנוע בירושלים (10 ימים) ופסטיבל הקולנוע היהודי (שישה ימים).

בתחומי הספרות והאמנות נערכו ארבעה אירועים: יריד הספרים הבינלאומי (חמישה ימים), ארט פוקוס - ביאנאלה בינלאומית לאמנות עכשווית (18 ימים), פסטיבל המשוררים (שישה ימים) ושבוע התרבות והספר העברי (שבעה ימים). בנוסף, הפיק מוזיאון ישראל שלושה אירועים: פסטיבל בובות ענק ואורות מסין (16 ימים), פסטיבל בירה ויין (10 ימים) ויריד מזון (חמישה ימים).

חגיגת באך.
בתמונה: רול דילטינס - צ'לן בלגי

לוח מס' 14: הפסטיבלים והירידים: משכם ומועדי קיומם												
שם הפסטיבל												מס' ימי פסטיבל
חודשי השנה												ינואר
												פברואר
												מרץ
												אפריל
												מאי
												יוני
												יולי
												אוגוסט
												ספט'
												אוק'
												נוב'
												דצמ'
בין תחומי												
1.	פסטיבל ישראל	20			4	15	1					
2.	יריד חוצות היוצר הבינ"ל	10					4	6				
מוסיקה												
3.	פסטיבל הליטורגיקה	17	2									15
4.	הפסטיבל הבינ"ל למוסיקה קאמרית	10						1	9			
5.	פסטיבל באך	1										1
תיאטרון												
6.	תספס – פסטיבל תיאטרון סטודנטיאלי	6						6				
7.	תיאטרונטו בינלאומי	2										2
8.	תיאטרונטו דו-אמן	3	3									
קולנוע												
9.	פסטיבל בינלאומי לקולנוע בירושלים	10										10
10.	פסטיבל הקולנוע היהודי	6						6				
ספרות ואמנות												
11.	יריד הספרים הבינ"ל	5						5				
12.	ארט פוקוס – בינ"ל	18										7
13.	פסטיבל המשוררים	6						6				11
14.	שבוע התרבות והספר הערבי	7										7
פסטיבלי מוזיאון ישראל												
15.	פסטיבל בובות ענק מסין	16										9
16.	פסטיבל בירה ויין	11										5
17.	יריד מזון	5										5
סה"כ												153
16	13	14	9	25	29	26	4	12	3	0	2	

למעלה:
הפסטיבל הבינלאומי למוסיקה
קאמרית, ירושלים.
בתמונה: אלנה בשקירובה (מנהלת
אמנותית)

משמאל:
פסטיבל הליטורגיקה. מנהל
מוסיקלי: דוד שלון (ד"ר)

פסטיבל ישראל: בפסטיבל ישראל הועלו 61 הופעות במספר תחומים: מחול, תיאטרון, מוסיקה קלאסית, מוסיקת ג'אז ומוסיקת עולם. בהופעות השתתפו 44 להקות, הרכבים ואמנים בודדים, 18 ישראלים ו-26 לא ישראלים, מ-13 מדינות (אנגליה, צרפת, אירלנד, איטליה, ספרד, גרמניה, אוסטריה, פולין, ארה"ב, קנדה, קובה, יפן והודו).

בתחום המחול נערכו חמישה מופעים: המופע של ריקודים איריים – *Lord Of the Dance*, **רומיאו ויוליה** בביצוע להקת המחול הלאומית של ספרד, **שאזאם** של DCA מצרפת, **הנצח הקצר שלנו** של להקת The Holy Body Tattoo מקנדה, ו**פרסונה** – מופע של כוריאוגרפים ורקדנים מישראל – רנה שינפלד, נעה דר, אמיר קולבן, יוסי יונגמן, ברק מרשל, רמי לוי, שרון אייל, יניב שיינפלד. חמשת מופעי המחול הוצגו בסך הכול 12 פעמים.

בתחום התיאטרון הועלו ארבע הצגות, שהוצגו בסך הכול 11 פעמים: **טובת המולדת** מאת טימברליין וורטנבייקר ובבימויו של מקס סטאפורד-קוארק הוצגה על ידי Young Vic Theatre מאנגליה, **קו 14** של רוי סורט הוצגה על-ידי תיאטרון אקסיס מקנדה, **גיאומטריה של נסים** של רוברט לפאזי הוצג על-ידי להקתו, ומכתב **אהבה** של פרננדו ארבאל בבימויו של איציק ויינגרטן הוצגה על-ידי אורנה פורת.

בתחום המוסיקה נוגנו 31 קונצרטים של מוסיקה קלאסית, מוסיקת עולם, מוסיקת ג'אז ומוסיקת פופ על-ידי תזמורות ישראליות (התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור, סימפונט רעננה ותזמורת הבמה הישראלית), והרכבים ואמנים סולנים מישראל ומחול"ל. עם האורחים מחול"ל נמנו: התזמורת הקאמרית האנגלית, "חמישיית המתכת" של התזמורת הפילהרמונית של ברלין, "איל ג'ארדינו ארמוניקו" מאיטליה, האנסמבל הקולי "קלמנט ז'אנקין" מצרפת ומקהלת הנערים של הארלם.

חמש קבוצות תיאטרון ומחול העלו מיצגי חוצות: תיאטרון תנועה קליפה, הרמן, קבוצת חן, ג'קי בכר וראש חוצות ורן סליון.

יריד חוצות היוצר: ביריד הבינלאומי חוצות היוצר ירושלים, שנערך במרכז לאומנות ולאמנות חוצות היוצר, הציגו למעלה מ-150 אמנים ישראליים את עבודותיהם בתחומים שונים: ציור והדפסים, קרמיקה, צורפות ותכשיטים, אריגה וטקסטיל, יודאיקה, צעצועים, אומנות בטכניקות מעורבות, עבודות עור ועץ. בנוסף הוצגו ב"ביתן הבינלאומי" יצירות אומנות ואמנים מ-30 מדינות מדרום אמריקה ומרכז אמריקה, המזרח הרחוק, אירופה, אסיה ואפריקה. מדי ערב מערבי היריד העלו אמנים שונים מופע מוסיקלי: בועז שרעבי, גידי גוב, ירמי קפלן, להקת שבע, אתי אנקרי, דוד ד'אור, יובל בנאי, שרית חדד, עברי לידר, יהודית רביץ, גורן ברגוביץ' הבוסני ולהקתו "חתונות ולוויות". ביריד ביקרו 74,618 מבקרים.

פסטיבל המשוררים
הבינלאומי 1999.
בתמונה: אדם זאגאיבסקי
(פולין) – סופר, משורר
וכותב פרוזה ודברי מסה –
חותם על ספריו שיצאו
בעברית

4.2 פסטיבל מוסיקה

שניים מתוך שלושת הפסטיבלים למוסיקה הופקו על-ידי התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור: הפסטיבל הבינלאומי למוסיקה קאמרית ירושלים וליטורגיקה. תזמורת הקאמרטה הישראלית הפיקה את הפסטיבל השלישי, חגיגות באך.

הפסטיבל הבינלאומי למוסיקה קאמרית ירושלים: לתשעת הקונצרטים בפסטיבל נבחרו 48 יצירות תחת הכותרת "מאות מסתיימות". נוגנו יצירות משנות התשעים של המאות ה-18 וה-19, בין השאר של מוצרט המאוחר, בטהובן המוקדם, ברהמס המאוחר, מנדלסון ודבוז'ק. כמו כן נוגנו יצירות של מלחינים מהמאה ה-20 וביניהם: דה פאיה, בריו ושוסטקוביץ'. לתשעת הקונצרטים האזינו 2,475 מבקרים.

ליטורגיקה: ב-18 הקונצרטים של הפסטיבל נוגנו יצירות מתקופת הבארוק, מהתקופה הקלאסית רומנטית (כולל משיח להנדל ובריאת העולם להידן), וכן יצירות מודרניות, שנשאו כולן אופי ליטורגי: התנ"ך במוסיקה, מיסה ותהילים, ליטורגיקה מהבלקן, מאסטוניה לירושלים, פעמוני חג המולד, ליטורגיקה אנגלית, וסופגניות וסביבונים – קונצרט חנוכה לכל המשפחה. לשמונת הקונצרטים האזינו 7,060 מבקרים.

חגיגות באך: לציון 250 שנים להולדתו של באך הוקדש הפסטיבל ליצירותיו והאינסטרומנטליות. קונצרט הפתיחה נערך בירושלים, והאזינו לו 643 מבקרים. שמונת הקונצרטים הנוספים נערכו בתל-אביב, והאזינו להם 3,037 מבקרים.

שבוע התרבות והספר הערבי 1999. בתמונה: טקס הפתיחה במעמד ראש עיריית ירושלים – מר אהוד אולמרט, מנכ"ל העירייה – מר רענן דינור והמומנה על הספריות העירוניות – מר מאיר ליאני. צילום: צבי פישמן

שלושה פסטיבלים של הצגות תיאטרון נערכו בירושלים ב-1999: תספס – הפסטיבל הבינלאומי ה-6 לתיאטרון אוניברסיטאי בירושלים, פסטיבל התיאטרונטו הבינלאומי והפסטיבל המשולב תיאטרונטו – דו-אמן.

תספס: בפסטיבל השתתפו 14 להקות תיאטרון, מתוכן 12 להקות סטודנטים, מישראל ומשש מדינות נוספות. להקות הסטודנטים הישראליות היו מחמישה מוסדות אקדמיים: החוג ללימודי התיאטרון באוניברסיטה העברית, ביה"ס לאמנויות הבמה סמינר הקיבוצים, האקדמיה למוסיקה ולמחול על-שם רובין, החוג לאמנות התיאטרון באוניברסיטת תל-אביב והחוג לתיאטרון באוניברסיטת חיפה. במסגרת הפסטיבל הועלו בקמפוס האוניברסיטה העברית בהר הצופים ובתיאטרון החאן 16 מופעים, מתוכם שתי הצגות אורחות (של תיאטרון החאן ושל להקת "הסרטן הכחול של ז'אן-קלוד בלניו" מפרס), שבכולן יחד צפו 1,680 מבקרים.

לוח מס' 15: ההצגות בפסטיבל תספס			
שם הגוף	המדינה	שם ההצגה	שם המחזאי
החוג ללימודי התיאטרון באוניברסיטה העברית	ישראל	סיפור גן חיות	אדוארד אלבי
		אהבה בתחפושת	מאריבו
ביה"ס לאמנויות הבמה – סמינר הקיבוצים	ישראל	המשרתות	ז'אן ז'נה
האקדמיה למוסיקה ולמחול ע"ש רובין, ירושלים	ישראל	קולות החלל – ערב מחול משותף	אהובה פרידקיס – קורן, אילנית תדמור – הרמן, יפעת שלם
החוג לאמנות התיאטרון – אוניברסיטת ת"א	ישראל	תחת מילקווד	דילן תומס
החוג לתיאטרון – אוניברסיטת חיפה	ישראל	חזרות אחרונות בהחלט	אלן אייקברן
להקת אירמאש דו טמפו – אוניברסיטת סאו פאולו	ברזיל	אחיות העונות	כ.א.סופרדיני וקלאודיה וסקנסיוס
במה פשוטה – אוניברסיטת המבורג	גרמניה	המפלים הנופלים	דניל צ'רמס
המוסד הלאומי למדעים שימושיים – ליון	צרפת	קאסימיר וקארולין	אודון פון הורוות'
אוניברסיטת קולומביה – ניו יורק	ארה"ב	טבע דומם עם איידס	משתתפי סדנת הדרמה
אגודת מחקר וניסוי תיאטרוני – אוניברסיטת ברצלונה	ספרד	ליברית לאיסולדה	אסתר וילאר
אוניברסיטת ויטוטרזרננד	דרום אפריקה	עמוק בלוקללה	ג'וני ברבוזאנו וטומישו משה
קבוצת התיאטרון נונס – אוניברסיטת דה מונפור – לסטר	אנגליה	הקשב לי	גרטרוד סטיין
תיאטרון החאן	ישראל	שיחות אחרי לוויה	יסמינה רזה
להקת הסרטן הכחול של ז'אן-קלוד בלניו – פריס	צרפת	כשושנה בין החוחים	פרננדו אראבל

תיאטרונטו – דו-אמן ופסטיבל תיאטרונטו הבינלאומי: חלק ניכר ממופעי הפסטיבל תיאטרונטו – דו-אמן (16 מתוך 22) שהפיק תיאטרון הבימה, הוצגו גם בירושלים וצפו בהם 6,092 מבקרים. בין המופעים שהועלו היו: **בוער** של תיאטרון עכו, **פרנהיים** על-פי ש"י עגנון ו**שימון** של יהויכין פרידלנדר. לעומת זאת, מתוך שמונת מופעי פסטיבל תיאטרונטו הבינלאומי, שגם אותו הפיק תיאטרון הבימה, הוצגו בירושלים רק שני מופעים ובהם צפו 1,400 מבקרים: **המופע של אניו מרקטו** האיטלקי ו**רקוויאם** של אלה דמידובה מרוסיה.

4.4 פסטיבל קולנוע

פסטיבל הקולנוע ירושלים: במסגרת הפסטיבל הוקרנו 203 סרטים (ישראליים ולא ישראליים) ב- 299 הקרנות וצפו בהם כ- 50 אלף צופים, כ- 40 אלף מהם צופים בתשלום.

במסגרת הפסטיבל התחרו 82 סרטים על פרסים, שחולקו בתשע קטגוריות כמפורט בלוח שלהלן.

לוח מס' 16: קטגוריות התחרות בפסטיבל הקולנוע ירושלים והסרטים הזוכים				
שם הקטגוריה בתחרות	מס' הסרטים בקטגוריה	גובה הפרס בש"ח	הסרט הזוכה	
			שם הסרט	היוצר
1. פרס וולגין לקולנוע ישראלי	4	160,000	החברים של יאנה	אריק קפלון
2. פרס וולגין לסרט התייעודי	15	40,000	מרטין	רענן אלכסנדרוביץ'
3. פרס וולגין לסרט הקצר	15	20,000	אלברט	גיא צחורי
4. פרס נגה, שירות הסרטים הישראלי וסינמטק ירושלים	8	400,000	מה שראיתי בחברון	דן ונואית גבע
5. פרס קרן ליפר, ניו-יורק לקולנוע	4	40,000	צור הדסים	גדעון קולירין
6. החוויה היהודית/עלילתי	7	12,000	מסלולים	עמנואל פינקל
7. החוויה היהודית/תייעודי	8	8,000	ארץ נעולה	קספר קאסיץ'
8. ברוח החופש	12	12,000	העמק	דן ריד
9. דרמות טלוויזיה ע"ש ענת פרחי	9	20,000	זינזאנה	חיים בזגלו
סה"כ	82	712,000		

בנוסף לסרטים שהשתתפו בתחרויות, הוקרנו בפסטיבל עוד 121 סרטים בארבע קטגוריות: **פנורמה** – 64 סרטים, שהופקו בשנים 1998 ו-1999 בישראל, בארה"ב, באירופה (איטליה, צרפת, אנגליה, מדינות סקנדינביה, ספרד, מדינות מזרח אירופה ועוד), באפריקה (מרוקו, תוניס, סנגל), באסיה (טורקיה, פקיסטן, הודו, יפן, סין, דרום קוריאה ועוד), במרכז אמריקה ובדרומה (ברזיל, מקסיקו) **ביכורים** – 16 סרטים של במאים חדשים ממדינות שונות.

הקולנוע התייעודי – 17 סרטים ישראליים וזרים (כולל שני סרטים שהופקו ברשות הפלסטינית – **שכנים וידיים קטנות**). **מחוות** – שישה סרטים כמחווה לשני במאים, טרנס מאליק (**שביל הזעם, ימים ברקיע, הקו האדום**) ואטורה סקולה (**הסעודה, הנשף והמשפחה**), כמו כן נערכו מפגשים עם שני הבמאים. בנוסף נערכו במסגרת הפסטיבל שני דיונים שהוקדשו ל"חוק הקולנוע" ול"הגירה, זהות ומגדר".

פסטיבל הקולנוע היהודי: פסטיבל הקולנוע היהודי נערך לראשונה בסינמטק ירושלים ב- 1999. במסגרת הפסטיבל הוקרנו 52 סרטים לפני 7,075 צופים.

בפסטיבל הוקרנו סרטים בתשע קטגוריות: "להיות יהודי בישראל", "להיות יהודי בתפוצות", "להיות יהודי בארה"ב", "מסע אל תוך הזיכרון", "חזרה לשטעטל", "מוסיקה יהודית", "פילוסופיה יהודית", "התנ"ך והתרבות המודרנית" ו"אלוהים בקולנוע". שמונה מהסרטים הוקרנו בפסטיבל בהקרנת בכורה (ראו פירוט בלוח שלהלן).

לוח מס' 17: הסרטים שהוקרנו בהקרנת בכורה בפסטיבל הקולנוע היהודי		
שם הסרט	במאי	מדינה
הג'יראפה	דני לוי	גרמניה/שווייץ
המלך והליצן	יוסי גודארד	ישראל
סולומון וגיינור	פול מוריסון	בריטניה
אחותי הקטנה	אנדראס סאפוס	הונגריה
שרה – הגפרור השביעי	יורם גרוס	אוסטרליה
רקמה אנושית	אלי טל-אל	ישראל
הבריחה לשנחאי	צ'ן יי פי	סין
פה – לן – יה	אמנון טייטלבוים	ישראל

מקצת הסרטים שהוקרנו בפסטיבל זכו בעבר להצלחות קופתיות ואמנותיות (הנבחר לג'רמי פול קייגן, פשעים ועבירות קלות לוודי אלן, כנר על הגג לנורמן ג'ואיסון, טוביה החולב למוריס שוורץ, הדיבוק למיכאל ואשינסקי, המיועד לדני וקסמן, אני אוהב אותך רוזה למשה מזרחי ועוד). כמו כן הוקרנו בפסטיבל סרטים בהפקות מיוחדות (שברי תמונות – ירושלים סרטו של רון חבילין על תולדות ירושלים באורך 360 דקות, מסע אברהם קו-פרודוקציה ישראלית – ירדנית של יהודה יניב, ועוד).

בפסטיבל התחרו שישה סרטים על פרס "סרטי סטודנטים ישראליים" בסך 10,000 ש"ח, והסרט בבצ'ה בבימויו של מיקי (נועם) זילברשטיין זכה בפרס.

פסטיבל ישראל. בתמונה: אן-סופי מוטר (אוסטריה)

יריד הספרים הבינלאומי: בחמשת הימים של יריד הספרים הבינלאומי ירושלים, הנערך אחת לשנתיים, הוצגו ב-1999 יותר מ-100,000 ספרים, שראו אור ב-800 הוצאות ספרים מ-60 מדינות. ביריד ביקרו 46 אלף מבקרים. במסגרת היריד נערכו אירועים רבים הקשורים לקריאה ולספרים: הענקת פרס ירושלים לסופר האמריקני דון דה לילו; סמינר של Editorial Fellow, שהשתתפו בו 28 מו"לים מ-15 מדינות; כינוס של Aspen Institute; כינוס בינלאומי לעידוד הקריאה; מפגש ירושלים לפילוסופיה וקבלות פנים למו"לים.

ארט פוקוס – ביאנאלה בינלאומית לאמנות עכשווית, ירושלים: בארט פוקוס 3, שנערך בסוף שנת 1999, הוצגו תערוכות ופרויקטים ונערך סימפוזיון בינלאומי בנושא "אמנות במעבר המאה". התערוכות והפרויקטים הוצגו בחמישה אתרים בעיר: **בריכת הסולטן – פרויקט בינלאומי:** 18 אמנים – 13 מחו"ל (ארה"ב, יפן, סין, בריטניה, טורקיה, גרמניה, שווייץ, רוסיה ודנמרק) וחמישה מישראל – יצרו באתר בריכת הסולטן 15 עבודות.

אצטדיון טדי: 14 אוצרים ישראלים אצרו 12 תערוכות באגף המזרחי של אצטדיון טדי. בתערוכות הוצגו עבודותיהם של 54 אמנים ישראלים ושל שמונה אמנים לא ישראלים (מיפן, קובה/ארה"ב, פולין/ארה"ב, צרפת, אוסטרליה ומן הרשות הפלסטינית). בשני הפרויקטים ביקרו אנשי מקצוע רבים: אוצרי מוזיאונים בארץ, מרצים וסטודנטים לאמנות מאוניברסיטאות וממכללות לאמנות, אמנים ואדריכלים, פורום המוזיאונים ונספחי תרבות. בנוסף, היו הפרויקטים פתוחים לציבור במשך ארבעה שבועות, ונערכו בהם הדרכות מקצועיות גם לקבוצות מאורגנות מספר פעמים כל יום. מספר המבקרים בשני הפרויקטים מוערך ב-15,000 איש.

כמו כן, הוצגו תערוכות במוזיאון ישראל, בניין בצלאל ההיסטורי ובית טיכו. את התערוכה בשם **מראית אין** אצרה במוזיאון ישראל שרית שפירא ושולבו בה עבודות ציור, צילום, מיצג של 18 אמנים, וסרטי וידאו וקולנוע עלילתיים ותיעודיים של 16 במאים. בבניין בצלאל ההיסטורי הוצגה תערוכה קבוצתית של 10 מבוגרי בית-הספר, שאצר יצחק ליבנה. בבית טיכו הוצגה תערוכה בשם **שולחן לשניים** של אברהם אופק ומיכה אולמן.

פסטיבל המשוררים הבינלאומי: פסטיבל המשוררים הבינלאומי, שמשוררים מישראל ומחו"ל קוראים בו משיריהם, נערך אחת לשנתיים במשכנות שאננים. ב-1999 התמקד הפסטיבל בבחינת השירה בהקשר תרבותי ולשוני מסוים, והוזמנו אליו משוררים ממדינות שונות, וביניהן: אירלנד, ספרד, פולין וסין. על-מנת לבחון את הזיקות בין התרבות לשפה, ואת ההבדלים בשימוש באותה שפה בסביבות תרבותיות שונות, הוזמנו גם משוררים כותבי אנגלית מארצות שונות. בפסטיבל הושם דגש מיוחד על הסביבה הרב-תרבותית הישראלית, ששירה נכתבת בה בשפות שונות וביניהן: רוסית, אנגלית, ערבית וכמובן, עברית. במסגרת הפסטיבל נערכו מדי יום שני מושבי קריאה מרכזיים, בהשתתפות ארבעה או חמישה משוררים, שקראו בלשונם את השירים שבחרו להציג לקהל. בנוסף הוקדשו לשירה אירועים מיוחדים בהקשרים תרבותיים שונים: **"זזה לשונו"** – מפגש משוררים הכותבים בארץ בשפה הרוסית.

הקול הרב-תרבותי: שיח שירה בשפה האנגלית – מפגש משוררים ישראליים, הכותבים אנגלית בתוך סביבה דוברת עברית, עם משוררים אורחים הכותבים בארצות דוברות אנגלית: ג'ון אשברי מארה"ב ואן קארסון מקנדה. **"שלושה משוררים ספרדים בירושלים"** – קריאת שירה ודיון עם שלושת המשוררים האורחים מספרד: אנטוניו גמונדה, חוליו ליאמסרס ולואיסה קסטרו.

"מילה במילה" – מפגש בין המשוררים הפולנים האורחים – אדם זאגייבסקי ואווה ליפסקה – לבין מתרגמיהם לעברית – דוד וינפלד ורפי וייכרט. **"אהבה בימי קוסובו"** – שירה בימי סכסוך ומלחמה עם שלושה משוררים אירים: קירן קארסון, מייב מקגוקיאן ונואלה ניו-דהונייל.

"לא מעכשיו, לא מכאן" – שירה מיסטית יהודית ונוצרית. **"שירת הנוער"** – שירה של נוער יהודי וערבי, שהשתתף בסדנאות של מת"ן. בערב מחווה מיוחדת ליהודה עמיחי קראו משוררי הפסטיבל משיריו גם בתרגומם לשפות שונות, ויהודית רביץ שרה משיריו המולחנים.

שבוע התרבות והספר הערבי: שבוע הספר הערבי נערך ברחבת העירייה בכיכר ספרא. ב-90 דוכנים הוצגו ספרים, שראו אור בארץ ובארצות ערב ונערכו חמישה אירועים: ערב דיון על השירה הערבית, הצגה של תיאטרון בובות, הופעה של להקת הדבקה של יפיע, ושתי הצגות של תיאטרון אלגרבאל, אחת לילדים והאחרת למבוגרים. בחמשת האירועים נכחו 750 מבקרים.

מוזיאון ישראל הפיק בקיץ שלושה פסטיבלים וירידים: פסטיבל בובות ענק ואורות מסין, פסטיבל בירה ויין ויריד מזון.

פסטיבל בובות ענק ואורות מסין: בפסטיבל, שנערך בחודשים יולי ואוגוסט במשך 16 ימים, הוצגו אלף בובות, המשחזרות את חיי היומיום בסין על רקע תפאורות ותמונות מתוך סיפורי-עם סיניים. כל אלו קושטו בעשרת אלפים פנסים סיניים. בנוסף נערכה שורה של אירועים וביניהם: מפגשים עם מפיקת הפסטיבל – האמנית אנג קין לינג, סדנאות לבניית בובות עם האמנים, עפיפוניאדה סינית, מופעי מחול ואקרובטיקה מסין וכן יריד מזון סיני. מספר הביקורים בפסטיבל הסתכם ב-49 אלף.

פסטיבל בירה ויין: במשך 11 ימים בחודשים יולי ואוגוסט נערך פסטיבל בירה ויין, שליווה את תערוכת הילולי הגפן והילולי השכר – יין ובירה בימי קדם. בפסטיבל שולבו מופעים של מוסיקה ישראלית, מוסיקת ג'אז, מוסיקת עולם, קונצרט של מוסיקה קלאסית בנגינת תזמורת סימפונט רעננה וכן, ערב של שירי זימה ויין בביצוע האופרה הישראלית החדשה וסימפונט רעננה. מספר הביקורים באירועי הפסטיבל הסתכם ב- 51 אלף.

יריד המזון: במשך חמישה ימים בחודש אוגוסט התקיים בשטח המוזיאון (במקביל לשני הפסטיבלים – בובות מסין ובירה ויין) יריד מזון של שש מסעדות ירושלמיות.

תספוס 1999. ליברית לאיסולדה, מאת: אסתר וילאר, בימוי: תרסה דוונט, הפקה: AIET ברצלונה. צילום: דודי סעד

לוח מס' 18: הפסטיבלים והירידים: היקף וסוג פעילות			
שם הפסטיבל	מס' ימי פסטיבל	מס' מבקרים	תיאור הפעילות
בין תחומי			
1. פסטיבל ישראל	20	-	61 הופעות, 44 גופים מבצעים, 4 תערוכות, 5 אירועי חוצות.
2. יריד חוצות היוצר הבינ"ל	10	74,618	10 קונצרטים, 150 אומנים ואמנים מישראל, ביתנים מ-30 מדינות.
מוסיקה			
3. פסטיבל הליטורגיקה	17	7,060	18 קונצרטים
4. הפסטיבל הבינ"ל למוסיקה קאמרית	10	2,475	9 קונצרטים
5. פסטיבל באך	1	643	קונצרט אחד
תיאטרון			
6. תיאטרונטו בינלאומי	2	1,400	2 הופעות
7. תיאטרונטו דו-אמן	3	6,092	16 הופעות
8. תספים – פסטיבל תיאטרון סטודנטיאלי	6	1,680	16 הופעות, 14 קבוצות תיאטרון.
קולנוע			
9. פסטיבל בינלאומי לקולנוע בירושלים	10	50,000	299 הקרנות, 203 סרטים מתוכם 82 בתחרות, פרסים ע"ס 712 אלף ש"ח שחולקו ב-9 קטגוריות, 2 פאנלים, מפגש עם במאי.
10. פסטיבל הקולנוע היהודי	6	7,075	52 סרטים, פרס סרטי סטודנטים ע"ס 10 אלף ש"ח.
ספרות ואמנות			
11. יריד הספרים הבינ"ל	5	46,000	800 הוצאות לאור מ-60 מדינות שהציגו 100 אלף ספרים, חמישה אירועים.
12. ארט פוקוס – בינ"ל	18	קהל של 15,000	פרוייקט בבריכת הסולטן, פרוייקט באצטדיון טדי, תערוכת "מראית אין" במוזיאון ישראל ותערוכת "שולחן לשניים" בבית טיכו, 95 אמנים ישראליים, 25 אמנים מחו"ל, סימפוזיון בינלאומי, הפקת קטלוג.
13. פסטיבל המשוררים	6	-	
14. שבוע התרבות והספר הערבי	7	750	5 מופעים, 90 דוכני ספרים.
פסטיבלי מוזיאון ישראל			
15. פסטיבל בובות ענק מסין	16	49,000	1,000 בובות, עפיפוניאדה, סדנאות.
16. פסטיבל בירה ויין	11	51,000	מופעי מוסיקה
17. יריד מזון	5	-	דוכני מזון
סה"כ	153	312,903	
- נתון חסר			

5. פעילות הסינמטק

הפעילות של סינמטק ירושלים נוגעת במגוון תחומים. בנוסף להקרנות של סרטים באופן שוטף ערך הסינמטק 10 קורסים וסדנאות לקהל הרחב בנושאי קולנוע, פעילות חינוכית וימי עיון לבתי-ספר יסודיים ותיכונים. אחד משיאי פעילותו של הסינמטק היה קיומם של שני פסטיבלים לקולנוע – הפסטיבל לקולנוע יהודי והפסטיבל הבינלאומי לקולנוע, המושך אליו קהל רב ונחשב לאירוע החשוב ביותר בתחום הקולנוע בארץ ולאחד מן הפסטיבלים החשובים בעולם (ראו פירוט בפרק הפסטיבלים).

כמו כן יש בסינמטק ארכיון סרטים, ובו 25 אלף עותקים של סרטים וכן ספרייה לקולנוע. הספרייה כוללת 7,000 כותרים, אוספים של כרזות קולנוע, תמונות מסרטים וקטעי עיתונות ישראלים ולא ישראלים בנושאי קולנוע.

5.1 הקרנות שוטפות

במשך השנה הוקרנו בסינמטק 1,080 סרטים ב- 1,600 הקרנות (לא כולל הפסטיבלים). כלומר, בממוצע נערכו כל יום 4-5 הקרנות סרטים. 120 מן הסרטים היו סרטים ישראלים, שהוקרנו 160 פעמים (11% מן הסרטים ו- 10% מההקרנות), ו- 960 היו סרטים לא ישראלים שהוקרנו 1,440 פעמים (89% מהסרטים ו- 90% מההקרנות).

לוח מס' 19: מספר הסרטים וההקרנות לפי סרטים ישראלים ולא ישראלים				
מדינה	סרטים		הקרנות	
	מספר	אחוז	מספר	אחוז
ישראלי	120	11%	160	10%
לא ישראלי	960	89%	1,440	90%
סה"כ	1,080	100%	1,600	100%

ב- 1,600 ההקרנות צפו בסך הכל 392,000 צופים. רוב הצופים היו מנויי הסינמטק – 305,000 (78%). כל אחד מ- 8,000 המנויים ביקר בסינמטק בממוצע 38 פעמים בשנה. שאר הביקורים היו ביקורים של רוכשי כרטיסים – 75 אלף (19%) ומוזמנים – 12 אלף (3%).

בהקרנות הסרטים הישראליים ביקרו 32,000 מבקרים (8%), ובסרטים הזרים ביקרו 360,000 מבקרים (92%). שיעור המבקרים בסרטים הישראליים הסתכם ב- 17% מבין המוזמנים, 8% מבין המנויים ו- 7% מבין רוכשי הכרטיסים – כלומר, המנויים ורוכשי הכרטיסים צפו בסרטים הישראליים פחות יחסית, וביכרו סרטים לא ישראלים.

לוח מס' 20: מספר המבקרים וסוג המבקרים בסרטים ישראלים ובסרטים לא ישראלים							
מדינה	במספרים				באחוזים		
	רוכשי כרטיסים	מנויים	מוזמנים	סה"כ	רוכשי כרטיסים	מנויים	מוזמנים
ישראלי	5,000	25,000	2,000	32,000	7%	8%	17%
לא ישראלי	70,000	280,000	10,000	360,000	93%	92%	83%
סה"כ	75,000	305,000	12,000	392,000	100%	100%	100%

הקרנות הסרטים לוו באירועים שונים: "פסטיבל אנטוב לסרטים תת-ימיים", שבמסגרתו הוקרנו שישה סרטים קצרים בנושאים תת-ימיים; "ברטולט ברכט", שבמסגרתו הוקרן הסרט **אופרה בגרוש** ועוד חמישה סרטים על פי יצירותיו של ברכט; "פסטיבל דוקונוגה" לסרטים תיעודיים, שבמסגרתו הוקרנו 19 סרטים תיעודיים; "קולנוע סיני חדש", שבמסגרתו הוקרנו חמישה סרטים וביניהם: **מלחמת האופיום**; "בעקבות פרנץ קפקא", שבמסגרתו הוקרנו חמישה סרטים על פי יצירותיו; "מסע אל תוך הזיכרון" – פסטיבל סרטים על השואה, שבמסגרתו הוקרנו 10 סרטים ו"קולנוע נגד טלוויזיה", שבמסגרתו הוקרנו 12 סרטים וביניהם הסרט **רוצחים מלידה**.

5.2 פעילות חינוכית

5.2.1 תלמידים

הפעילות החינוכית בסינמטק הייתה אבן שואבת לאלפי תלמידים והשתתפו בה בשנת הלימודים תש"ס (בין אוקטובר 1999 ליוני 2000), 41 אלף תלמידים, בקירוב. 14,400 מתוכם (35%) היו תלמידים מבתי-הספר היסודיים ו- 26,600 (65%) תלמידים מבתי-הספר התיכוניים. בנוסף, השתתפו 733 מבוגרים בסדנאות ובקורסים של הסינמטק, ב- 8,210 ביקורים בסך הכול.

לוח מס' 21: היקף הפעילות החינוכית בסינמטק		
מספר משתתפים	סוג פעילות	
11,200	ימי פעילות	בתי ספר יסודיים
	ימי עיון	
	הקרנות של סרטי מופת	
960	ימי עיון	בתי ספר תיכוניים
2,250	ימי עיון	
26,600	ימי עיון	
8,210	קורסים	קהל בוגר
49,220	סה"כ	

רוב התלמידים של בתי-הספר היסודיים, 11,200 מתוך 14,400, השתתפו ב- 56 ימי פעילויות בנושאים שונים כגון: "צלילים מצוירים", "מי מפחד מאנימציה", "פעלולים בקולנוע", "הומור בקולנוע" ו"כיצד עושים סרט". מיעוטם צפו בתשע הקרנות של סרטי מופת (2,250) ובימי עיון (960), שעסקו בנושאים האלו: "מהו קולנוע", "קומיקס", "הילד בעידן הטכנולוגי" ו"החיה בקולנוע".

26,600 תלמידים מ- 23 בתי-ספר תיכוניים בירושלים השתתפו ב- 148 ימי עיון. מקצתם הרבו להשתתף בימי העיון (לדוגמה, תיכון רנה קאסן - 36 ימים, חטה"ב רנה קאסן - 19 ימים, תיכון מסורתי - 22 ימים ואורט רמות - 15 ימים), ואילו אחרים השתתפו ביום פעילות אחד בלבד (לדוגמה, אורט מינקוף, בית-הספר עמית, בית-הספר הניסויי). ימי העיון של בתי-הספר התיכוניים הוקדשו לנושאים האלו: "קומדיה בקולנוע", "מדע בדיוני", "ייצוג השואה בקולנוע", "פוסט מודרניזם", "אקספרסיוניזם גרמני", "הקולנוע הישראלי הקצר", "צ'ארלי צ'אפלין", "זכויות אזרח" ו"בית-הספר בראי הקולנוע".

5.2.2 קהל המבוגרים

לקהל המבוגרים הוצעו 10 קורסים בנושאים האלו: "אמנות הקולנוע - יסודות", "אמנות הקולנוע - וריאציות", "שעשני אישה", "שואה", "מציאות קסומה", "בין הדף למסך", "חושבים סרטים", "סדנת מורות/מורים", "סוד הקסם הקולנועי" ו-"מבט לאקטואליה וקולנוע". הקורסים כללו בין ארבעה ל- 24 מפגשים שנמשכו בין שלוש לארבע שעות.

בית שמואל.
בתמונה: מופע בפטיו

6.1 היקף הפעילות

מספר גופי התיאטרון שהופיעו בירושלים הסתכם במספר שיא של 91 גופים, זאת בעיקר בשל 54 תיאטרונים לא ממוסדים וקבוצות אמנים צעירים, שטרם זכו לתמיכה ממסדית מסודרת. לכך יש להוסיף את הופעותיהם של 27 תיאטרונים רפרטואריים, (8 ירושלמיים ו-19 לא ירושלמיים) ו-10 קבוצות תיאטרון מחו"ל.

גופים אלה הציגו 260 הצגות שונות: 64 (25%) הצגות של התיאטרונים הרפרטואריים הירושלמיים, 106 הצגות (41%) של תיאטרונים רפרטואריים מערים אחרות (בעיקר מתל-אביב), 78 הצגות (30%) של תיאטרונים לא ממוסדים או של קבוצות אמנים ו-12 הצגות (4%) של תיאטרונים מחו"ל.

ההצגות הועלו 1,284 פעמים: 711 (56%) מהן על-ידי התיאטרונים הרפרטואריים הירושלמיים, 342 (27%) על-ידי התיאטרונים הרפרטואריים הלא-ירושלמיים, 199 (15%) על-ידי התיאטרונים הלא ממוסדים ועל-ידי קבוצות אמנים ו-32 פעמים (2%) על-ידי תיאטרונים מחו"ל. בהצגות ביקרו 370,898 מבקרים: 354,564 (96%) מהם בתשלום ו-16,334 (4%) לא בתשלום. 184,536 מהמבקרים (50%) ביקרו בהצגות של התיאטרונים הציבוריים הלא ירושלמיים, 103,578 (28%) בהצגות של התיאטרונים הלא ממוסדים ושל קבוצות אמנים, 75,073 (20%) בהצגות של התיאטרונים הציבוריים הירושלמיים ו-7,711 (2%) בהצגות של התיאטרונים מחו"ל.

לוח מס' 22: היקף פעילות התיאטרון בירושלים							
סוג תיאטרון				מספר			
				אחוז			
				תיאטרונים הצגות	הופעות	מבקרים	מבקרים
תיאטרונים ציבוריים ירושלמיים				8	64	711	75,073
תיאטרונים ציבוריים לא ירושלמיים				19	106	342	184,536
תיאטרונים לא ממוסדים/קבוצות אמנים				54	78	199	103,578
תיאטרונים מחו"ל				10	12	32	7,711
סה"כ				91	260	1,284	370,898
				100%	100%	100%	100%

6.1.1 התיאטרונים הציבוריים הירושלמיים

בירושלים פעלו שמונה תיאטרונים: תיאטרון החאן, תיאטרון הילדים הקרון, הבמה, תיאטרון צילינדר, תיאטרון ג'סט, קבוצת התיאטרון הירושלמי, תיאטרון תיבת נח וקבוצת זיק.

היקף הפעילות הגדול ביותר היה לתיאטרון הילדים הקרון: הוא הציג 29 מופעים, 14 מהם של תיאטרון בובות – תחום ההתמחות של התיאטרון. המופעים הועלו 437 פעמים (בממוצע יותר מהופעה אחת ביום), לפני 28 אלף מבקרים, בקירוב. תיאטרון החאן הציג 11 הצגות, שהועלו 187 פעמים לפני 32,535 מבקרים.

היקף הפעילות של הגופים הקטנים יותר היה, מטבע הדברים, נמוך יותר: הבמה לתיאטרון עכשווי הציגה שישה מופעים, 41 פעמים לפני 3,259 איש; קבוצת התיאטרון הירושלמי הציגה חמישה מופעים, 12 פעמים לפני כ-1,000 איש; תיאטרון תיבת נח הציג שני מופעים, שלוש פעמים לפני 454 איש; וקבוצת זיק הציגה מופע אחד במסגרת פסטיבל ישראל וצפו בו אלף מבקרים.

שני תיאטרונים העלו הצגות לא בעברית: תיאטרון ג'סט העלה ארבע הצגות באנגלית, שהוצגו 16 פעמים לפני 4,015 מבקרים; תיאטרון צילינדר העלה שש הצגות, שהוצגו 14 פעמים, אחדות ברוסית ואחדות בעברית, לפני 4,730 מבקרים.

לוח מס' 23: פעילות התיאטרונים הירושלמיים			
שם הגוף	מס' מופעים	מס' הופעות	סה"כ צופים
1. תיאטרון החאן	11	187	32,535
2. תיאטרון הקרון	29	437	28,069
3. הבמה לתיאטרון עכשווי	6	41	3,259
4. תיאטרון צילינדר	6	14	4,730
5. תיאטרון ג'סט	4	16	4,015
6. קבוצת התיאטרון הירושלמי	5	12	1,010
7. תיאטרון תיבת נח	2	3	454
8. קבוצת זיק	1	1	1,000
סה"כ	64	711	75,072

6.1.2 התיאטרונים הציבוריים הלא-ירושלמיים

בירושלים הופיעו שמונה תיאטרונים רפרטוריים גדולים לא-ירושלמיים: תיאטרון הבימה, תיאטרון הקאמרי, תיאטרון בית ליסין, התיאטרון העירוני חיפה, התיאטרון העירוני באר-שבע, תיאטרון גשר, יידישפיל ותיאטרון אלמידאן. הם הציגו 54 מופעים, 188 פעמים לפני 141 אלף מבקרים בקירוב. במיוחד בלט תיאטרון הקאמרי, ש-10 מהצגותיו הוצגו 62 פעמים לפני יותר מ-51 אלף מבקרים.

לוח מס' 24: פעילות התיאטרונים הציבוריים הגדולים			
שם הגוף	מס' מופעים	מס' הופעות	סה"כ צופים
1. תיאטרון הבימה	17	51	38,842
2. תיאטרון הקאמרי	10	62	51,613
3. תיאטרון בית ליסין	4	23	21,539
4. התיאטרון העירוני חיפה	5	20	12,519
5. התיאטרון העירוני באר שבע	5	5	2,526
6. תיאטרון גשר	5	14	10,347
7. יידישפיל	5	10	3,324
8. תיאטרון אלמידאן	3	3	870
סה"כ	54	188	141,580

בנוסף הופיעו בירושלים חמישה תיאטרונים רפרטוריים קטנים לא-ירושלמיים: אנסמבל עיתים, מרכז תיאטרון עכו, על"ה, תיאטרון הסימטה ותיאטרון מקומי. הם הציגו 10 מופעים, 39 פעמים לפני 6,171 מבקרים. במיוחד בלט אנסמבל עיתים, שארבע מהצגותיו הוצגו 32 פעמים לפני 5,130 מבקרים.

לוח מס' 25: פעילות התיאטרונים הציבוריים הקטנים			
שם הגוף	מס' מופעים	מס' הופעות	סה"כ צופים
1. אנסמבל עיתים	4	32	5,130
2. מרכז תיאטרון עכו	2	3	246
3. על"ה	1	1	50
4. תיאטרון הסימטה	1	1	225
5. תיאטרון מקומי	2	2	520
סה"כ	10	39	6,171

בנוסף לתיאטרון הירושלמי לילדים הקרון, העלו שישה תיאטרונים ציבוריים לא-ירושלמיים הצגות לילדים: תיאטרון אורנה פורת, תיאטרון ארצי לנוער, תיאטרון חברתי לילדים ולנוער, תיאטרון הקיבוץ, תיאטרון הנגב ותיאטרון ביממ"א. הם הציגו 42 מופעים, 115 פעמים, לפני 37,000 מבקרים, בקירוב. במיוחד בלטו תיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער, ש- 15 מהצגותיו הוצגו 33 פעמים לפני 11,318 מבקרים, ותיאטרון ארצי לנוער ששמונה מהצגותיו הוצגו 26 פעמים לפני 11,302 מבקרים.

לוח מס' 26: פעילות התיאטרונים הציבוריים לילדים			
שם הגוף	מס' מופעים	מס' הופעות	סה"כ צופים
1. תיאטרון אורנה פורת לילדים ונוער	15	33	11,318
2. תיאטרון ארצי לנוער	8	26	11,302
3. העמותה לקידום תיאטרון חברתי לילדים ונוער	9	24	7,162
4. תיאטרון הקיבוץ	4	22	4,400
5. תיאטרון הנגב	5	8	1,803
6. תיאטרון ביממ"א	1	2	800
סה"כ	42	115	36,785

תיאטרון ג'סט. ONCE UPON A MATTRESS (2000), מאת: מרי רוג'רס, בימוי: לאה סטולר. בתמונה: ברין נגין, שריל מאירוביץ, גורדון זל, בוב לפידות. צילום: מל בריקמן

6.1.3 תיאטרונים לא ממוסדים וקבוצות אמנים

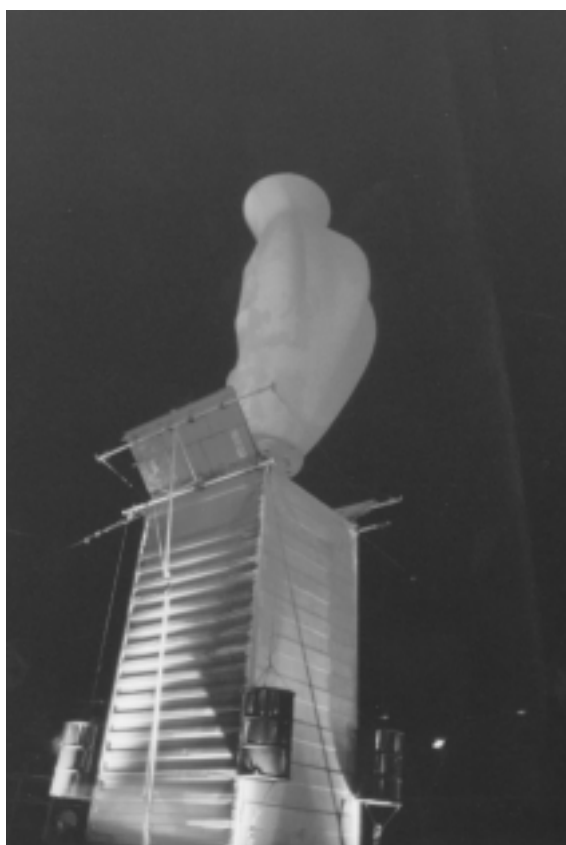
בנוסף להצגות של תיאטרונים הנתמכים ציבורית, הוצגו בירושלים עוד 106 מופעים של 54 גופים לא ממוסדים, ביניהם של מפיקים פרטיים (תיאטרון עגלת הזהב, חני הפקות, תיאטרון המריצה ועוד) ושל קבוצות אמנים צעירים (תיאטרון הקליפה, תיאטרון הנפש ועוד), שלא זכו עדיין לתמיכה סדירה ממנהל התרבות. הצגותיהם הוצגו 175 פעמים לפני למעלה מ-91 אלף מבקרים.

6.1.4 תיאטרונים מחו"ל

בנוסף לתיאטרונים הישראליים הופיעו בירושלים 10 קבוצות תיאטרון מחו"ל, וביניהן English London Theatre, שהציג ארבע פעמים באולם תיאטרון ירושלים את **מלכודת העכברים** ו**קורי העכביש**, לפני למעלה מאלפיים מבקרים. The Theatre. Comedy Company מלונדון הופיע בתיאטרון ירושלים פעם אחת בהצגת **Run for Your Wife**, שנכחו בה 468 מבקרים. תיאטרון צ'קוב ממוסקבה הופיע בתיאטרון ירושלים פעם אחת בהצגת **ארוחת ערב עם טיפשים**, שנכחו בה 950 מבקרים. כמו כן, הופיעו בירושלים כמה קבוצות תיאטרון מרוסיה ומספר אמנים שהופיעו בהצגות יחיד.

מרכז ז'ראר בכר. מנהל: יוסי שוחט. צילום: טל אדלר

קבוצת זיק. זר לנן, 1999

6.2 ניתוח הרפרטואר

6.2.1 ההצגות החדשות³

מיעוטן של ההצגות, 49 מתוך 160 (31%) ההצגות של התיאטרונים הרפרטואריים, היו הצגות חדשות שהועלו לראשונה ב-1999; רובן – 111 הצגות (69%) – הופקו בשנים קודמות.

לוח מס' 27: שיעורי ההצגות החדשות של התיאטרונים הציבוריים לפי גופים			
שם הגוף	מספר ההצגות	מס' ההצגות החדשות	אחוז הצגות חדשות
תיאטרונים ירושלמיים			
1. תיאטרון החאן	11	4	36%
2. תיאטרון הקרון	29	3	10%
3. קב' התיאטרון הירושלמי	5	1	20%
4. תיאטרון צילינדר	6	4	67%
5. תיאטרון ג'סט	4	3	75%
6. תיאטרון תיבת נח	2	1	50%
סיכום ביניים	57	16	28%
תיאטרונים גדולים			
7. תיאטרון הבימה	13	7	54%
8. תיאטרון הקאמרי	10	4	40%
9. התיאטרון העירוני חיפה	5	4	80%
10. התיאטרון העירוני ב"ש	5	3	60%
11. תיאטרון גשר	5	1	20%
12. תיאטרון בית ליסין	4	0	0%
13. יידישפיל	5	3	60%
14. תיאטרון אלמידאן	3	2	67%
סיכום ביניים	50	24	48%
תיאטרונים קטנים			
15. אנסמבל עיתים	4	1	25%
16. מרכז תיאטרון עכו	2	1	50%
17. קבוצת זיק	1	1	100%
18. תיאטרון הקיבוץ	4	1	25%
19. תיאטרון מקומי	2	0	0%
20. תיאטרון הנגב	5	0	0%
21. תיאטרון הסימטה	1	0	0%
סיכום ביניים	19	4	21%
תיאטרוני ילדים			
22. תיאטרון אורנה פורת לילדים ולנוער	15	2	13%
23. תיאטרון ארצי לנוער	9	1	11%
24. תיאטרון ביממ"א	1	0	0%
25. העמותה לקידום תיאטרון חברתי לילדים ונוער	9	2	22%
סיכום ביניים	34	5	15%
סה"כ	160	49	31%

התיאטרונים הירושלמיים הציגו במשך השנה 57 הצגות, 16 (28%) מתוכן הצגות חדשות. תיאטרון החאן הציג ארבע הצגות חדשות, וכך גם תיאטרון צילינדר (מתוך שש הצגות). תיאטרון הקרון ותיאטרון ג'סט הציגו שלוש הצגות חדשות, כל אחד. קבוצת התיאטרון הירושלמי ותיאטרון תיבת נח הציגו הצגה חדשה אחת, כל אחד. התיאטרונים הגדולים הלא-ירושלמיים הציגו בירושלים 50 הצגות, 24 מתוכן חדשות (48%).

בעוד שהתיאטרונים הירושלמיים העלו בירושלים את כל ההצגות החדשות שהפיקו באותה שנה, לא העלו התיאטרונים הלא-ירושלמיים את כל ההפקות החדשות שלהם בירושלים. לדוגמה, תיאטרון הבימה, שהעלה ב-1999 16 הצגות חדשות ואת כולן הציג בתל-אביב, הציג בירושלים רק 7 מהן. תמונה דומה עולה גם בשאר התיאטרונים הרפרטואריים. רק במקצת המקרים הועלו ההצגות החדשות בירושלים סמוך להעלאתן בתיאטרון הבית, כך שלעתים נאלצו הצופים בירושלים לחכות זמן רב כדי לצפות בהצגות החדשות.

מתוך 51 הצגות חדשות שתיאטרונים אלה העלו ב-1999, רק 24 הועלו בירושלים בשנת 1999, עוד 11 מתוך 51 ההצגות החדשות הועלו בירושלים בשנת 2000 ו-16 הצגות חדשות (32%) כלל לא הוצגו בירושלים עד סוף שנת 2000. חמישה תיאטרונים: תיאטרון בית ליסין, תיאטרון הבימה, תיאטרון חיפה, תיאטרון באר-שבע ותיאטרון אלמידאן, העלו את הצגותיהם החדשות בירושלים עד 24 שבועות לאחר הצגת הבכורה. שני תיאטרונים, תיאטרון הקאמרי ותיאטרון גשר, העלו את הצגותיהם בירושלים סמוך יותר להצגת הבכורה בתל-אביב (בין 12 ל-14 שבועות). היידישפיל העלה את הצגותיו בתל-אביב ובירושלים כמעט במקביל (פער ממוצע של שבועיים).

לוח מס' 28: שיעור ההצגות החדשות שהועלו בירושלים ופערי הזמן בין העלאתן בירושלים ובתל אביב				
שם הגוף	סה"כ הצגות חדשות	מס' הצגות שהוצגו בירושלים	אחוז ההצגות שהוצגו בירושלים	ממוצע פערי בכורות (בשבועות)
הבימה	16	8	50%	14
הקאמרי	8	6	75%	24
תיאטרון בית ליסין	5	4	80%	30
תיאטרון חיפה	8	5	62%	25
תיאטרון באר שבע	4	3	75%	25
גשר	3	2	66%	12
יידישפיל	4	4	100%	2
אלמידאן	3	3	100%	32
סה"כ	51	35	68%	14

6.2.2 המחזות המקוריים והמתורגמים

56% מן ההצגות (15 מתוך 27), שהציגו התיאטרונים הירושלמיים, היו מחזות מקוריים (הצגות של מחזאים ישראליים) ו-44% (12) היו מחזות מתורגמים. שני תיאטרונים – קבוצת התיאטרון הירושלמי ותיאטרון תיבת נח – הציגו רק הצגות מקוריות.

לוח מס' 29: שיעור המחזות המקוריים והמתורגמים שהציגו התיאטרונים הירושלמיים*			
שם הגוף	מספר ההצגות	מספר ההצגות המקוריות	אחוז הצגות מקוריות
תיאטרון החאן	11	6	55%
קב' התיאטרון הירושלמי	5	5	100%
תיאטרון צילינדר	5	1	20%
תיאטרון ג'סט	4	1	25%
תיאטרון תיבת נח	2	2	100%
סה"כ	27	15	56%

* תיאטרון הקרון אינו מיוצג בלוח זה משום שהרפרטואר שלו בדרך כלל אינו כולל מחזות רגילים אלא הפקות מסוגים שונים כגון: תיאטרון בובות, שעת סיפור, הפעלות וכד'.

הזירה הבין-תחומית. פרנהיים,
1998, מאת: אלית ובר ע"פ ש"י
עגנון, בימוי: מאשה נמירובסקי.
בתמונה, מלמעלה: דניאל
אייכנברגר, אלית ובר.
צילום: איל לנדסמן

קבוצת התיאטרון הירושלמי. תיקון
סוטה, 1999, מאת: עליזה עליון
ישראלי, בימוי: גברילה לב. בתמונה
מימין: ורדה בן חור, ויקטוריה שוורץ,
צביקה שוורצברג, ערן בוחם. צילום:
אבי חיון

תיאטרון הקרון. נקודת אור, 1994,
מאת ובבימוי: פטריסיה אודונובן
לוקרד. בתמונה: פטריסיה אודונובן
לוקרד. צילום: אלן בצ'ינסקי

6.2.3 ההצגות המצליחות

ההעדפות של הקהל בירושלים אינן זהות להעדפות הקהל בכל הארץ. ההצגה שהצליחה ביותר בקרב הקהל הירושלמי ב-1999 הייתה **מלאכת החיים** לחנוך לוין של תיאטרון בית ליסין, שב-18 הופעותיה צפו 15,917 מבקרים. חמש מן ההצגות, שזכו להצלחה בירושלים, לא נמנו עם עשר ההצגות המצליחות בכל הארץ: **קן הקוקיה** של דייל וסרמן בהבימה, **הדיבוק** של שלמה אנסקי בהבימה, **האישה מן הים** של הנריק איבסן בהחאן, **משחקים בחצר האחורית** של עדנה מזי"א בתיאטרון חיפה ו**עולמה של איימי** של דיוויד הר בקאמרי. חמש הצגות שנמנו עם ההצגות המצליחות בכל הארץ, לא זכו להצלחה דומה בירושלים: **הקונצרט** של גורן אגמון ו**ז'קו** של אילן חצור בבית ליסין, **מדריך למטייל בוורשה** של הלל מיטלפונקט ו**מעגל הגיר הקווקזי** של ברטולד ברכט בהבימה ו**התאומים מוונציה** של קרלו גולדוני בקו-פרודוקציה של בית ליסין ותיאטרון באר-שבע.

לוח מס' 30: עשר ההצגות המצליחות בירושלים					
שם ההצגה	מס' צופים	מס' הופעות	שם התיאטרון	המחזאי	הבמאי
1. מלאכת החיים	15,917	18	בית ליסין	חנוך לוין	עודד קוטלר
2. אשכבה	12,749	14	הקאמרי	חנוך לוין	חנוך לוין
3. המורדים	12,411	14	הקאמרי	עדנה מזי"א	עמרי ניצן
4. חברות הכי טובות	11,910	14	הקאמרי	ענת גוב	עדנה מזי"א
5. בוסתן ספרדי	9,926	11	הבימה	יצחק נבון	צדי צרפתי
6. הדיבוק	7,772	10	הבימה	שלמה אנסקי	חנן שניר
7. האשה מן הים	6,951	45	החאן	הנריק איבסן	יוסי יזרעאלי
8. משחקים בחצר האחורית	6,876	6	תיאטרון חיפה	עדנה מזי"א	עודד קוטלר
9. קן הקוקיה	6,182	7	הבימה	דייל וסרמן	אילן רונן
10. עולמה של איימי	4,186	6	הקאמרי	דיוויד הר	עידו ריקלין

לוח מס' 31: עשר ההצגות המצליחות ביותר בארץ					
שם ההצגה	מס' צופים	מס' הופעות	שם התיאטרון	המחזאי	הבמאי
1. המורדים	202,223	250	הקאמרי	עדנה מזי"א	עמרי ניצן
2. בוסתן ספרדי	170,947	220	הבימה	יצחק נבון	צדי צרפתי
3. חברות הכי טובות	143,281	213	הקאמרי	ענת גוב	עדנה מזי"א
4. מלאכת החיים	89,191	163	בית ליסין	חנוך לוין	עודד קוטלר
5. הקונצרט	85,557	153	בית ליסין	גורן אגמון	בן לוין
6. ז'קו	74,571	149	בית ליסין	אילן חצור	מיכאל גורביץ'
7. אשכבה	63,244	88	הקאמרי	חנוך לוין	חנוך לוין
8. מדריך למטייל בוורשה	62,834	118	הבימה	הלל מיטלפונקט	הלל מיטלפונקט
9. התאומים מוונציה	49,746	73	ליסין/ב"ש	קרלו גולדוני	מיכאל גורביץ'
10. מעגל הגיר הקווקזי	46,551	62	הבימה	ברטולד ברכט	אילן רונן

את המחזות שהוצגו ב- 1999 כתבו מספר גדול של מחזאים - 187. המחזאים היו ברובם ישראלים - 149 (80%), ומיעוטם היו לא-ישראלים - 38 (20%).

ארבעה מבין חמשת המחזאים, שאת מחזותיהם הרבו התיאטרונים להציג, היו ישראלים - חנוך לוין, עדנה מזי"א, ענת גוב ויצחק נבון. הנריק איבסן היה המחזאי הלא-ישראלי היחיד ברשימה.

לוח מס' 32: רשימת המחזאים לפי מספר המבקרים במחזותיהם					
שם המחזאי	ישראלי/לא ישראלי	מס' צופים בתשלום	מס' הופעות	מס' מחזות	המחזות והתיאטרון המציג
1. חנוך לוין	ישראלי	29,047	34	3	אשכבה, הזונה מאוהיו-הקאמרי; מלאכת החיים-ליסין
2. עדנה מזי"א	ישראלי	19,287	20	2	המורדים-הקאמרי; משחקים בחצר האחורית-חיפה
3. ענת גוב	ישראלי	11,910	14	1	חברות הכי טובות-הקאמרי
4. יצחק נבון	ישראלי	9,926	11	1	בוסתן ספרדי-הבימה
5. הנריק איבסן	לא ישראלי	8,822	47	2	האשה מן הים- החאן; אויב העם-הקאמרי

המחזאי שמחזותיו זכו לשיעור הגדול ביותר של מבקרים היה חנוך לוין - 29,047 מבקרים. שלושה ממחזותיו **אשכבה, הזונה מאוהיו** (תיאטרון הקאמרי) ו**מלאכת החיים** (בית ליסין) הוצגו בירושלים בסך הכול 34 פעמים. שניים ממחזותיה של עדנה מזי"א הוצגו 20 פעמים, וצפו בהם 19,287 מבקרים (**המורדים** ו**משחקים בחצר האחורית**). מחזה אחד של ענת גוב - **חברות הכי טובות** - הוצג 14 פעמים, וצפו בו 12 אלף מבקרים, בקירוב.

תיאטרון החאן. צל חולף, 1999, מאת ובבימוי: מיכאל גורביץ'. בתמונה, מימין: צביקה פישזון, ניר רון, יואב היימן, קטיה זימבריס. צילום: זרר אלון

7.1 היקף הפעילות

תשעה גופים המנגנים מוסיקה קלאסית ועוד ארבעה הרכבים המתמחים בביצוע מוסיקה אתנית פעלו בירושלים בשנת 1999. זאת, בנוסף לפעילות המגוונת של חמישה מרכזי מוסיקה: המרכז למוסיקה ירושלים – משכנות שאננים, המרכז למוסיקה עין כרם – מרכז טארג, בית הקונפדרציה, הצוללת הצהובה ובית שמואל וכן, עשרות הרכבים של אמנים עצמאיים. אלה ועוד 13 גופים מוסיקליים, שהתארחו בירושלים (עשר תזמורות, שני הרכבים והאופרה הישראלית החדשה), ניגנו 512 קונצרטים בירושלים בשנת 1999. בממוצע נוגן בירושלים כל יום יותר מקונצרט אחד.

חיי המוסיקה העשירים של ירושלים התאפשרו בעיקר בזכות הגופים הירושלמיים. למרות שגופים לא ירושלמיים הרבו יחסית להופיע בירושלים, את רוב רובם של הקונצרטים ניגנו הגופים הירושלמיים, שניגנו 303 מתוך 361 (84%) תכניות מוסיקה – 436 מתוך 512 קונצרטים (85%).

לקונצרטים האזינו 166,356 מאזינים, רק קצת יותר ממחציתם – 95,552 (57%) האזינו לקונצרטים של הגופים הירושלמיים. מספר המאזינים הגבוה יחסית לקונצרטים של גופים לא-ירושלמים מקורו גם בעובדה שמדובר בתזמורות גדולות ובאופרה, שמטבע הדברים מופיעים באולמות גדולים. כך לדוגמה, האזינו ל-11 הקונצרטים של התזמורת הפילהרמונית 25,646 מאזינים. לעומת זאת, רבים מההרכבים המוסיקליים הירושלמיים הם הרכבים קאמרליים, המופיעים באולמות קטנים.

לוח מס' 33: היקף פעילות המוסיקה בירושלים					
סוג גוף מוסיקלי	מס' גופים	מס' יצירות	מס' תכניות	מס' קונצרטים	מס' מאזינים
גופים ירושלמיים					
תזמורות והרכבים	9	283	87	145	67,425
הרכבים של מוסיקה אתנית	4	–	6	12	1,711
מרכזי מוסיקה	5	242	210	279	26,386
גופים לא ירושלמיים					
תזמורות	10	178	50	52	56,177
הרכבים	2	–	5	21	12,110
אופרה	1	9	3	3	2,547
סה"כ	31	712	361	512	166,356

לוח מס' 34: היקף הפעילות לפי גופים				
שם הגוף	מס' תכניות	מס' יצירות	מס' קונצרטים	מס' מאזינים
גופים ירושלמיים				
תזמורות והרכבים				
התזמורת הסימפונית ירושלים	37	100	57	47,484
תזמורת הקאמרה הישראלית	16	63	46	11,026
תזמורת הבארוק	10	35	11	1,160
סדנת בארוק – ליד האקדמיה	1	5	1	150
אנסמבל קפריזמה	10	32	10	2,200
התזמורת הקאמרית - ליד האקדמיה	5	13	5	1,895
הקונסרט מלצר	5	28	5	900
הקונסרט הירושלמי	2	7	4	210
ג'רוזלם סטילבנד - המכון הירושלמי	1	–	6	2,400
מוסיקה אתנית				
שהם עינב ולהקת עלי זית	2	–	3	100
אילנה אליה ולהקת ג'באליו	2	–	2	183
ג'נט רוטשטיין יהודין, להקת גולהא	1	–	1	300
יוסף ואחד	1	–	6	1,128
מרכזי מוסיקה				
המרכז למוסיקה ירושלים - משכנות שאננים	21	55	21	–
המרכז למוסיקה עין כרם - מרכז טארג	47	187	47	2,455
בית הקונפדרציה	30	–	33	2,786
הצוללת הצהובה	75	–	139	13,220
בית שמואל	37	–	39	7,925
גופים לא ירושלמיים				
תזמורות				
התזמורת הפילהרמונית	11	27	11	25,646
התזמורת הסימפונית חיפה	1	2	1	200
תזמורת סימפונט רעננה	6	24	6	15,800
הסינפונייטה באר שבע	6	18	6	1,361
התזמורת הקאמרית הקיבוצית	2	3	2	1,625
התזמורת האנדלוסית הישראלית	6	44	6	4,253
תזמורת הבמה הישראלית	9	27	11	4,752
אנסמבל המאה העשרים ואחת	5	23	5	1,040
התזמורת למוסיקה ערבית	1	–	1	400
מוסיקה נובה	3	10	3	1,100

לוח מס' 34: היקף הפעילות לפי גופים (המשך)				
שם הגוף	מס' תכניות	מס' יצירות	מס' קונצרטים	מס' מאזינים
גופים לא ירושלמיים (המשך)				
הרכבים				
אנסמבל מזרח-מערב	3	–	3	2,900
הברירה הטבעית	2	–	18	9,210
אופרה				
האופרה הישראלית החדשה	3	9	3	2,547
סה"כ	361	712	512	166,356
- נתון חסר				

מרכז למוסיקה עין כרם ע"ש טארג, ניהול מוסיקלי: ברכה עדן ופרופ' אלכסנדר תמיר

7.2 ההעדפות הרפרטואריות של מרכזי המוסיקה ושל הגופים המוסיקליים

7.2.1 יצירות קלאסיות מערביות

התזמורות וההרכבים המוסיקליים הרבו לנגן מוסיקה קלאסית מערבית, ובקונצרטים בירושלים נוגנו 642 יצירות שונות של מוסיקה קלאסית מערבית. 123 מהן (19%) מתקופת הבארוק או קדם הבארוק, 103 (16%) מן התקופה הקלאסית, 190 (30%) מן התקופה הרומנטית, 168 יצירות (26%) של מלחינים מודרניים שנולדו עד 1945, ו- 47 יצירות (7%) של מלחינים בני זמננו שנולדו אחרי 1945.⁴

לוח מס' 35: תקופת היצירות שנוגנו		
תקופה	מספר יצירות	אחוז
1. בארוק וקדם בארוק	123	19%
2. קלאסית	103	16%
3. רומנטית	190	30%
4. מודרנית – עד 1945	168	26%
5. בת זמננו – 1946 ואילך	47	7%
6. תקופה לא ידועה	11	2%
סה"כ	642	100%

המרכז למוסיקה ירושלים – משכנות שאננים. בתמונה: מפגש עם הכנר אייזק שטרן. צילום: ירון לשם

לוח מס' 35א': היצירות הקלאסיות המערביות בחלוקה לתקופות ולגוף מבצע							
שם הגוף	בארוק וקדם בארוק	קלאסי	רומנטי	מודרני	בן זמנו	לא ידוע	סה"כ*
גופים ירושלמיים							
תזמורות							
התזמורת הסימפונית ירושלים	3	23	24	26	4	2	80
תזמורת הקאמרה הישראלית	16	19	5	18	1		59
תזמורת הבארוק	32	1	1	0	0	1	34
סדנת בארוק – ליד האקדמיה	5	0	0	0	0		5
אנסמבל קפריזמה	2	2	1	12	15		32
התזמורת הקאמרית- ליד האקדמיה	2	5	3	2	1		13
הקונסרט מלצר	25	1	0	2	0		28
הקונסרט הירושלמי	6	0	0	0	0	1	6
מרכזי מוסיקה							
המרכז למוסיקה ירושלים –משכנות שאננים	11	8	8	16	10	2	55
המרכז למוסיקה עין כרם –מרכז טארג	28	23	82	37	12	1	183
בית שמואל	0	0	3	1	0	1	4
גופים לא ירושלמיים							
תזמורות							
התזמורת הפילהרמונית	2	3	13	8	0		26
התזמורת הסימפונית חיפה	0	0	0	2	0		2
תזמורת סימפונט רעננה	1	1	11	1	2	1	16
הסינפונייטה באר שבע	1	4	7	4	2		18
התזמורת הקאמרית הקיבוצית	0	1	0	2	0		3
תזמורת הבמה הישראלית	5	2	4	12	1	1	24
אנסמבל המאה העשרים ואחת	0	0	0	13	8	2	21
מוסיקה נובה	0	0	0	3	6		9
אופרה							
האופרה הישראלית החדשה	0	1	6	0	0	1	7

* סה"כ לא כולל יצירות שתקופתן לא ידועה

ארבעה גופים ירושלמיים התמחו בביצוע יצירות מתקופת הבארוק או קדם הבארוק: תזמורת הבארוק, סדנת הבארוק ליד האקדמיה, הקונסרט הירושלמי וקונסרט מלצר. שאר ההרכבים ניגנו יצירות מתקופות שונות.

במרכז טארג ניכרה העדפה ליצירות רומנטיות: 82 מתוך 183 (45%) בביצוע הרכבים שונים כמו מקהלת אנקור, אנסמבל המיתרים הישראלי, הסולנים של ראשון, שלישיית עיר שלם, רביעיית החליל עדי ורביעיית קשת "זמיר", הפסנתרנים אלכסנדר תמיר, ברכה עדן ומיכאל וולפה, וגם בביצוע של סולנים צעירים ועולים חדשים, וביניהם דרורה זמל, יניב דינור, מריאנה סורקין ויבגניה פיקובסקי.

במרכז למוסיקה ירושלים במשכנות שאננים ניכרה העדפה ליצירות מודרניות – 16 מתוך 55 (29%), וליצירות של מלחינים בני זמנו – 10 (18%), שניגנו שמונה הרכבים של נגנים ישראליים (ביניהם: רביעיית הוברמן, הרביעייה הירושלמית, החמישייה הישראלית החדשה), וחמישה הרכבים מחו"ל (אנסמבל קנטוס קלן – גרמניה, אנסמבל "קונצ'רטו פלטינו" – איטליה, קונסרט הנבל – בריטניה, רביעיית איזאי – צרפת ורביעיית הסקסופונים Xasax – צרפת); שבעה אמנים (נגנים וזמרים) ישראליים (ביניהם: מירה זכאי, מנחם ויזנברג ודוד שמר), ו-12 אמנים מחו"ל.

למעלה:

הצוללת הצהובה, בתמונה: דנה ברגר

למטה:

התזמורת הסימפונית ירושלים – רשות השידור, מנהל מוסיקלי: דוד שלון (ז"ל), מנצח כבוד: גארי ברתיני

לוח מס' 36: התכניות למוסיקה שאינה קלאסית מערבית, לפי סגנון		
סגנון	מס' תכניות	אחוז
1. שירים ישראליים	63	51%
2. ים תיכוני- מזרחי	22	18%
3. מוסיקת עולם	13	11%
4. אנדלוסי	7	6%
5. יהודי	7	6%
6. פופ, רוק וג'אז	6	5%
7. לטיני	2	2%
8. פולקלור אירופי	3	2%
סה"כ	123	100%

בנוסף לתכניות שנוגנו בהן יצירות קלאסיות מערביות, בוצעו 123 תכניות מוסיקה בסגנונות אחרים. מתוכן נוגנו ב- 63 תכניות (51%) שירים ישראליים (לרבות מוסיקת פופ ורוק), ב-22 תכניות (18%) נוגנו יצירות של מדינות הים התיכון והמזרח (מדינות ערב במזרח התיכון ובצפון אפריקה, מדינות הבלקן, יוון, טורקיה, איראן והודו), ב-13 תכניות (11%) נוגנו יצירות של מוסיקת עולם, בשבע תכניות (6%) נוגנו יצירות אנדלוסיות, בשבע תכניות (6%) נוגנה מוסיקה יהודית (חזנות, פיוטים ובקשות ממסורות של יהודי אשכנז, ספרד והמזרח), בשש תכניות (5%) נוגנה מוסיקת פופ, רוק וג'אז (לא ישראלי), בשלוש תכניות (2%) נוגנו יצירות של פולקלור אירופי, ובשתי תכניות (2%) נוגנה מוסיקה לטינית.

מבין הגופים שנסקרו, עשרה התמחו בביצוע קונצרטים של מוסיקה שאינה קלאסית מערבית: ארבעה הרכבים ירושלמיים (אילנה אליה ולהקת ג'באלין, שהם עינב ולהקת עלי הזית, ג'נט רוטשטיין יהודיאן ולהקת גולהא, יוסף ואחד), שלושה הרכבים לא ירושלמיים (התזמורת האנדלוסית הישראלית, אנסמבל מזרח-מערב, הברירה הטבעית) ובעיקר שלושה מרכזי מוסיקה ירושלמיים (בית הקונפדרציה, הצוללת הצהובה ובית שמואל) שכל אחד מהם אירח מספר רב של אמנים והרכבים. בבית הקונפדרציה נוגנו 29 תכניות על-ידי ההרכבים והסולנים האלו: אנסמבל נאוה – להקת הבית של בית הקונפדרציה, להקת בוסתן אברהם, רביעיית איריס ועופר פורטוגלי, שלישיית "דווקא" מארה"ב, תייסיר אליאס, יוסף ברדנשווילי, עדנה גורן, יאיר דלאל, אלברט פיאמנטה, זהר פרסקו ורוס דיילי מיוון. הם ניגנו יצירות שמקורן במדינות הים התיכון והמזרח (11 תכניות), מוסיקה יהודית (שבע תכניות), מוסיקת עולם (ארבע תכניות), מוסיקת פופ, רוק וג'אז (שלוש תכניות), פולקלור אירופי (שלוש תכניות) ומוסיקה לטינית (תכנית אחת).

שני מרכזי המוסיקה האחרים הרבו בהפקה ובאירוח של תכניות של שירים ישראליים. 41 מתוך 51 תכניות (80%), שנוגנו בצוללת הצהובה, היו של שירים ישראליים בביצוע זמרים ולהקות. בין הזמרים היו: אתי אנקרי, מאיר אריאל, זהר אשדות, אהוד בנאי, יובל בנאי, דורי בן זאב, יגאל בשן, מאור כהן, מתי כספי, דני ליטני, אהרון רזאל, ברי סחרוף, צביקה פיק, ירמי קפלן, דני רובס ושמוליק קראוס. בין הלהקות הופיעו: גאיה, הג'רפות, הדג נחש וכנסיית השכל. 22 מתוך 26 תכניות (85%), שנוגנו בבית שמואל, היו של שירים ישראליים בביצוע זמרים ולהקות, ביניהם: אריאל זילבר, אריק לביא, אריק סיני, הגבעתרון, גלי עטרי, דני רובס, זהבה בן, יהודית רביץ, מיכה שטרית, מיקי גבריאלוב, מרגלית צנעני, מתי כספי, עוזי חיטמן, קורין אלאל, רמי קליינשטיין, שולי נתן ושרל'ה שרון.

ארבעה הרכבים ירושלמיים (אילנה אליה ולהקת ג'באלין, שהם עינב ולהקת עלי הזית, ג'נט רוטשטיין יהודיאן ולהקת גולהא ויוסף ואחד), המתמחים בביצוע מוסיקה אתנית, ניגנו מוסיקה שמקורה במדינות הים התיכון והמזרח ומוסיקת עולם, בשש תכניות (12 קונצרטים).

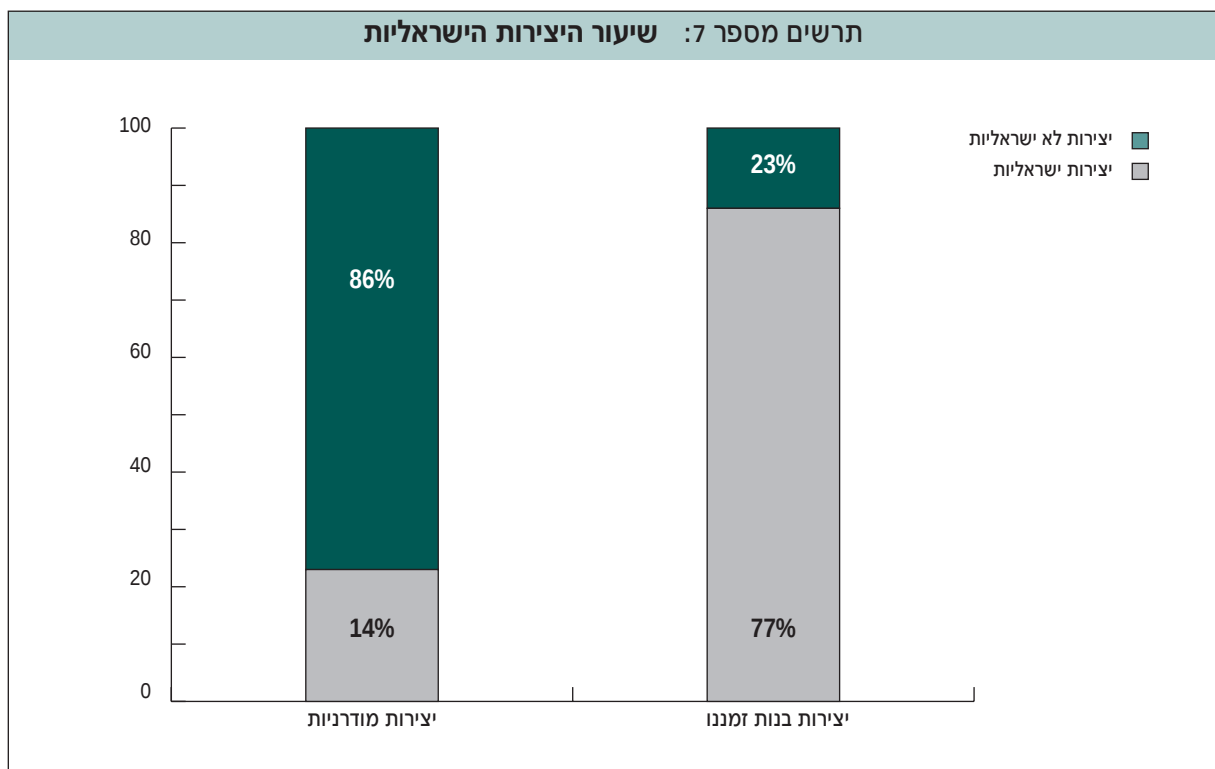
לוח מס' 37: מספר תכניות בחלוקה לפי סגנון									
שם הגוף	שירים ישראליים	ים תיכוני – מזרחי	מוסיקת עולם	אנדלוסי	יהודי	פופ רוק וג'אז	פולקלור אירופי	לטיני	סה"כ
גופים ירושלמיים									
אילנה אליה ולהקת ג'באליו	0	2	0	0	0	0	0	0	2
שהם עינב ולהקת עלי הזית	0	2	0	0	0	0	0	0	2
גנ'ט רוסשטיין יהודיאן ולהקת גולהא	0	1	0	0	0	0	0	0	1
יוסף ואחד	0	0	1	0	0	0	0	0	1
מרכזי מוסיקה									
בית הקונפדרציה	0	11	4	0	7	3	3	1	29
הצוללת הצהובה	41	3	3	1	0	3	0	0	51
בית שמואל	22	3	0	0	0	0	0	1	26
גופים לא ירושלמיים									
התזמורת האנדלוסית הישראלית	0	0	0	6	0	0	0	0	6
אנסמבל מזרח-מערב	0	0	3	0	0	0	0	0	3
הברירה הטבעית	0	0	2	0	0	0	0	0	2
סה"כ	63	22	13	7	7	6	3	2	123

תזמורת הבארוק ירושלים, מנהל מוסיקלי: דוד שמר

לוח מס' 38: היצירות הישראליות שנוגנו: מספר היצירות ומספר המלחינים	
סה"כ יצירות ישראליות שהולחנו	
59	
מתוכן:	
23	יצירות מודרניות
36	יצירות בנות זמננו
סה"כ מלחינים ישראליים	
44	
מתוכם:	
13	מלחינים שהלחינו יצירות קלאסיות מערביות מודרניות
31	מלחינים שהלחינו יצירות קלאסיות מערביות בנות זמננו

מתוך 642 יצירות קלאסיות מערביות נכתבו 59 (9%) על-ידי מלחינים ישראליים: 23 יצירות נכתבו על-ידי מלחינים ישראליים שנולדו לפני 1945 ו- 36 יצירות נכתבו על-ידי מלחינים שנולדו אחרי 1946.

שיעור היצירות הישראליות ביחס ליצירות מודרניות ויצירות בנות זמננו גבוה יחסית: 23 מתוך 168 יצירות מודרניות (14%) ו- 36 מתוך 47 יצירות בנות זמננו (77%) הן יצירות ישראליות.

הרביעייה הירושלמית, המרכז למוסיקה ירושלים – משכנות שאננים

לוח מס' 39: נגינת יצירות ישראליות לפי גופים			
שם הגוף	יצירות קלאסיות מערביות		סה"כ
	מודרני	בן זמננו	
גופים ירושלמיים			
התזמורת הסימפונית ירושלים	5	3	8
תזמורת הקאמרה הישראלית	2	1	3
אנסמבל קפריזמה	8	14	22
התזמורת הקאמרית - ליד האקדמיה	0	1	1
המרכז למוסיקה ירושלים - משכנות שאננים	1	5	6
המרכז למוסיקה עין כרם – מרכז טארג	5	10	15
גופים לא ירושלמיים			
התזמורת הסימפונית חיפה	2	0	2
תזמורת סימפונט רעננה	1	2	3
הסינפונייטה באר שבע	0	2	2
תזמורת הבמה הישראלית	0	1	1
אנסמבל המאה העשרים ואחת	1	3	4
מוסיקה נובה	0	4	4
אנסמבל מזרח-מערב	1	0	1

אחדים מן הגופים המוסיקליים בירושלים הרבו יחסית לנגן יצירות ישראליות (אנסמבל קפריזמה – 22 יצירות, התזמורת הסימפונית ירושלים – 8 יצירות), ואילו גופים אחרים כלל לא ניגנו יצירות ישראליות (תזמורת הבארוק, סדנת הבארוק – ליד האקדמיה, הקונסרט הירושלמי וקונסורט מלצר).

הקאמרה הישראלית ירושלים. בתמונה: אבנר בירון (מנהל מוסיקלי)

7.4 המלחינים שהגופים הרבו לנגן את יצירותיהם

לוח מס' 40: מלחינים שהגופים הרבו לבצע את יצירותיהם, לפי תקופה					
תקופה	המלחינים	מס' יצירות	מס' קונצרטים	מס' מאזינים	מס' גופים שהשמיעו מיצירות המלחין
בארוק וקדם בארוק	1. באך, יוהן סבסטיאן	48	48	10,863	9
	2. וילדי, אנטוניו	16	22	5,880	8
	3. פרסל, הנרי	14	20	1,600	2
קלאסי	1. מוצרט, וולפגנג אמאדאוס	48	65	19,687	15
	2. בטהובן, לודוויג ון	29	47	14,931	11
	3. היידן, יוזף	14	14	4,995	9
רומנטי	1. ברהמס, יוהנס	26	26	4,993	9
	2. שוברט, פרנץ	13	24	10,763	10
	3. מנדלסון, פליקס	14	14	6,218	7
מודרני	1. פולנק, פרנסיס	5	20	2,714	5
	2. שוסטקוביץ', דימיטרי	19	19	8,633	6
	3. מיו, דאריו	1	15	1,530	1
בן זמננו	1. ברדנשווילי, יוסף	4	3	8,445	3
	2. אוליברו, בטי	2	3	1,307	1
	3. פורת, רוני	1	3	1,150	1

הגופים המוסיקליים בירושלים, כמו הגופים המוסיקליים בארץ כולה, הרבו לנגן את וולפגנג אמדיאוס מוצרט. 48 מיצירותיו נוגנו בירושלים ב- 65 קונצרטים, שלהם האזינו בסך הכול קרוב ל- 20 אלף מאזינים. המלחינים המועדפים מהבארוק או הקדם בארוק היו: יוהן סבסטיאן באך, אנטוניו וילדי והנרי פרסל. המלחינים המועדפים מהתקופה הקלאסית היו: וולפגנג אמדיאוס מוצרט, לודוויג ון בטהובן ויוזף היידן. המלחינים מתקופת הבארוק ומהתקופה הקלאסית, שהושמעו בירושלים, וההעדפות של הקהל תואמים לחלוטין לתמונה הארצית. לעומת זאת, המלחינים בני התקופה הרומנטית, שהועדפו בירושלים, היו יוהנס ברהמס, פרנץ שוברט, ופליקס מנדלסון (לעומת פיוטר צ'ייקובסקי, יוהנס ברהמס וגאטנו דוניצטי בתמונה הארצית). המלחינים המושמעים ביותר בני התקופה המודרנית היו פרנסיס פולנק, דימיטרי שוסטקוביץ', דאריו מיו (לעומת בלה ברטוק, איגור סטרווינסקי ודימיטרי שוסטקוביץ' בתמונה הארצית). שלושת המלחינים המועדפים בני זמננו היו כולם ישראלים: יוסף ברדנשווילי, ששלוש תזמורות ניגנו ארבע מיצירותיו בשלושה קונצרטים; בטי אוליברו, ששתיים מיצירותיה נוגנו בשלושה קונצרטים; ורוני פורת, שתזמורת הבמה הישראלית ניגנה יצירה אחת שלו (לעומת יוסף ברדנשווילי, עודד זהבי ורוני פורת בתמונה הארצית).

בית הקונפדרציה בירושלים –
הבמה למוסיקה אתנית.
בתמונה: אנסמבל נאוה שלידי בית
הקונפדרציה

8.1 היקף הפעילות

בירושלים בוצעו 85 הופעות מחול. רובן, 58 הופעות (68%), בוצעו על-ידי שמונה להקות ירושלמיות: להקת קומבינע, להקת המחול ירון מרגולין, להקת מחול ירושלים, ורטיגו, תנועות, להקת נינה טימופייבה, להקת מחול אופוס וענת שמגר. 27 מן ההופעות (32%) בוצעו על-ידי תשע להקות לא ירושלמיות: להקת המחול בת-שבע, אנסמבל בת-שבע, להקת המחול הקיבוצית, להקת המחול הקיבוצית הצעירה, הבלט הישראלי, תיאטרון מחול ענבל, עידו תדמור, נעה דר ותיאטרון מחול רנה שינפלד. הלהקות העלו 76 יצירות: 48 יצירות (63%) של הלהקות הירושלמיות ו- 28 יצירות (37%) של הלהקות הלא-ירושלמיות. 36,015 מבקרים נכחו בהופעות המחול: 31,700 מהם (88%) בתשלום ו- 4,315 (12%) לא בתשלום. ניכרת העדפה של הקהל ללהקות לא-ירושלמיות, למרות שהן הופיעו פחות מן הלהקות הירושלמיות. 22,548 ביקורים של הקהל (61%) נערכו בהופעות של הלהקות הלא-ירושלמיות, ורק 13,467 ביקורים (39%) נערכו בהופעות של הלהקות הירושלמיות.

לוח מס' 41: היקף פעילות המחול							
סוג להקה	מספר			אחוז			
	יצירות	להקות	הופעות	מבקרים	להקות	הופעות	מבקרים
להקות ירושלמיות	8	48	58	13,467	47%	63%	68%
להקות לא ירושלמיות	9	28	27	22,548	53%	37%	32%
סה"כ	17	76	85	36,015	100%	100%	100%

8.1.1 הלהקות הירושלמיות

להקת קומבינע בלטה בהיקף פעילותה מבין הלהקות הירושלמיות – 11 הופעות, שנכחו בהן 2,903 מבקרים. חמש להקות הופיעו בין שש ל- 10 פעמים לפני 1,400 עד 2,850 צופים: להקת המחול ירון מרגולין, להקת מחול ירושלים, להקת ורטיגו, תנועות ולהקת נינה טימופייבה. רק להקת המחול אופוס מיעטה להופיע: שתי הופעות, שנכחו בהן 200 מבקרים.

לוח מס' 42: פעילות הלהקות הירושלמיות		
הגוף המציג	מס' הופעות	מס' צופים
1. להקת קומבינע	11	2,903
2. להקת המחול ירון מרגולין	10	1,485
3. להקת מחול ירושלים	8	2,657
4. ורטיגו	8	1,400
5. תנועות	8	1,372
6. להקת נינה טימופייבה	6	2,850
7. להקת מחול אופוס	2	200
8. ענת שמגר	5	600
סה"כ	58	13,467

8.1.2 הלהקות הלא-ירושלמיות

הבלט הישראלי בלט בפעילותו בירושלים: בשבע הופעותיו נכחו 5,290 מבקרים. בהופעה אחת של תיאטרון מחול ענבל בבנייני האומה נכחו 3,000 מבקרים. בארבע ההופעות של להקת המחול הקיבוצית וארבע הופעות של להקת המחול הקיבוצית הצעירה נכחו 3,620 ו- 2,300 מבקרים (בהתאמה). בשלוש ההופעות של להקת המחול בת-שבע נכחו 4,016 מבקרים, ובהופעה אחת של אנסמבל בת-שבע נכחו 300 מבקרים. בחמש הופעות של להקת נעה דר נכחו 780 מבקרים, ובהופעה אחת של להקת עידו תדמור נכחו 1,500 מבקרים.

לוח מס' 43: פעילות הלהקות הלא ירושלמיות

הגוף המציג	מס' הופעות	מס' צופים
1. הבלט הישראלי	7	5,290
2. להקת המחול בת שבע	3	4,016
3. אנסמבל בת שבע	1	300
4. להקת המחול הקיבוצית	4	3,620
5. להקת המחול הקיבוצית הצעירה	4	2,300
6. תיאטרון מחול ענבל	1	3,000
7. עידו תדמור	1	1,500
8. נעה דר	5	780
9. תיאטרון מחול רנה שינפלד	1	468
סה"כ	27	22,548

להקת קומבינע. חיוכו של כרונוס, 1999, כוריאוגרפיה: אמיר קולבן. בתמונה מימין: מיטל גינס, אולין יפרח

8.2.1 סגנון

ב- 85 מופעי המחול הציגו הלהקות בסך הכול 76 יצירות מחול. רובן (56 מתוך 76 – 74%) היו יצירות בסגנון מודרני, 19 (25%) היו יצירות מחול קלאסיות או ניאו קלאסיות, ויצירה אחת (1%) סווגה כמחול אתני.

מבין 16 הלהקות שהופיעו בירושלים, שתיים התמחו במחול קלאסי: להקתה של נינה טימופייבה, שהציגה 10 יצירות, כולן בסגנון מחול קלאסי; והבלט הישראלי, שהציג בירושלים 12 יצירות, תשע מתוכן קלאסיות או ניאו קלאסיות (ועוד שלוש בסגנון מודרני). תיאטרון מחול ענבל הציג יצירה אחת בסגנון אתני. כל 13 הלהקות האחרות הציגו יצירות בסגנון מודרני.

לוח מס' 44: סגנון יצירות המחול שהוצגו לפי להקות				
שם הגוף	ניאו קלאסי	מודרני	אתני	סה"כ ללהקה
גופים ירושלמיים				
להקת קומבינע	0	6	0	6
להקת המחול ירון מרגולין	0	6	0	6
תיאטרון מחול ירושלים	0	1	0	1
ורטיגו	0	6	0	6
תנועות	0	13	0	13
נינה טימופייבה	10	0	0	10
להקת מחול אופוס	0	1	0	1
ענת שמגר	0	5	0	5
גופים לא ירושלמיים				
הבלט הישראלי	9	3	0	12
להקת מחול בת שבע	0	5	0	5
אנסמבל בת שבע	0	1	0	1
להקת המחול הקיבוצית	0	2	0	2
להקת המחול הקיבוצית הצעירה	0	3	0	3
תיאטרון מחול ענבל	0	0	1	1
נעה דר	0	3	0	3
תיאטרון מחול רנה שינפלד	0	1	0	1
סה"כ	19	56	1	76

8.2.2 יצירות חדשות⁵

47% (29 מתוך 62) מיצירות המחול שהוצגו בירושלים היו יצירות חדשות, שהועלו לראשונה ב- 1999, שאר היצירות הופקו קודם לכן והועלו גם בשנת 1999.

לוח מס' 45: יצירות חדשות לפי להקות		
שם הגוף	שנת הפקה	
	לפני '99	'99
גופים ירושלמיים		
להקת קומבינע	2	4
להקת המחול ירון מרגולין	6	0
תיאטרון מחול ירושלים	0	1
ורטיגו	4	2
נינה טימופייבה	6	4
ענת שמגר	1	4
גופים לא ירושלמיים		
תיאטרון מחול ענבל	0	1
הבלט הישראלי	2	10
אנסמבל בת שבע	0	1
להקת מחול בת שבע	2	3
להקת המחול הקיבוצית	1	1
להקת המחול הקיבוצית הצעירה	1	2
נעה דר	3	0
תיאטרון מחול רנה שינפלד	1	0

8.2.3 גודל ההפקה

מקצת ההפקות היו קטנות ואפילו קטנות מאוד: 24% מן היצירות בוצעו על-ידי רקדן אחד בלבד, 22% בוצעו על-ידי שניים עד ארבעה רקדנים, 16% מן היצירות בוצעו על-ידי חמישה עד שבעה רקדנים, 11% מן היצירות בוצעו על-ידי שמונה עד 12 רקדנים ו- 27% מן היצירות בוצעו על ידי 13 רקדנים או יותר.

לוח מס' 46: התפלגות מספר רקדנים ביצירה		
מס' רקדנים	מס' יצירות	אחוז יצירות
1	18	24%
2-4	16	22%
5-7	12	16%
8-12	8	11%
13 ויותר	20	27%
סה"כ*	74*	100%
* לגבי 2 יצירות לא נמסר מספר רקדנים		

למעלה:

תיאטרון מחול ירושלים. צעדים, 1998, כוריאוגרפיה: תמרה מיאלניק, צילום: שמה – צלם נודד

למטה:

להקת המחול ורטיגו. איש חוטים, 1999, כוריאוגרפיה: נעה ורטהיים, גאבור גודה, אידליקו מאנדי, קופרודוקציה של ארטוס וורטיגו. בתמונה מימין: עדי שעל, טליה בק, רינה ורטהיים. צילום: מורי שמעונוביץ

8.3 היצירות המצליחות ביותר

מופע המחול שזכה למספר הרב ביותר של צופים היה **שיר השירים**, מאת שרה לוי-תנאי בביצוע תיאטרון מחול ענבל, שצפו בו 3,000 מבקרים בהופעה יחידה, שנערכה בבנייני האומה. בארבע ההופעות של **גרשווין קונצ'רטו** מאת קריסטוף פסטור בביצוע הבלט הישראלי צפו 2,775 מבקרים. בשבע ההופעות של **צעדים** מאת תמרה מיאלניק ובביצוע תיאטרון מחול ירושלים צפו 2,351 מבקרים, ובהופעה אחת של **אנאפאזה**, מאת אוהד נהרין בביצוע להקת המחול בת-שבע, צפו 2,305 מבקרים. **טנגוניאון** של אנטוניו גומז בביצוע הבלט הישראלי הוצג שלוש פעמים לפני 2,000 איש.

העדפות הקהל בירושלים שונות מהעדפות הקהל בערים אחרות: רק ביחס ליצירה אחת – **טנגוניאון** – יש התאמה בין העדפות הקהל בירושלים לתמונה הארצית. ארבע היצירות האחרות שהקהל בירושלים העדיף, לא נכללו בהעדפות של הקהל בכל הארץ. ארבע היצירות שהקהל בארץ העדיף אותן, ושלא נכללו בהעדפות הקהל בירושלים הן יצירות המיועדות בעיקר לציבור הילדים ובני הנוער: **זאצ'ה** של אוהד נהרין בביצוע אנסמבל בת-שבע, **קרנבל החיות** ו**פטר והזאב** של רמי באר בביצוע להקת המחול הקיבוצית הצעירה ו**בראשית היה קסם** של דורית שמרון בביצוע תנועתרון התיאטרון למחול.

לוח מס' 47: חמש היצירות המצליחות ביותר אצל הקהל בירושלים						
שם היצירה	מס' ביקורים	מס' הופעות	שם הלהקה	שם הכוריאוגרף	אורך היצירה	מס' רקדנים
1. שיר השירים	3,000	1	תיאטרון מחול ענבל	שרה לוי-תנאי	40	14
2. גרשווין קונצ'רטו	2,775	4	הבלט הישראלי	קריסטוף פסטור	30	17
3. צעדים	2,351	7	תיאטרון מחול ירושלים	תמרה מיאלניק	60	1
4. אנאפאזה	2,305	1	להקת המחול בת שבע	אוהד נהרין	80	25
5. טנגוניאון	2,000	3	הבלט הישראלי	אנטוניו גומז	50	21

לוח מס' 48: חמש היצירות המצליחות ביותר אצל הקהל בארץ						
שם היצירה	מס' ביקורים	מס' הופעות	שם הלהקה	שם הכוריאוגרף	אורך היצירה	מס' רקדנים
1. זאצ'ה	43,710	89	אנסמבל בת שבע	אוהד נהרין	60	14
2. קרנבל החיות	40,055	72	להקת המחול הקיבוצית הצעירה	רמי באר	25	13
3. פטר והזאב	37,655	69	התנועתרון תיאטרון מחול	רמי באר	30	13
4. בראשית היה קסם	27,330	58	הבלט הישראלי	דורית שמרון	60	7
5. טנגוניאון	21,570	31	הבלט הישראלי	אנטוניו גומז	50	21

רובן המכריע של יצירות המחול שהוצגו בירושלים – 64 מתוך 76 (84%) – היו יצירות של כוריאוגרפים ישראלים. רק 12 יצירות (16%) היו של כוריאוגרפים לא ישראלים, והן הוצגו על ידי הבלט הישראלי (7), תנועות (4) ולהקת מחול בת-שבע (1).

76 יצירות המחול חוברו על-ידי 33 כוריאוגרפים שונים. הכוריאוגרפים, שאת יצירותיהם הרבו הלהקות להציג, היו: אמיר קולבן – שש יצירות (אל מלא רחמים, העלמה והמוות, ס (דין א) דום ספירה לאחור, קריעת שמע ותהילים) שהוצגו ב- 10 הופעות; נינה טימופייבה - 10 יצירות (Euryauthe, בוטיק הנפלאות, בקחנלה, טרנטלה, סוילה, סינדרלה, פרומתאוס, רוזמינדר, ריקוד הונגרי ורפסודיה הונגרית) שהוצגו בשש הופעות; נעה ורטהיים – חמש יצירות (איש חוטים, ורטיגו, חמסין, לימבוס ועדשות מגע) שהוצגו בשש הופעות; ורמי באר – חמש יצירות (עיר עירומה, על פי תהום, פטר והזאב, קרנבל החיות וראטל סאקה – קולאז') שהוצגו בחמש הופעות.

לוח מס' 49: ארבעת הכוריאוגרפים שאת יצירותיהם הרבו הלהקות להציג		
שם הכוריאוגרף	מס' יצירות	מס' הופעות
אמיר קולבן	6	10
נינה טימופייבה	10	6
נעה ורטהיים	5	6
רמי באר	5	5

אופוס. "מדרגות" – מתוך: סוויטה לבית בהשאלה
2000, כוריאוגרפיה: איריס גורן. בתמונה: נעמה
הירשפלד, עינת רווח. צילום: ברוך שחם

הערות

1. חלק ניכר מן הביקורים במוזיאון הרכבל ובגן הארכיאולוגי היו כנראה ביקורי תלמידים, אך לא ניתן לקבל מידע שיאפשר לפלח את המבקרים.
2. לא נמסרו נתונים לגבי מספר הפריטים בשני אתרים ארכיאולוגיים (העפל - גן ארכיאולוגי ואתר הכיכר הרומית) ובארבעה מוזיאונים: הארכיון לתיאטרון, היכל שלמה, מסים, סקירבל. היו מקרים שספירת הפריטים ו/או קטלוגם לא הושלמה עדיין.
3. סעיף זה מתבסס רק על ההצגות של התיאטרונים הציבוריים, שכן לא התקבלו נתונים מלאים ממפיקים פרטיים ומקבוצות לא ממוסדות של אמנים.
4. 11 יצירות לא סווגו בגלל היעדר פרטים על המלחינים.
5. לגבי 13 יצירות של להקת תנועות ולהקת מחול אופוס, אין בידינו מידע על שנת ההפקה של היצירה.

1. מוזיאונים

שם המוסד	שם המנהל/ת	טלפון	כתובת
1. מוזיאון ישראל	ג'יימס סניידר	02-6708884	רח' הקריה, ת.ד. 71117 י-ם, 91710
2. מוזיאון רוקפלר	אורנית אילן	02-6282251	רח' שולטן סולימן, ת.ד. 586 י-ם, 91004
3. בית טיכו	עירית שלמון	02-6245068	רח' הרב קוק 9, י-ם
4. חצר הישוב הישן	גליה גביש	02-6276319	רח' אור חיים 6, ת.ד. 1604 י-ם, 97500
5. מוזיאון אמנות האיסלאם	יצחק ורדי	02-5661291	רח' הפלמ"ח 2, ת.ד. 4088, י-ם, 91040
6. מגדל דוד – מוזיאון לתולדות ירושלים	שושנה ניב	02-6265333	שער יפו, ת.ד. 14005 י-ם, 91140
7. מוזיאון ארצות המקרא	בתיה בורובסקי	02-5611066	רח' גרנות 25, ת.ד. 4670, י-ם, 93706
8. מוזיאון יהדות איטליה	נאוה קפלר	02-6241610	רח' הלל 27, י-ם, 94581
9. דגם בית ראשון	אילת הלל	02-6286288	הרובע היהודי, ת.ד. 14255, י-ם
10. הארכיון והמוזיאון לתיאטרון		02-5883968	האוניברסיטה העברית, הר הצופים, י-ם
11. מוזיאון היכל שלמה		02-6247908	רח' המלך ג'ורג' 58, י-ם
12. מוזיאון מסים	מירה דרור	02-6258978	רח' אגרון 32, ת.ד. 320 י-ם, 91002
13. מוזיאון טבע ירושלים	סידני קורקוס	02-5631116	רח' מוהליבר 6, ת.ד. 8234 י-ם, 91081
14. מוזיאון בלומפילד למדע	מיה הלוי	02-6544888	האונ' העברית גבעת רם, י-ם, 91904
15. מוזיאון סקירבל לארכיאולוגיה מקראית	דליה פקמן	02-6203333	רח' דוד המלך 13, י-ם, 94101
16. מוזיאון גבעת התחמושת	שמעון קהנר	02-5828442	שדרות אשכול, ת.ד. 18175 י-ם, 91181
17. מוזיאון העפל – גן ארכיאולוגי	שרה מלכה	02-6254403	רח' שמאי 8, י-ם
18. אתר הככר הרומית	שרה מלכה	02-6254403	ת.ד. 2395, י-ם, 94631
19. מוזיאון הרכבל	שרה מלכה	02-6254403	דרך חברון 17, י-ם

2. פסטיבלים וירידים

שם המוסד	שם המנהל/ת	טלפון	כתובת
בין תחומי			
1. פסטיבל ישראל	יוסי טל גן	02-5611450	רח' מרכוס 20, י-ם 91044
2. יריד חוצות היוצר הבינ"ל	שרה מלכה	02-6254403	רח' שמאי 8, י-ם
מוסיקה			
3. פסטיבל הליטורגיקה	זוסיא רודן	02-5660211	ת.ד. 4640, י-ם
4. הפסטיבל הבינ"ל למוסיקה קאמרית	זוסיא רודן	02-5660211	ת.ד. 4640, י-ם
5. פסטיבל באך	חנה מנש	02-6231462	התזמורת קאמרטה, רח' לינקולן 22, י-ם
תיאטרון			
6. תספיס - פסטיבל תיאטרון סטודנטיאלי	איזק בן אבו	02-5883940	החוג לתיאטרון, האוניברסיטה העברית י-ם
קולנוע			
7. פסטיבל בינלאומי לקולנוע בירושלים	ליה ואן ליר	02-5654333	סינמטק ירושלים ת.ד. 8561 י-ם
8. פסטיבל הקולנוע היהודי	ליה ואן ליר	02-5654333	סינמטק ירושלים ת.ד. 8561 י-ם
ספרות ואמנות			
9. יריד הספרים הבינ"ל	זאב בירגר	02-6234235	כיכר ספרא 13, י-ם
10. ארט פוקוס - בינ"ל	נעה אבירם	02-6731577	הקרן לירושלים ת.ד. 10185, י-ם 91101
11. פסטיבל המשוררים	גבי הדר		משכנות שאננים ת.ד. 8215 י-ם 91081
12. שבוע התרבות והספר הערבי	מאיר ליאני	02-6256785	
פסטיבל מוזיאון ישראל			
13. פסטיבל בובות ענק מסין	רוני פלד	02-6708896	מוזיאון ישראל ירושלים, ת.ד. 71117
14. פסטיבל בירה ויין	רוני פלד	02-6708896	מוזיאון ישראל ירושלים, ת.ד. 71117
15. יריד מזון	רוני פלד	02-6708896	מוזיאון ישראל ירושלים, ת.ד. 71117

3. הסינמטק

שם המוסד	שם המנהל/ת	טלפון	כתובת
1. סינמטק ירושלים	ליה ואן ליר	02-5654333	ת.ד. 8561 י-ם

4. תיאטרון

שם המוסד	שם המנהל/ת	טלפון	כתובת
1. תיאטרון החאן	רני פינצי	02-6716183	רח' ככר דוד רמז 2, י-ם
2. תיאטרון הקרון	דלייה מעיין	02-5618514	ת.ד. 8289, י-ם
3. הבמה לתיאטרון עכשווי (הזירה הבין תחומית)	הדס עפרת	02-6733814	ת.ד. 8289, י-ם
4. תיאטרון צילינדר	אירינה מורה	02-6760938	רח' האזוב 6, גילה, י-ם
5. תיאטרון ג'סט	אריה סטולר	02-6420908	רח' גלבר 20, רמת דניה, י-ם
6. קבוצת התיאטרון הירושלמי	גבראלה לב	02-6783621	רח' גדעון 13, ת.ד. 4727 י-ם
7. תיאטרון תיבת נח	שמעון זלוטניקוב	02-6560171	רח' יצחק טוניק 16/11, זאב מזרח, י-ם
8. קבוצת זיק	שרון קרן	02-6790593	ת.ד. 53446 י-ם

שם המוסד	שם המנהל/ת	טלפון	כתובת
תזמורות והרכבים			
1. התזמורת הסימפונית ירושלים	זוסיא רודן	02-5660211	ת.ד 4640, י-ם
2. תזמורת הקאמרטת הישראלית	חנה מנש	02-6231350	רח' לינקולן 22, י-ם
3. תזמורת הבארוק	דוד שמר	02-6781186	רח' טשרניחובסקי 64 ב', י-ם 92585
4. סדנת בארוק – ליד האקדמיה	אבנר בירון	02-6512824	קמפוס גבעת רם, י-ם, 91904
5. אנסמבל קפריזמה	חנן פיינשטיין	02-6755178	ת.ד 3345, י-ם
6. התזמורת הקאמרית – ליד האקדמיה	אבנר בירון	02-6512824	קמפוס גבעת רם, י-ם, 91904
7. הקונסורט מלצר	מיכאל מלצר	02-6512824	אקדמיה ע"ש רובין בי-ם, קמפוס גבעת רם 91904
8. הקונסורט הירושלמי	דוד שמר	02-6781186	רח' טשרניחובסקי 64 ב', י-ם 92585
9. ג'רוזלם סטילבנד – המכון הירושלמי למוסיקה בת זמננו	ג'פרי קובלסקי (סגן מנהל)	08-6276101	רח' ז'בוטינסקי 4/9 ב"ש 84412
מוסיקה אתנית			
10. שהם עינב ולהקת עלי הזית	שהם עינב	02-6713492	בית הערבה 38, י-ם 3389
11. אילנה אליה ולהקת ג'באליו	אילנה אליה	02-6242382	רח' הגליל 4, י-ם
12. ג'נט רוטשטיין יהודין, להקת גולהא	ג'נט רוטשטיין	02-5376557	האייל 5/73 מלחה, י-ם 96955
13. יוסף ואחד	ניצן פרי	02-6251550	
מרכזי מוסיקה			
14. המרכז למוסיקה ירושלים - משכנות שאננים	בני גל - עד	02-6234347	ימין משה, י-ם
15. המרכז למוסיקה עין כרם - מרכז טארג	אלכסנדר תמיר	02-6414250	ת.ד 410, י-ם
16. בית הקונפדרציה	אפי בניה	02-6245206	ת.ד 7218, י-ם 91071
17. הצוללת הצהובה	אצ'ה בר	02-6781387	רח' הרכבים 13, י-ם
18. בית שמואל	מיכאל אדם (מנהל מחלקת החינוך והתרבות)	02-6203464	רח' שמאע 6, י-ם

6. מחול

שם המוסד	שם המנהל/ת	טלפון	כתובת
1. להקת קומבינע	אמיר קולבן	02-6244176	רח' גרינוולד 4, י-ם
2. להקת המחול ירון מרגולין	ירון מרגולין	02-6716197	דרך בית לחם 106/15, י-ם 93630
3. תיאטרון מחול ירושלים – תמרה מיאלניק	תמרה מיאלניק	02-6795626	בית הנוער העברי, שדרות הרצוג 105, י-ם
4. ורטיגו	עדי שעל	02-6244176	רח' ניסים בכר 40, י-ם ת.ד. 6403
5. תנועות	זיו בן	03-5732622	הפלמ"ח 34, גבעתיים
6. להקת נינה טימופייבה	מיכל טל	02-6512824	קמפוס גבעת רם, י-ם 91904
7. להקת מחול אופוס	איריס גורן	02-6796642	רח' הדישון 1, י-ם 96956
8. ענת שמגר	ענת שמגר	02-6436783	רח' ביאליק 15 בית הכרם, י-ם

7. מרכזים לאמנויות הבמה

שם המוסד	שם המנהל/ת	טלפון	כתובת
1. תיאטרון ירושלים	ישראל שחם	02-5605755	רח' מרכוס 20, ירושלים
2. מרכז הקונגרסים הבינלאומי – בנייני האומה	עדנה רמות	02-6558558	שד' זלמן שז"ר 1, י-ם
3. מרכז ז'ראר בכר	יוסי שוחט	02-6251139	רח' בצלאל 11, י-ם
4. בריכת הסולטן	ברוך גולדמן	02-6298063	אגף התרבות עיריית י-ם 8063